

<p>Aanwezig</p> <p>Voorzitter: Mevrouw H. van Schie</p> <p>Raadsleden: De heer M. El Majjaoui De heer M. Stuijzand Mevrouw W. van Nunen De heer J. Loof De heer M. Ezinga Mevrouw L. de Bruijn Mevrouw S. van Maarseveen De heer W. Smith Mevrouw L. Oude Alink De heer H. Verbrugh</p>	<p>Vervolg aanwezige raadsleden: De heer R. Veerman Mevrouw I. Jansen-Dirkx De heer D. van Dam De heer R. de Vreede De heer R. Nunnikhoven Mevrouw A. Prenger De heer G. Kruger De heer M. Weterings Mevrouw M. ten Brummelaar De heer E. van der Baan</p>
<p>Aanwezige portefeuillehouders: Burgemeester H. Sahin Wethouder W. van Damme Wethouder G. van Malsen Wethouder S. van de Waart Wethouder L. Bentvelzen</p>	<p>Griffie: Griffier: Mevrouw M.M.A. Tittse Mevrouw F.S. Habiboellah (verslag)</p>

1. Opening

De voorzitter: Goedenavond allemaal. Wilt u gaan zitten, alstublieft. Het is acht uur. Hartelijk welkom allemaal, ook mensen thuis. Mag ik een oproep aan u doen om kort en bondig te spreken en niet in herhaling te vallen. Onze vergadering staat gepland voor elf uur en laten we ook proberen om dat te halen.

2. Algemeen insprekrecht

De voorzitter: Wij hebben een inspreker vanavond. Dat is mevrouw E. Koole en mevrouw komt inspreken over het onderwerp veiligheid.

Inspreker: Dank u wel, voorzitter. Goedenavond Forum. De meesten kennen mij wel als hoedanigheid van Pasgeld Natuurlijk, maar in die hoedanigheid sta ik hier vanavond niet. Ik sta hier vanavond als doorgeefluik voor de bezorgde inwoners van de buurt Pasgeld. Ik ben sinds januari bezig geweest om leden van de raad allerlei misstanden door te sturen via WhatsApp om duidelijk te maken wat er in onze buurt allemaal speelt. Dit gaat van kwaad tot erger. Het begon met fiets stallen, busjes die opengebrouwen werden van hardwerkende mensen waarvan al hun gereedschap werd gestolen, bootjes die worden gepikt, motoren van bootjes die worden gepikt, dieren van de

dierenboerderij die worden rond geschopt en beschoten met vuurwerk. Niettemin de paardenstallen die in brand zijn gestoken, waarbij de lachgasflessen er vlak naast zijn gevonden. Verleden week twee auto's in de paardenwei met twee mensen die daar lekker hun gang aan het gaan waren, daar lopen ook de kinderen rond die daar naartoe gaan met de juf om de paardjes te kijken. Dan bedoel ik niet de paardjes die daar bezig waren, maar de diertjes. Je zou je kind hebben en ze zouden dat daar zien. Dit is niet aanvaardbaar. Dan was afgelopen zondag voor mij de druppel die de emmer deed overlopen, een mogelijk explosief, een verdacht pakje, vlak bij haar huis werd gevonden waarbij zelfs de EOD werd ingeschakeld. Dit moet stoppen en wel zo snel mogelijk. Ik stel voor dat tegen de criminelen duidelijk wordt gemaakt dat als je onze buurt onveilig maakt, dat je de pakkans heel groot maakt. Niet dat je niet gepakt wordt. Ik hoop dat jullie dat allemaal goed beseffen, want de mensen voelen zich vreselijk onveilig. Ik kreeg vanavond nog een mailtje van een vrouw die zei, ik woon hier zestig jaar en ik voel me zo onveilig, dit kan niet. Gelukkig hebben we een burgemeester die daar bovenop zit, waarvoor dank. En ik had vanochtend een telefoontje van de handhaving die met ons in gesprek willen. En ik hoop dat er snel verbetering in komt en ik hier niet, zoals met Pasgeld Natuurlijk, twintig keer moet gaan staan om jullie duidelijk te maken. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koole. Zijn er nog raadsleden of burgemeester misschien iets zouden willen zeggen? Mevrouw Prenger.

Mevrouw Prenger: Dank u wel, voorzitter. Hebben jullie ook buurtpreventie vroeg ik me af.

De voorzitter: Mijnheer Van der Baan.

De heer Van der Baan: Dank u wel, voorzitter. Ik was nog benieuwd of u zelf een idee heeft hoe het toegenomen is. Wat de redenen daarvoor zouden kunnen zijn?

Inspreker: Ik woon dus ook dertig jaar op het Jaagpad, we hebben daar de paarden allemaal staan. Ik ben er één met de poten in de klei, op zijn Hollands gezegd. En je ziet het eigenlijk, je ziet het gewoon helemaal afglijden. De Polen die staan in het bos, de ontlasting van de mensen, niet van de honden, maar van de mensen, daar heb ik elke dag mee te maken, want dat eet mijn hond op, dat is ook heel fijn. En je ziet de verloedering. Ik liet een uurtje geleden nog mijn hond uit en bij ons in het parkje lagen er ook allemaal weer, dat ik denk, wat ligt er nou weer? Er worden allemaal fietsen gestolen. Dus dan dumpen ze de fietstassen met inhoud. Dus daar lag ook weer een hele bedoeling. Van de week hadden we een tent staan. Dus iemand die was aan het logeren in het park. En je ziet het gewoon helemaal afglijden. Ook gewoon in het bos. Het is, ik loop er altijd met heel veel plezier, maar ik ga ook niet meer graag alleen het bos in. En dan natuurlijk de branden bij ons bij de paardenweide. Dat is natuurlijk heel angstig, dat wil je niet meemaken. En de paarden, ze zeggen paarden, maar dat is ons leven, wij leven daarvoor.

De voorzitter: Mevrouw inspreker 2, zal ik maar zeggen, wilt u afronden alstublieft?

Inspreker: Ja, nou dat was het dan. Succes.

De voorzitter: Iemand nog een brandende vraag? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Niet zozeer een vraag aan de bewoners, maar we hebben natuurlijk al een paar maanden geleden contact gehad hier over. Ik geloof tijdens het kaderdebat heb ik het aangegrepen en zou worden onderzocht. Ik ben heel benieuwd wat de burgemeester te melden heeft hier over. Dank u wel.

De voorzitter: Ja, mijnheer Nunninkhoven. Voor deze ene keer dan, mevrouw de burgemeester.

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag ook de insprekers, mevrouw Koole en de andere bewoners, danken dat ze hier de moeite hebben genomen om hun zorgen over hun veiligheid in hun woongebied met het Forum, met de raadsleden te delen. Er speelt inderdaad in dat gebied het een en ander. Ik heb vandaag ook contact gehad met de politie. Ik kan u toezeggen dat er extra toezicht zal komen.

De voorzitter: Mevrouw de burgemeester, wilt u iets dichterbij de microfoon?

Mevrouw Sahin: Ik heb vandaag de politie gesproken en er zal extra toezicht komen in het gebied vanuit de politie, opvallend en onopvallend. En samen met onze handhavers en de bewoners wil ik ook daar in het gebied ook kijken. Het is inderdaad ook nadat uw signaal in juni mij bereikte. Volgens mij via mevrouw Woudstra en later ook door anderen is het ook opgepakt en is er met u een afspraak gemaakt. Rondom de brand, de paardenstal. Dat wordt nog onderzocht. Daar loopt iets en daar kan ik u niet hier verder over informeren. Dus het heeft zeker heel veel aandacht en ik vind het heel goed dat u hier bent komen inspreken en ik roep ook iedereen, u ook, als u iets ziet, meld het bij de politie. Hoe meer meldingen we daar zien in het gebied, hoe beter het is. Het is goed dat u elkaar informeert via de Buurt-app, dat is ook goed, maar het is extra nog beter als u daarnaast nog ook de melding doet bij de politie. Want ik vraag dan aan de politie, zijn er meldingen, zijn er signalen, en als het dan te laag is ten opzichte van wat u zelf beleeft, is dat niet goed. Dus dat is wat ik aan u wilde zeggen.

De voorzitter: Dan wil ik de insprekers hartelijk danken. Fijn dat u met zoveel ook gekomen bent.

3. Lijst van ingekomen stukken: vaststelling wijze van afdoening

De voorzitter: Dan gaan wij over naar agendapunt 3. De lijst van ingekomen stukken en de wijze van afdoening daarvan. Ik heb begrepen dat er een verzoek is van Beter voor Rijswijk om het raadsinformatiebericht 24 064 Museum Rijswijk te agenderen voor het Forum Samenleving van 12 november. En als reden is opgegeven de financiële situatie rondom het museum en het ontbreken van enig perspectief op een directe verbetering. Om dat te kunnen besluiten hebben wij naast Beter voor Rijswijk nog twee partijen nodig die dit ondersteunen. En mijn vraag is, even kijken, Wij. en Rijswijks Belang. Dat betekent dat Museum Rijswijk wordt geagendeerd voor het Forum van 12 november. Kunt u verder akkoord gaan...Rijswijks Belang, de vraag, mogen de vragen in het vragenuur mogen die dan, dit u heeft gesteld, mogen die mee naar 12 november of wilt u die vanavond behandeld zien?

Mevrouw Ten Brummelaar: Ik denk dat het handig is om het in één geheel te behandelen, dus mee te nemen.

De voorzitter: Dan doen we dat, dank u. Dan gaan we nu naar de andere ingekomen stukken. Kunt u akkoord gaan met de wijze van afdoening zoals is voorgesteld? Iedereen?

4. Vaststelling agenda Forum Samenleving 1 oktober 2024

De voorzitter: Dan kunnen we meteen door naar agendapunt 4, vaststelling van de agenda. En de vraag aan u is of het Forum akkoord is met de rest van de agenda.

5. Mededelingen college

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 6, terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen. Ook hier is niks te melden, heb ik begrepen. Ja, wel, mijnheer Veerman.

De heer Veerman: Ik wou wat vragen aan de wethouder in het kader van de gemeenschappelijke regeling van het servicebureau. We hebben afgelopen woensdag of donderdag, ik ben het alweer kwijt. Woensdag was het, dank je wel. We hebben overleg gehad met een aantal gemeenten en daar hebben we ook kenbaar gemaakt dat wij ook een item hebben als gemeente om de gemeenschappelijke regeling onder de aandacht te brengen. En ook aan de wethouder kunnen vragen om daar wat uitleg te geven over wat er besproken is om ons als raad te informeren. Ik wil graag dat bij de wethouder neerleggen, of zij dat ook zou willen doen. Als er volgende keer overleg is geweest, als gemeenschappelijke regeling, als de AB of DB, waar zij ook zitting heeft en zelfs voorzitter van is, om een terugkoppeling aan de raad te geven over welke items er spelen. Die deelbaar zijn met onze raad.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, het lijkt me verstandig dat ik daar antwoord op geef. Maar ik kan dat toezeggen als er iets is wat vanuit het GR bestuur gedeeld kan worden, dan zal ik dat doen.

De voorzitter: Ik heb begrepen dat er een toezegging is van mevrouw Van Bentvelzen dat zij terugkoppelt uit de gemeenschappelijke regeling.

Mevrouw Bentvelzen: Dat klopt, voorzitter. Ik ben van de arme tak, dus zonder van.

De voorzitter: Zonder van. Ik had u graag willen bevorderen, maar...Mevrouw Van Nunen wil iets zeggen.

Mevrouw Van Nunen: Ja, voorzitter. Eigenlijk naar aanleiding van, want ik dacht dat een van de collegeleden hier misschien over zou beginnen, want we hebben een mail gehad vandaag over een petitie van de MRDH. En in Forum Stad denk ik dat wethouder Van de Waart iets over zegt, maar ik zou het ook prettig vinden als hier een Forum Samenleving er aandacht aan zou worden besteed.

Mevrouw Bentvelzen: Dat klopt. Forum Stad wordt inderdaad door onze collega Sandra aangegeven dat er een petitie gaande is met het verzoek die zoveel als mogelijk te ondertekenen. Maar ik ga ervan uit dat u communiceert met de rest van de fractie die dan op Stad zit. En dat moet dan wel goedkomen.

De voorzitter: Niets meer over dit agendapunt, terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen?

7. Overzicht toezeggingen en moties (volgt in forum Samenleving 12 november 2024)

De voorzitter: Dan gaan we naar het agendapunt 7, overzicht toezeggingen en moties. De lijsten die zijn nog niet gereed met toezeggingen en moties, die worden nog bijgewerkt en zullen bij het Forum van 12 november 2024 weer worden aangeboden.

8. Vaststellen verslag (volgt)

De voorzitter: Dan agendapunt 8, vaststellen verslagen. Het conceptverslag is nog niet klaar en zal ook op 12 november worden aangeboden aan het Forum.

9. Raadsvoorstel Benoeming 2 leden Raad van toezicht Stichting Librijn Openbaar Onderwijs

De voorzitter: Dan gaan we nu naar agendapunt 9, raadsvoorstel benoeming twee leden Raad van toezicht Stichting Librijn Openbaar Onderwijs. Mag ik het woord geven aan mevrouw Van Nunen?

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, dit is een hamerstuk, want hier gaan we als raad niet meer over sinds het openbaar onderwijs op afstand is gezet.

De voorzitter: Ik moet nu even naar de griffier kijken.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, ter nadere uitleg, dit hebben we jarenlang op de agenda staan en jarenlang wordt het als hamerstuk. Want we gaan helemaal niet meer over de benoemingen.

Mevrouw Ten Brummelaar: Als aanvulling...Dank u wel, voorzitter. Excuses. Via de voorzitter dan, is het niet mogelijk om hier gewoon collegebevoegdheid op te geven. Dan hoeft het ook in principe niet meer op de agenda.

De voorzitter: Dat zullen we even uitzoeken of dat kan.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, volgens mij is het juridisch zo dat we de raad wel moeten informeren en dat het om die reden wel op de agenda moet, zodat jullie er kennis van kunnen nemen. Maar mevrouw Van Nunen heeft gelijk, verder is het niet per se een raadsaangelegenheid. Maar het is wel zo dat ik dit juridisch gezien op deze manier moet doen. Maar ik zal nog heel even kunnen navragen en checken of dat klopt en of het zo nodig is of dat het via de collegebevoegdheid kan. Maar volgens mij moeten we dit op deze manier doen en staat het op die manier daarom ook op de agenda.

De voorzitter: Mevrouw de wethouder heeft toegezegd dat ze nog na zal gaan of dit door de raad moet worden besloten, de benoeming twee leden Raad van toezicht stichting Librijn en Openbaar Onderwijs, dan wel of het een collegebevoegdheid kan worden. Heb ik het zo goed samengevat, mevrouw de wethouder? Mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Wellicht kan het eventueel als de collegebevoegdheid geen optie is gewoon als RIB brief medegedeeld worden.

De voorzitter: Ik zou willen voorstellen dat mevrouw de wethouder dat gewoon even bekijkt. Dat we dan dit punt weer zien en dit zal dus een akkoordstuk zijn voor de raad, neem ik aan.

10. Raadsvoorstel Armoedevrij Rijswijk: De Rijswijkse visie op armoede en schuldenpreventie

De voorzitter: Raadsvoorstel 10, Armoedevrij Rijswijk: De Rijswijkse visie op armoede en schuldpreventie. Dan wil ik graag het woord geven aan mevrouw Dirx.

Mevrouw Jansen-Dirx: Dank u wel, voorzitter. En ik voel me meteen inderdaad aangesproken, want als er Dirx tegen mij gezegd wordt, dan wordt het serieus. En dat is het ook. Want het is lastig voor onze fractie geweest om de juiste woorden te vinden om hier vanavond uit te spreken als het gaat om dit voorstel. We voelen teleurstelling en een grote mate van boosheid bij het lezen van deze stukken. Wij, Rijswijk heeft ervaringsdeskundigheid heel hoog in het vaandel staan. En we waren daarom extra nieuwsgierig naar de input van de bewonersraad armoederverlichting. Maar tot onze

grote verbazing wordt deze groep niet benoemd in de stukken. We zien nergens terug welke adviezen ze hebben gegeven en we horen zelfs van de leden uit de bewonersraad zelf dat ze hun bevindingen pas afgelopen donderdag gepresenteerd hebben aan de wethouder. Twee maanden nadat de adviesraad Sociaal Domein deze visie al besproken heeft. Onze fractie vraagt zich af of de wethouder ons als raad en nog meer de inwoners van Rijswijk wel serieus neemt. U stelt zelf in dit voorstel dat wij de inwoners centraal moeten stellen. Hoe ziet de wethouder dat dan voor zich? Onze fractie moest hierbij ook terugdenken aan de lezing van Tim 'S Jongers. Eén ding is bij ons heel goed blijven hangen uit zijn lezing. Hij zei, de mensen met hoop bepalen wat er moet gebeuren voor de mensen met weinig hoop. En dat moeten we niet meer willen doen. Blijkbaar heeft de wethouder dit het ene oor in laten gaan en het andere direct weer uit. Want dit stuk is een visie waar blijkbaar de mensen met weinig hoop hun inbreng niet zien opgenomen en ook niet worden benoemd als groep die de gemeente helpt een beleid te maken wat echt de inwoner centraal stelt. Onze fractie kan nu al voorspellen wat de wethouder gaat zeggen. We nemen de bevindingen op in de uitvoeringsagenda. Tuurlijk, dat moet ook. Maar de visie bepaalt de koers. En die wordt nu bepaald. We hebben als raad duidelijk aangegeven dat we de input van de bewonersraad belangrijk vinden. Nu we koers gaan bepalen is het dus essentieel dat die bevindingen met ons gedeeld worden. Maar het document van de bewonersraad ontbreekt bij deze stukken. En mochten we die nu ineens wel gaan krijgen, is het voorliggende stuk nogmaals niet compleet, want de bevindingen zijn er niet in opgenomen. U zou dan kunnen zeggen, amendementen zijn welkom, maar wat Wij. Rijswijk betreft neemt de wethouder dit voorstel terug naar de tekentafel en neemt in een nieuwe versie de input van de bewonersraad mee. En geeft hierbij ook hun de eer benoemd te worden in de stukken, omdat zij een belangrijke bijdrage hebben geleverd. En nu richten we ook ons tot de raad. U als volksvertegenwoordiger zou dit stuk ook niet mogen accepteren. Want we zitten hier dankzij de inwoner. En we zijn het aan onze positie verplicht om de input van de inwoners serieus te nemen. Van jong tot oud, van arm tot rijk. En over jong gesproken. De kinderrechten ambassadeurs hebben blijkbaar ook een mooie inbreng gemaakt. Dat konden we in de krant lezen. Ook die inbreng is waardevol en zou moeten worden meegenomen in de visie. Zeker als we stellen dat kindarmoede geen plek heeft in Rijswijk. Het mag duidelijk zijn dat Wij. Rijswijk niet akkoord is met dit voorstel en eigenlijk een nieuw voorstel vraagt met eerder genoemde kaders. We zijn benieuwd of de rest van de raad het belang van de input van bewonersraad onderschrijft en het verzoek van Wij. ondersteunt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jansen-Dirkx. Dan geef ik nu het woord aan de heer Ezinga van de VVD.

De heer Ezinga: Dank, voorzitter. Mijn computer deed wat langzamer dan ik wilde. Dank voor het woord. Ik zit nog een beetje na te resoneren op wat mevrouw Jansen-Dirkx net vertelde. Wat ze met verve deed. Ik weet niet of ik dat meteen ga onderschrijven, maar ik zie ook graag het debat tegemoet voor de aankomende periode van dit agendapunt. Wel is zo dat ook de Rijswijkse VVD waarde hecht aan dit thema. Het is een visie geschreven op een belangrijk thema voor ons allemaal. Een thema dat in ons land gelukkig vaker op de agenda komt te staan. Helaas, maar wel vaker komt. En tevens ook lastig van beleid tot effectieve uitvoering te brengen is. En daarom hebben we ook een aantal vragen. Want de visie ziet er optisch heel mooi gelikt en goed uit. En ik kan me goed voorstellen dat de wethouder zich ook van enige trotsheid kan bevinden als het gaat om wat hij heeft neergelegd. Echter, ik vind, als ik de visie zelf lees, wel een hoge mate van abstractie hebben. Dat hoort bij een visie ergens. Maar een visie hoort ook te werken naar een sturing tot inderdaad een uitvoeringsagenda. En daar horen ook bepaalde doelstellingen bij, uitgangspunten bij die daar ook goed in moeten worden verwoord. En dat maakt dat de praktijk, zoals de visie nu is geschreven, iets weerbarstiger is. Er wordt een hoge mate van participatie van de doelgroep gevraagd. Iets wat in

eerdere besprekingen naar voren kwam. Maar de visie geeft dus weinig sturing aan die SMART geformuleerde doelstellingen. Hoe gaan we het probleem dan oplossen? Er staat veel over de verlichting, maar niet over de oplossing van het probleem. En ik denk dat wij, nee, laat ik het anders zeggen, de Rijswijkse VVD vindt dat we dit wel moeten toevoegen. De vraag aan de wethouder is, hoe kijkt de wethouder tegen deze opmerking aan? Welke handvatten voor het oplossen van het probleem destilleert hij zelf uit deze visie? Tevens wordt in deze visie gesproken over integraliteit van beleidstermijnen. En dat is mooi. Daar heb ik al vaker om gevraagd in meerdere stukken die we hier op tafel brengen. Echter, als ik zoek naar het woord arbeidsmarkt, werk, baan, een belangrijk onderdeel van het bestrijden van armoede, dan vind ik daar nauwelijks iets binnen het stuk zelf. Er wordt wel gesproken over financiële bestaanszekerheid. Maar dan verwijst ik toch weer wederom naar dat concreet, iets wat SMART geformuleerde wat in de visie ook terugkomt. Dus voordat ik hier een verkeerd begrip heb van de doelgroep, voordat ik een verkeerd begrip heb van het feit of dat belangrijk is, wil ik vragen of werkbehoud een rol van betekenis speelt in het stuk? En waar vind ik dat in deze visie? Graag uw antwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ezinga. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Baan van de ChristenUnie.

De heer Van der Baan: Dank u wel, voorzitter en dank ook wethouder voor het stuk. De Rijswijkse visie op armoede en schuldenpreventie. Dank u wel voor de bijgevoegde stukken met ook de proceslijn, dat is heel verhelderend. Terwijl we lazen over de visie en hoopten we ook meer te lezen over concrete doelen, lazen we wel een stukje van minister Schouten die heel concrete doelstellingen formuleren. Maar waar zijn die dan voor Rijswijk? Wel lezen we dan dat in de gesprekken in de stad en het interne en externe onderzoek dat we hebben uitgevoerd, blijkt dat we in Rijswijk al veel goede dingen doen om armoede te bestrijden. Onze vraag is dan, waar blijkt dat dan uit? Waar staan we dan nu? En wat is het doel voor Rijswijk of wat is het concrete doel in deze gemeente? We beseffen dat er naast deze visie ook de kadernota aan schuldhelpverlening, de kadernota in het gelijknamige uitvoeringsplan samen Kans-Rijk, het actieplan armoedebestrijding+ en het programma financiële dienstverlening bestaat. Dat zijn nogal wat stukken die over hetzelfde onderwerp gaan. Dus wat is dan de relatie tussen die verschillende stukken en ook weer richting het concrete doel. Vervolgens lazen we ergens uit consultatie uit onder inwoners en netwerkpartners komt dat zij vinden dat we al heel veel regelingen hebben, maar dat niet alle regelingen voldoende bekend of eenvoudig aan te vragen zijn. Hun advies is dan, houd het duidelijk en eenvoudig. Dat lijkt ons inderdaad een heel helder advies. Vervolgens lezen we in hetzelfde stuk, wij zetten ons de komende periode in om onderbenutting van regelingen te voorkomen met een voorspelbaar en toegankelijk armoedebeleid. Wij zouden zelf eerlijk gezegd dan juist pleiten voor het afschaffen van een aantal regelingen. Of het aantal regelingen in ieder geval minder groot te maken, zodat het eenvoudiger wordt. Dus kan de wethouder aangeven welke regelingen eventueel afgeschaft worden of veel te weinig gebruikt worden? Want er is nogal veel complexiteit. En de tranen schieten uiteraard in je ogen als je ziet dat mensen de stap naar werk zouden willen zetten, maar dat het zo ingewikkeld gemaakt is dat het moeilijk te berekenen is in hoeverre je er dan op achteruit gaat. Kortom, onze vraag aan de wethouder is, hoe maken we het simpeler in plaats van ingewikkelder zoals nu wordt voorgesteld? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Baan. Dan geef ik nu graag het woord aan de heer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Dank, voorzitter, voor het woord. We hebben de stukken met interesse gelezen en onze fractie is eigenlijk blij dat het college aandacht besteedt aan dit belangrijke thema. Dat speelt vooral in onze gemeenschap. Vooral kinderen die in armoede moeten leven zonder dat dat hun

keuze is. Maar toch één vraag, voorzitter. Want werken maakt onderdeel uit van een stabiel leven waarbij armoede tot het minimum behoort. Waarom wordt arbeid hier niet in genoemd? Omdat arbeid toch een belangrijk onderdeel is van veel oplossingen op dit gebied. Waarom is hier geen relatie toegepast om welbevinden van de mensen en het welvaart van de mensen te kunnen bevorderen? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Dan gaan we nu over naar de PvdA, mevrouw Van Nunen, denk ik. Mijnheer Stuijzand.

De heer Stuijzand: Dank u, voorzitter. We hebben als PvdA-fractie Rijswijk met zeer veel interesse kennisgenomen van deze visie. Na het lezen van deze belangrijke visie hebben wij nog wel een aantal inhoudelijke aspecten waar wij nader op in willen gaan. De wethouder geeft aan dat de inwoners er centraal staan en dat er wordt gewerkt vanuit ervaringskennis van de inwoners. Maar wij vragen ons af, hoe gaat u ervoor zorgen dat deze ervaringskennis daadwerkelijk wordt omgezet in structurele verbeteringen in het beleid en niet alleen in eenmalige initiatieven. En we vragen aan de wethouder of hij bereid is om de ervaringsdeskundigen structureel te betrekken bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van armoedebeleid. De visie benadrukt het belang van het doorbreken van kinderarmoede met de structurele oorzaak zoals onderwijsachterstand en beperkte toegang tot voorzieningen zijn complex. Hoe denkt de wethouder ervoor te gaan zorgen dat er samenhang in aanpak komt waarin onderwijs, gezondheid en welzijn effectief wordt verbonden om kinderarmoede blijvend aan te pakken? En kan de wethouder de toezegging doen dat er een integrale aanpak wordt ontwikkeld waarin de gemeente actief samenwerkt met scholen, zorginstanties en welzijnsorganisaties om kinderarmoede op meerdere fronten tegelijk aan te pakken? In aanvulling van de vraag van de ChristenUnie, er wordt in de visie gesproken over het streven naar financiële bestaanszekerheid voor inwoners. Hoe denkt de wethouder te voorkomen dat er mensen tussen wal en schip komen te vallen bij het aanvragen van regelingen vanwege bureaucratische obstakels? En in hoeverre is de wethouder van plan om met maatregelen te komen om het aanvraagproces van kinderarmoederegelingen te vereenvoudigen en toegankelijker te maken? In de visie wordt aangegeven dat de uitvoering van de maatregelen voor het bestrijden van armoede in het vierde kwartaal van dit jaar wordt verwacht. Wij vragen aan de wethouder of hij kan bevestigen dat het op schema ligt voor het opstellen van de uitvoeringsagenda en de implementatie van deze maatregelen? De ervaringsdeskundigen zijn afgelopen jaar al betrokken geweest bij armoedebeleid. Wij als PvdA-fractie vragen ons af welke concrete pilot of projecten zijn voortgekomen uit deze samenwerking en kunt u toezeggen dat deze pilot structureel worden geëvalueerd en waar nodig opgeschaald? Uit onderzoek blijkt dat veel werkenden te maken krijgen met de armoedeval wanneer een uitkering stopt en het inkomen net boven de bijstandsnorm uitkomt. Wij vragen ons af, als PvdA-fractie, gaan wij ons nu actief richten op deze groep werkenden en welke maatregelen worden er genomen om te voorkomen dat zij in financiële problemen komen zodra de uitkeringen en toeslagen afgebouwd worden? En ten slotte, in het raadsvoorstel is de financiële plaatje rondom de uitvoering van de visie vrij summier. Zou de wethouder een meer gedetailleerde specificatie kunnen geven van de kosten die gepaard gaan met de verschillende maatregelen uit deze visie? Hoe worden de extra middelen precies ingezet en hoe wordt dit gemonitord om ervoor te zorgen dat de middelen effectief worden besteed? Voorzitter, dat was het voor de eerste termijn. We wachten de beantwoording af van de wethouder.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stuijzand. En dan kijk ik nu naar GroenLinks. Wie van u mag ik het woord geven? Mevrouw Oude Alink.

Mevrouw Oude Alink: Dank u wel, voorzitter. Eens met het punt dat al eerder is genoemd, dat het natuurlijk een visie is en dat het daardoor niet heel concreet is, maar het is inderdaad wel weinig

concreet. En de tijdlijn vinden we ook redelijk ruim, 2030. Dat is best ver weg, terwijl we natuurlijk nu ook al aan de slag moeten. Dus tussentijdse doelstellingen zouden wel handig zijn om te hebben in zo'n stuk. Volgens ons is een van de zwaarste vormen van armoede dakloosheid en we vroegen ons af, hoe wordt het armoedebeleid gekoppeld aan wonen? Als dat wordt gedaan. Ik heb de afgelopen tijd mensen gesproken die bijvoorbeeld hulp aanbieden bij aanvraagformulieren voor dit soort regelingen en het begeleiden van mensen naar de juiste regelingen. Ze doen echt heel goed werk. In hoeverre ziet het college nog mogelijkheden om dit proces nog verder te versimpelen voor de inwoner, zodat iedereen ook krijgt waar diegene recht op heeft, naast de campagnes die ik volgens mij al gezien heb in de stad. Bijvoorbeeld, het moet niet nodig zijn dat een inwoner zelf moet weten bij welke samenwerkingspartner hij of zij moet zijn voor specifieke hulp. Liever zien wij dat er aan de voorkant of bij het eerste contact wordt meegedacht. Ik denk ook dat dat al gebeurt, maar kan de wethouder dat nog toelichten. Daarnaast vinden we het ook heel belangrijk dat laagdrempelige ondersteuning ook in verschillende wijken beschikbaar blijft. En in aansluiting bij de PvdA over de armoedeval. De individuele inkomenstoelage tot 101 procent bestaansminimum verhogen zou een keuze kunnen zijn om dit te voorkomen, maar als we kijken naar de cijfers uit het onderzoek dat bij de stukken zit, wij zijn heel benieuwd hoeveel zou dat financieel dan betekenen, wat zouden daar de gevolgen van zijn voor de rest van de uitvoering? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Van D66, wie mag ik het woord van...Mijnheer Veerman.

De heer Veerman: Dank u wel, voorzitter. Wethouder en beleidsambtenaar, bedankt voor dit stuk. Armoede is allereerst een tekort aan geld. En een tekort aan geld levert ook financiële onzekerheid en stress op. Tast het zelfvertrouwen aan en daarmee de ontwikkeling ook van mensen die daardoor wat passief zouden kunnen worden. Door een brede aanpak wil D66 inwoners die niet of nauwelijks kunnen rondkomen beter ondersteunen en perspectief bieden. Dit begint met het wegnemen van die onzekerheid door te zorgen voor een goede financiële basis zonder schulden. Om langdurige armoede te kunnen doorbreken is een intensieve ondersteuning nodig vanuit de leefwereld, vanuit de mensen. Wij hebben het stuk met veel interesse gelezen en wij missen in dit stuk, wat gaan we concreet doen. We hoorden het al eerder van een heleboel anderen ook. En wat en wanneer wordt iets gerealiseerd? We missen de cijfers en daarmee ook de kwantitatieve criteria. We hebben ook enkele vragen. Het rapport geeft niet aan hoe de extra gelden effectief worden ingezet. Het gaat over 242 duizend euro voor het komend jaar en daar komt nog ruim geld bij het jaar erop. Ik zie niet in welke kaders we nu echt aan het college geven over de bestrijding van armoede in Rijswijk. Als we kijken naar de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek bijvoorbeeld van de heer Caminada maar ook van de werkgroep Armoedeverlichting, zijn die nu echt meegenomen en waar zien we die straks terug? En wat is het verschil daarin? Of moet dit nog uitgewerkt worden in de uitvoeringsagenda en komt dat nog naar de raad? De concrete maatregelen uit het document Armoedevrij Rijswijk staan een aantal aspecten in die ik ook met u wil doornemen. Want er wordt genoemd dat wij, een van de argumenten is om het armoedebeleid in te richten tot 130 procent van het minimumloon. Volgens mij hebben wij een ziektekostenpolis tot 120 volgens mij in Rijswijk. Dat zou een optie kunnen zijn. Maar je zou ook kunnen uitgaan van 110 procent, zodat je voor hetzelfde geld heel veel mensen die je hard nodig hebt, kan inzetten. Als je dat namelijk voor 130 doet, dan hou je natuurlijk voor de laagste categorie minder geld over. Actieve vroeg signaleren wordt ingezet in Rijswijk en volgens mij heeft dat ook een goede resultaat. Die schuldenproblematiek wordt vroegtijdig erkend en wordt ook door veel mensen aangepakt en opgelost door de mensen die zich daarvoor inzetten. Dat werkt en het zou beter zijn, denk ik, om dat uit te breiden. Is de wethouder dat met me eens? Ook mist de rol van Sociaal Raadslieden voor deze mensen die echt door alle gaten in het systeem vallen en daarbij bij het bureau Sociaal Raadslieden terechtkomen. De daarbij

behorende beleidsterrein ligt bij de burgemeester. Welke rol ziet het college voor de Sociaal Raadslieden en de burgemeester als er vragen komen op dit gebied? Kinderarmoede aanpakken. Er wordt extra aandacht besteed aan het doorbreken van de wisselwerking van groepen in armoede, met als doel kinderarmoede te voorkomen en op te lossen. Wat gaan we dan precies doen? Ik lees niets over de gezonde start, een van de SPUK's of andere te nemen maatregelen. Ik lees wel dat we het programma schoolmaaltijden nog tot eind 2024 kunnen financieren. Het belang van een gevulde maag is heel belangrijk voor kinderen op school en als ze geen gevulde maag hebben, staan ze al met 1-0 achter. Dus het zou goed zijn om dat misschien langer in te zetten. Is de wethouder dat met me eens? Inzet op preventie. Naast ondersteunen van mensen met schulden zet de gemeente sterk in op preventie door middel van voorlichting en stimulering van het financieel educatie. Met name voor jongeren en huishoudens die risico lopen en financiële problemen. We benoemen twee groepen, maar is deze groep niet veel breder? En over welke groepen hebben we het dan precies als we alleen deze twee groepen benoemen? En moeten we niet verder breder...Die heb ik gehad. Er is aandacht voor de middeninkomens die niet in aanmerking komen voor de inkomensondersteunende regelingen, maar toch te maken hebben met financiële problemen. Bijvoorbeeld door stijgende energiekosten en inflatie. Hiervoor is tijdelijk extra ondersteuning beschikbaar. Wat gaan we precies doen met deze middelen en hoe gaan we dat inzetten? Dat waren mijn vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Veerman. Ik geef nu het woord aan mevrouw Prenger van Beter voor Rijswijk.

Mevrouw Prenger: Dank u wel, voorzitter. Ik kan me grotendeels aansluiten bij mevrouw Jansen van Wij. We hebben toch nog een aantal andere dingen. Over de doelmatigheid van het gehele inzet is volgens Beter voor Rijswijk geen uitspraak te doen, doordat de monitoring niet op orde is. De inzet op armoede zou wat Beter van Rijswijk betreft op termijn moeten leiden tot dalend gebruik van regelingen en dalende kosten. Het gebruik van de meeste inkomensregelingen is niet afgenomen en de jaarlijkse kosten voor inkomensondersteuning zijn niet structureel gedaald. De conclusie van Beter voor Rijswijk kan dan ook niet anders zijn dan de relatief hoge kosten van de inzet van de preventieve armoedebestrijding niet de gewenste resultaten oplevert. En ik had nog een vraag aan de wethouder. Klopt het dat het stuk al bij de raad lag voordat het bij de slotbijeenkomst is geweest afgelopen donderdag? Beter voor Rijswijk mist de stukken van deze werkgroep, eveneens als de stukken wat al eerder is gezegd, van de kinderrechten ambassadeurs. En klopt het dat het stuk in juli 2024 al door de adviesraad Sociaal Domein is gekomen? Ik wil ook graag weten hoeveel mensen er op dit moment gebruik maken van de Voedselbank. En als ik me heel goed herinner, dan hebben de collega's van de PvdA en GroenLinks al een armoedemanifest geschreven in 2021. Hebben jullie dat naast elkaar gelegd? Dit waren mijn vragen voor de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. En dan hebben we Rijswijks Belang, mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Ook Rijswijks Belang sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Jansen-Dirkx. Wat ons betreft gaat het stuk terug naar de tekentafel. Er wordt met name aangegeven, zoals eerder aangegeven, dat de inwoners centraal staan en betrokken worden, maar het advies van de ervaringsdeskundige groep is niet meegenomen in deze visie. Verder is er een uitgebreide visie opgesteld met veel woorden en theoretische beschrijvingen. Dit adviesrapport is opgesteld door een extern bureau wat veel geld kost, maar wat Rijswijks Belang betreft weinig vernieuwend. We hadden liever gezien dat we aan de slag waren gegaan met de concrete acties hoe we het budget van armoedebelief in gaan zetten. En wat Rijswijks Belang betreft veel open deuren en weinig vernieuwends in de visie en conclusie van het onderzoek. Hoeveel heeft dit onderzoek de gemeente eigenlijk gekost? De armoedeval van de verschillende groepen varieert van 44 euro

minder bij de laagste inkomens tot 197 euro bij de hoogste. Maar hadden we dat inzicht nu echt nodig om tot passende maatregelen te komen? Hoe verhouden de maatregelen zoals aangekondigd op Prinsjesdag inzake armoedebestrijding zich tot het voorliggende rapport en de visie? Ten tijde van de energiecrisis heeft de raad budget vrijgemaakt om snel concrete maatregelen te nemen om inwoners in armoede te ondersteunen. Wat hebben de inwoners hier tot nu toe daadwerkelijk van gevoeld in hun portemonnee? De weg uit armoede is betaald werk. En toch is er in de kadernota besloten minder in te zetten op bemiddeling naar betaald werk. Kan de wethouder toelichten waarom deze keuze gemaakt is en hoe zich dit verhoudt tot het feit dat uit onderzoek blijkt dat meer werken loont voor de inwoners met een laag inkomen? Is de wethouder het met ons eens dat een deel van het budget inzetten op bemiddelen naar werk een goede concrete maatregel zou zijn die uiteindelijk resulteert in een betere financiële situatie voor de inwoner? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ten Brummelaar. Als u mij toestaat, dan zet ik heel even mijn CDA-pet op. Ik heb al vragen gesteld, dus ik zal het kort houden. Maar ook wij vinden het stuk veel te vaag. Wij zien dat de visie mensen in armoede houdt door niet uit te gaan van maatschappelijke participatie en dan met name werk. Wij vinden dat er te weinig aandacht voor schuldpreventie is en dat ervaringsdeskundigen ook hier moeten worden ingeschakeld. Daar wou ik het graag bij laten. Vervolgens geef ik graag het woord aan de wethouder, de heer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Dank u wel, voorzitter. Even over die laatste inbreng, betekent dat dan ook dat al die vragen die ik ingestuurd heb gekregen, dat die niet beantwoord hoeven worden? Of hoe moet ik dit precies lezen?

De voorzitter: Ik zei dat naast de vragen die ik heb gesteld, omdat ik voorzitter ben.

De heer Van Malsen: Nee, dat is goed. Dat is helemaal goed. Dan fijn, want het waren er een aantal, dus die ga ik met heel veel plezier beantwoorden. Net zoals alle andere vragen, overigens. Maar voordat ik dat doe, wil ik wel even de tijd nemen om dit stuk ook even goed te positioneren. Want zoals een aantal van u al aangegeven heeft, is dit inderdaad een visie. Dus het is een kaderstellend document waarop we de uitgangspunten formuleren waar we de komende jaren ons armoedebeleid op willen baseren. En die uitgangspunten zijn terug te lezen in het stuk. Die zijn terug te lezen in het stuk en die hebben we teruggebracht tot vier pijlers. Dus we stellen de inwoners centraal in de strijd tegen armoede. We streven naar financiële bestaanszekerheid. We bestrijden armoede samen en in Rijswijk is geen plek voor kinderarmoede. Dit is ook, na een lang en uitgebreid traject is deze visie opgesteld. We zijn langs het Financieel Netwerk Rijswijk geweest, waar ook heel veel maatschappelijke organisaties in vertegenwoordigd zijn, waar heel veel inwoners in zitten die hun bijdrage geleverd hebben aan deze visie. We hebben op een heel vroeg moment hebben we de adviesraad Sociaal Domein hierin meegenomen. Die hebben hun advies ook gegeven uiteindelijk op dit stuk. Uw raad heeft een vrij uitgebreide informatieavond bijgewoond waar ik zelf ook nog hele goede herinneringen aan heb en ook de suggesties en opmerkingen die destijds door de raadsleden zijn gemaakt die zijn verwerkt in deze visie. Uiteindelijk komt men dan tot dit document. Daarin staat dus, nogmaals, wat de kaders zijn voor de komende jaren hoe wij ons armoedebeleid vorm willen gaan geven. Dat zijn vrij abstracte kaders en ik was heel erg tevreden met de discussies die we ook hebben gehad met uw raad over deze kaders en heel blij dat we dat gesprek ook op het juiste abstractieniveau hebben gevoerd. Daaruit hebben wij, samen met al die andere partners in de stad die ik net noemde, hebben we vervolgens dit stuk gemaakt. En nogmaals, dit is een visie, een kaderstellend document, waarin dus echt op vrij fundamenteel niveau opgeschreven staat hoe wij om willen gaan met het armoedebeleid de komende jaren. En achter deze visie zal in de eerste plaats een uitvoeringsagenda vandaan komen, waarin we dus ook concrete maatregelen gaan nemen op al deze thema's. Maar die visie die is niet beperkt tot die uitvoeringsagenda. Nogmaals, het is echt

belangrijk om te beseffen dat dit staat voor de komende jaren en dat die visie, ook die uitvoeringsagenda, als zodanig zal overleven. Dus daar gaat dit stuk over en dat wilde ik eventjes vooraf gezegd hebben om hopelijk ook de discussie hierna in goede banen te kunnen leiden. Dan ga ik even door de vragen heen. Ik begin even bij Wij. Rijswijk en de vraag die ik daar hoorde was, waarom zijn de aanbevelingen van de inwonersraad voor armoedeverlichting niet meegenomen in de visie? Dat heeft één te maken met wat ik zo net zei, namelijk dat die visie echt uitgangspunten formuleert voor beleid voor de komende jaren, onder andere naar aanleiding van de input die uw raad gegeven heeft. En twee, omdat we eigenlijk met die aanbevelingen van de inwonersraad voor armoedeverlichting zo gauw mogelijk aan de slag willen en ook niet afhankelijk willen zijn van zo'n visie. Het idee van die inwonersraad was juist dat zij op eigen kracht, vanuit het armoedeplan actiebestrijding, aanbevelingen zouden formuleren die we dan gewoon in een pilot konden vatten en kunnen gaan uitvoeren. En dat is ook gelukt. Dus ik heb daar inderdaad afgelopen donderdag heb ik daar deze poster mogen ontvangen. Het was mijn hoop geweest dat we daar tussen donderdag en vandaag al wat meer over naar uw raad hadden kunnen brengen. Dat is niet gelukt. Maar goed, hij ligt hier, dus ik licht hem met alle plezier mogelijk tijdens een schorsing toe of ik kan er even een foto van maken en naar enkele van u rondsturen. Maar goed, het punt blijft dat de aanbevelingen die hierin staan en de acties die daaruit volgen dat we die gewoon op gaan pakken en dat staat los van het traject wat we met deze visie lopen. Nog even inhoudelijk hierover, er zijn dus twee pilots eigenlijk uit die inwonersraad armoedeverlichting gekomen. De eerste is een hele concrete die we ook echt snel kunnen doen. En dat gaat over het zichtbaar maken van het informele netwerk via weggeef- en ruilmiddagen. Dat is een hele simpele, laagdrempelige manier. Ze gaan weggeef- en ruilmiddagen organiseren met allerlei partners die in het informele armoedeverlichtingsnetwerk zitten, om zo mensen te helpen op een hele directe manier door ze spullen te laten ruilen. Maar ook dat informele netwerk bij mensen onder de aandacht te brengen, zodat ze ook weten van het bestaan van bijvoorbeeld een KrijgdeKleertjes of een weggeefwinkel of een weggeefhoek op Facebook af. Dus dat is de eerste concreet. En de tweede, die vind ik zelf eigenlijk nog interessanter, is dat ze hebben een aantal aanbevelingen gedaan op het gebied van meer maatwerk bieden in financiële regelingen. Het uitbreiden van de minimaregelingen, meer mensen er voor in aanmerking laten komen en de minimaregelingen zelf meer onder de aandacht brengen en meer toegankelijk maken voor een breder publiek. Dat zijn dingen die we ook in de uitvoeringsagenda terug zullen laten komen en we zullen daar dus ook nadrukkelijk deze aanbevelingen en de ideeën, ik heb er nog een aantal niet genoemd, daar een plek in geven. Dus dat is waar dat terecht zal komen. Dat zal ook wat meer voeten in de aarde hebben dan bijvoorbeeld zo'n pilot voor het organiseren van weggeef- en ruilmiddagen. Maar dat zijn de concrete manieren waarop wij uitvoering gaan geven, nogmaals aan deze visie, die dus echt kaderstellend is voor die acties. En heel concreet hoe we dat beogen te doen, als we kijken in ieder geval naar die aanbevelingen, is dat wij daar iemand eigenlijk fulltime voor vrij willen maken, die dit werk op gaat pakken en die eigenlijk vanuit het soort, vanuit het gedachtegoed waar bijvoorbeeld ook de doorbraakmethode onderdeel van is, die gaat daar dan mee aan de slag. Het voert wat ver om die methode hier nu uit te leggen, maar het komt erop neer dat je kijkt naar wat het kost bij een specifieke casus om helemaal niks te doen en wat het oplevert om dus een interventie te doen. Dus dat zijn het soort zaken die u moet bedenken bij het werk dat we in de uitvoeringsagenda zullen meenemen. Dan werd er ook nog iets gezegd over de kinderrechten ambassadeurs. Waarom zijn die niet in de visie meegenomen? Dat antwoord is heel simpel. Dat is een ander traject. Die kinderrechten ambassadeurs hebben een gevraagd advies gegeven vanuit het project dat ze met kinderrechten ambassadeurs doen. Dat is onafhankelijk van deze visie en daar gaan we ook onafhankelijk van deze visie gewoon mee aan de slag. En dan zullen we over een paar maanden ook aan de kinderrechten ambassadeurs terugkoppelen wat we vervolgens met die adviezen gedaan hebben. De VVD vroeg nog naar, wat zijn dan de handvatten die we hebben om

problemen op te lossen? Dat is wat deze visie is. Is één groot handvat gebaseerd op de vier pijlers die vervolgens genoemd worden. En onder die vier pijlers zullen we dus in de uitvoeringsagenda allerlei interventies doen zoals ik die net noemde. Maar denk bijvoorbeeld ook aan, op het gebied van kinderarmoede, het verzorgen van schoolmaaltijden of in ieder geval het meedoen aan het jongeren, die jonge perspectieffonds die dat in cofinanciering met gemeenten doet. De vraag werd ook nog gesteld, speelt werk geen rol van betekenis in deze armoedevisie? Jazeker, dat doet het wel. En dat zit hem vooral in de samenwerking met het werkgeversservicepunt en het team Werk en Inkomen. Want het toe geleiden naar werk en het verzorgen van re-integratie en dat soort activiteiten, dat zit aan die, aan die kant zit bij dat team. Dat is een van de manieren waarop wij dus die integraliteit en dat armoedebelief willen borgen, is dat we dus vanuit armoede ook gaan kijken, hoe kunnen we nou die stap vanuit bijvoorbeeld een bijstandsuitkering of vanuit armoederegelingen naar werk toe zo makkelijk mogelijk maken. Vandaar ook het onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren door Stimulansz naar waar in de Rijswijkse armoederegelingen die armoedeval nou het sterkst is. Dat was ook de onderzoeksvraag die wij aan Stimulansz mee hebben gegeven, dus een hele concrete. Waar zit nou eigenlijk de grootste stap, eigenlijk de grootste val als je de armoederegelingen op een rijtje zet en de verschillende inkomensschijven? En dat blijkt dus volgens dat rapport te zitten tussen de 100 en 101 procent van het wettelijk sociaal minimum. Vandaar ook dat een van de adviezen die gegeven werd door Stimulansz is om de individuele inkomenstoeslag uit te breiden tot dat niveau. GroenLinks vroeg nog wat dat dan financieel zou betekenen en wat voor gevolgen dat dat vervolgens zou hebben voor deze visie en de uitvoeringsagenda die daarachter vandaan komt. Het verhogen van de individuele inkomenstoeslag dat zal tot gevolg hebben dat we jaarlijks 250 duizend euro, pak hem beet, extra structureel uit moeten geven aan armoedebelief. Dat hebben we in het hele geweld rondom de kadernota overwogen. En uiteindelijk hebben we besloten, omdat het een generieke regeling is en we eigenlijk wat meer in willen zetten op maatwerk en specifieke interventies, om die niet op te nemen in de lijst met opties. Ook omdat het geld dat we gereserveerd hebben in de kadernota, zoals vastgesteld door de raad, ongeveer rondom hetzelfde bedrag schommelt voor deze hele uitvoeringsagenda. Waarbij ik dan ook nog een keer gezegd wil hebben dat de uitvoeringsagenda armoede, hij heeft nog geen naam maar hij zal ongeveer zo heten, gecombineerd zal worden met de uitvoeringsagenda welzijn. Zowel vanuit het idee dat we dat integraal willen aanpakken, dat er heel veel raakvlakken zitten tussen de twee thema's, als ook omdat we met beperkte middelen toch proberen om goede dingen te blijven doen voor de stad. De ChristenUnie vroeg nog naar, wat voor regelingen zouden er dan nog afgeschaft kunnen worden? We gaan, ook naar aanleiding van de kadernota, de regeling meerkostenzorg afschaffen. Dat is een hele generieke regeling waar eigenlijk iedereen aanspraak op kan maken. Dat heeft te maken natuurlijk met de financiële situatie van de gemeente. Heel veel rooskleuriger kan ik die niet maken dan dat die is. Maar dat heeft ook te maken met dat uitgangspunt dat we van generieke regelingen die voor een hele grote groep bereikbaar zijn, veel meer naar specifieke interventies willen gaan gebaseerd op maatwerk in iemands persoonlijke situatie. En de vraag die ook nog gesteld werd van, al die regelingen die dan bestaan, sommige mensen kunnen ze niet vinden, sommige mensen hebben er moeite mee om ze aan te vragen of te bereiken. Hoe gaan we dat nou oplossen of wat gaan we daarmee doen? We zijn daar vanuit het actieplan armoedebestrijding al mee begonnen. Ik hoop dat u alle posters in de stad heeft zien hangen met extraatjerijswijk.nl. Dat is onderdeel van de reclamecampagne die we aan het voeren zijn om die regelingen toegankelijker en makkelijker te maken. Ook vanuit datzelfde actieplan is bijvoorbeeld meer geld gegaan naar een organisatie als Schuldhulpmaatje. Die mensen helpen om de dingen aan te vragen waar ze recht op hebben. En vanuit de visie, vanuit de visie Armoedevrij Rijswijk die nu voor ligt, zullen wij ook in gaan zetten op bijvoorbeeld meer, wat dan heet, outreachend werken. Dus dat betekent dat we in plaats van dat mensen naar de gemeente toe moeten komen om naar een loketje te gaan en dan iets aan te vragen,

dat wij als gemeente veel meer naar de mensen toegaan en ook veel meer de vraag stellen van, wat heeft u nodig, in plaats van andersom. Dat zijn voorbeelden van hoe we die regelingen bekender en effectiever willen maken vanuit deze visie. Wat daar nog mee speelt en wat ik ook een hele interessante bevinding vond vanuit de inwonersraad voor armoedeverlichting, is dat we ook moeten werken aan het herstellen van vertrouwen. Dus dat naast het feit dat heel veel regelingen niet bekend zijn bij heel veel mensen, of dat regelingen niet toegankelijk zijn voor heel veel mensen, speelt ook nog het probleem dat er een grote groep mensen is die de overheid, dus ook de gemeente, wat minder vertrouwt. En daar zullen we ook oog voor hebben. Die verandering van kijk op de inwoners, daar is deze visie ook een onderdeel van. De PvdA vroeg nog naar hoe wij kennis omgaan zetten in beleid. Dus hoe zorgen we er nou voor dat die ervaringskennis, waar we bijvoorbeeld met de inwonersraad voor armoedeverlichting heel dankbaar gebruik van hebben kunnen maken, structureel borgen in onze organisatie. Een van de dingen die ik zelf voorgesteld heb nadat ik afgelopen donderdag gezien heb hoe succesvol die inwonersraad voor armoedeverlichting was, is om die in ieder geval een doorstart te geven. Ik heb ook tegen ze gezegd, ik zat daar afgelopen donderdag, ik wil over een jaar, dus september 2025, gewoon weer zo'n bijeenkomst met jullie hebben en dan wil ik kijken waar we staan en wil ik ook het liefst nog een aantal extra aanbevelingen, want ik kan me niet voorstellen dat het werk over een jaar al af is. Maar daarnaast willen we ook nadrukkelijk inzetten op het inhuren van mensen met ervaringskennis. Dus dat als er mensen hier op de beleidsafdeling komen werken, dat het een pre is dat jij zelf ervaring hebt met bijvoorbeeld in de bijstand leven of met een jeugd in slechtere financiële omstandigheden. Daar heb ik al het een en ander over gezegd. De pilot werd nog naar gevraagd. Die ligt hier dus. En ik zal ervoor zorgen dat dit stuk zo snel mogelijk ook bij uw raad komt. Er zit nog een uitgebreider verslag bij trouwens. Het is niet maar twee pagina's. Ik geloof dat het er iets van twintig zijn. Met heel veel interessante ideeën en bevindingen rondom armoede in Rijswijk. Dus die gaan we ook met uw raad delen en we zullen dan ook, daar vroeg de Partij van de Arbeid ook nog naar, kijken naar hoe we die armoederaad structureel kunnen maken. Of in ieder geval nog een jaartje door kunnen laten gaan. Er werden wat vragen gesteld over de financiën. Ik heb al het een en ander gezegd over wat voor concrete maatregelen wij van plan zijn om te nemen in die uitvoeringsagenda. En de financiën die zijn in de kadernota voorbijgekomen en die zullen dus ook in de begroting, als uw raad de begroting vaststelt, zullen die definitief vastgesteld worden. En zoals ik al zei, we zijn bezig met een vervlechting tussen de uitvoeringsagenda welzijn en de uitvoeringsagenda armoede. We proberen op die manier meer te doen met de middelen die we hebben. Dus efficiënter om te gaan daarmee. Dat betekent dus ook dat je een aantal dingen wat specifiek aan kan pakken, dus dat je wat gericht, wat meer maatwerk kan doen met mensen. Maar het betekent ook dat bepaalde dingen die generieker zijn, die een grotere groep mensen bedienen, misschien niet meer doorgaan. En daar valt bijvoorbeeld ook het onderzoek onder dat we nog zouden gaan doen over het uitbreiden van de minimaregelingen. De doelgroep van de minimaregelingen tot 150 of wel 170 procent. Dat is een van de dingen die een meer generieke manier van armoedebestrijding is, die dus ook de doelgroep verbreedt en waarschijnlijk dus ook meer geld gaat kosten. En die hebben we nu even op de lange baan geschoven naar 2027.

De voorzitter: Mijnheer Van Malsen, mevrouw Ten Brummelaar wil een punt van orde maken.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Van Malsen de vragen beantwoorden, maar ik moet heel eerlijk bekennen dat hij gaat van partij naar partij, van de hak op de tak. Ik heb echt geen idee hoe vragen beantwoord worden of welke vragen er specifiek beantwoord worden. Dus ik weet niet of het mogelijk is voor de wethouder om de vragen per partij te beantwoorden, zodat, in ieder geval voor mij is het niet duidelijk, maar dat in ieder geval ik weet welke vragen er nu specifiek beantwoord worden. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer de wethouder.

De heer Van Malsen: Ja voorzitter, ik poogde wat dingen te clusteren zodat het wat sneller gaat, omdat veel vragen op hetzelfde neerkomt. Maar ik begrijp dat dat soms wat chaotisch over kan komen, dus ik zal mijn best doen om het per fractie te doen. En als er nog wat over blijft, dan is er natuurlijk altijd nog de tweede termijn. Even kijken, dan om verder te gaan met GroenLinks, die vroeg naar de relatie tussen deze visie en het bestrijden van dakloosheid. Eigenlijk is de vraag, wat is de relatie tussen deze visie en het volkshuisvestingsbeleid? Eigenlijk de meest concrete die we daar doen is in de prestatieafspraken, dus dat heeft eigenlijk niks te maken met deze visie, maar toevallig weet ik daar wel wat van, omdat ik ook de wethouder volkshuisvesting ben. Waarin we inzetten op zo weinig mogelijk, liefst geen, ontruiming. Want dat is natuurlijk een van de manieren waarop dakloosheid ontstaat. Die afspraken hebben we met de woningcorporaties. En dat heeft ook weer een relatie met armoedebeleid, omdat vroegsignalering, werd ook al een aantal keer genoemd, is een van de manieren waarop wij proberen om voordat dat soort dingen aan de orde zijn, dus mogelijk een huisuitzetting, te proberen om mensen te bewegen om iets te doen aan hun financiële situatie, als dat nodig is. En dat is nou een van de dingen die echt heel goed werkt en daar zullen we dan ook naar aanleiding van deze visie verder op inzetten. Even kijken, de fractie van GroenLinks vroeg ook nog naar de individuele inkomensvoet, daar heb ik een antwoord op gegeven. Even kijken, D66 vroeg nog naar een samenhang met de inwonersraad, dat heb ik ook benoemd. De fractie van D66 noemt ook dat ze een sociaal raadslid mist. Volgens mij wordt het sociaal raadslid zelfs letterlijk persoonlijk geciteerd in de visie. Even kijken of het erin is blijven staan hoor. Ja. Mensen weten vaak niet waar ze allemaal recht op hebben, zegt Emmy Versteeg, sociaal raadslid van de gemeente Rijswijk. Maar het is een goed punt, want de reden dat ze hierin staat, letterlijk, persoonlijk, is omdat wij ook constateerden dat heel weinig mensen, of dat wij eigenlijk, niet altijd de sociaal raadsvrouw goed weten te positioneren en dat zij heel veel mensen spreekt, heel veel zaken aanbrengt en heel veel zaken kent waar wij vanuit deze visie en de uitvoeringsagenda die daar dus onder vandaan komt heel goed op aan kunnen sluiten. Dus die tip heb ik gehoord, die zullen we dicht bij ons houden. D66 vroeg ook nog naar de rol van de burgemeester. Ik denk dat deze visie, net als al het beleid, de verantwoordelijkheid is van het hele college, zeker waar het meerdere portefeuilles beslaat. Maar mocht de burgemeester daar nog antwoord op geven, dan kan ze dat, denk ik ook heel goed zelf. D66 vroeg ook nog naar schoolmaaltijden en het belang van een goed gevulde maag. Dat belang dat onderstreep ik en dat onderken ik en die zullen we dan ook zoals gezegd onder de pijler bestrijden van kinderarmoede in die uitvoeringsagenda meenemen. Beter voor Rijswijk sprak over het feit dat het gebruik van de regelingen, dus de minimaregelingen, nog altijd niet aan het dalen is. En dat klopt. En dat heeft ook te maken met het feit dat de regelingen bekender zijn onder de Rijswijkse inwoners. En dat heeft weer te maken met een aantal zaken die wij doen op het gebied van communicatie. Dus gewoon de regelingen meer onder de aandacht brengen bij mensen. Dat heeft ook te maken met de energietoeslag die tijdens de coronacrisis, sorry, die andere crisis, de oorlog in de Oekraïne, uitgekeerd is ambtshalve aan een heel groot deel van de Rijswijkers. Op die manier zijn we in contact gekomen met een veel groter deel van die doelgroep, van 130 procent van het sociaal minimum. En op die manier hebben we dus al die andere regelingen onder de aandacht kunnen brengen. En dat betekent dus dat er meer mensen zijn die gebruik maken van die regelingen. Dat betekent dat we daar meer geld aan uitgeven, maar dat betekent ook dat we meer mensen helpen. Dus het is niet zo dat ons beleid niet effectief is. Het is juist zo dat wij meer mensen weten te bereiken die we eerder niet hebben kunnen bereiken. Beter voor Rijswijk vroeg ook nog naar de relatie tussen de inwonersraad voor armoedeverlichting en dit stuk. Die heb ik al een aantal keer benoemd. Hoeveel mensen lopen er nu bij de voedselbank? Ik geloof uit mijn hoofd dat dat er enkele tientallen zijn, maar ik weet dat niet uit mijn hoofd. Ik heb dat ook nog niet doorgestuurd gekregen, dus die houdt u

even te goed van mij. Ik geloof uit mijn hoofd zijn het er een stuk of dertig, veertig, maar dat komt in de tweede termijn denk ik wel. Beter voor Rijswijk vroeg naar het armoedemanifest van de Partij van de Arbeid. Hebben we dat hiernaast gelegd? Korte antwoord is nee. Rijswijks Belang vroeg nog naar welke maatregelen naar aanleiding van Prinsjesdag meegenomen zijn in deze visie. Voorlopig nog niks en dat heeft ook te maken met het feit dat alles wat tijdens Prinsjesdag gepresenteerd is, nog niet concreet is en ook gewoon zijn weg nog niet gevonden heeft naar de uitvoering. En de vraag werd ook nog gesteld door Rijswijks Belang, wat voelen mensen nou in hun portemonnee van alles wat we eigenlijk al gedaan hebben onder het mom van het actieplan armoedebestrijding+. We hebben daar een aantal dingen gedaan. We hebben bijvoorbeeld meer geld naar het bijzondere bijstand, meer geld aan het bijzondere bijstand gegeven. Daar is ook gebruik van gemaakt. We hebben bijvoorbeeld ook meer geld naar organisaties zoals ik noemde, Schuldhulpmaatje al, de Voedselbank Haaglanden, dus dat zijn hele concrete subsidies die wij gegeven hebben aan organisaties die dat hard nodig hadden om vervolgens weer mensen van bijvoorbeeld eten of inkomens of ondersteuning bij het aanvragen van minimaregelingen te bieden. We zijn de inwonersraad voor armoedeverlichting gestart, waarmee we de aanbevelingen die ik al noemde hebben opgehaald. En ook een aantal mensen vrij direct geholpen hebben door ze, na inmiddels deelname aan die inwonersraad, ook nog een kleine financiële bijdrage te geven. En dan heb ik nog de vragen van het CDA. En die staan voor mij digitaal op mijn iPad, maar de kijkers thuis die hebben de vragen niet gehoord, dus ik ga ze met toestemming van de voorzitter nog even kort voorlezen als dat goed is. Dank u wel. De eerste vraag die gesteld werd door het CDA was, is het mogelijk om meer voorzieningen te treffen om mensen die in armoede leven de mogelijkheid te bieden om weer zelf een volwaardig bestaan op te bouwen? Dat is een punt dat ik nog niet belicht heb in de rest van mijn verhaal, maar het oplossen van armoede is voor een deel een gemeentelijke aangelegenheid. Dus wij hebben minimaregelingen, we hebben alle mooie dingen die bijvoorbeeld de inwonersraad van armoedeverlichting heeft voorgesteld, die ook in deze visie aan bod komen, die ook uw raad gesuggereerd heeft. Maar uiteindelijk ligt er ook een verantwoordelijkheid bij het Rijk en dat hebben we ook in de visie zo gezet en de heer Caminada werd een paar keer genoemd. Die is lid geweest van de commissie Sociaal Minimum. Die hebben ook een aantal aanbevelingen gedaan. Een deel daarvan gaat over wat gemeenten kunnen doen, maar een deel ging ook over wat de Rijksoverheid moet doen vanuit hun verantwoordelijkheid voor het garanderen van de bestaanszekerheid van inwoners. Dus waar wij van de financiële regelingen zijn, de minimaregelingen, toe geleiden naar werk, het helpen van gezinnen met kinderen die in armoede leven, is de Rijksoverheid is van de inkomenspolitiek, van het zorgen voor een voldoende sociaal minimum. De CDA vroeg ook nog naar ervaringsdeskundigen. Een van de uitgangspunten in de visie is, de inwoner staat centraal in de strijd tegen armoede. Daar heb ik ook al in de beantwoording van een aantal andere vragen wat over gezegd. Dus we gaan er expliciet op inzetten dat we de mensen aannemen die zelf vanuit hun ervaring weten hoe het is om bijvoorbeeld gebruik te maken van deze regelingen, bijvoorbeeld in de bijstand te zitten of bijvoorbeeld op te groeien in armoede. De CDA vroeg ook nog naar of er meer nadruk gelegd kan worden op het instrument schuldenpreventie. Zou vroegsignalering bijvoorbeeld niet een gericht instrument kunnen zijn om armoede effectief te bestrijden? Kijk, ook dit gaan we verder uitwerken. Vroegsignalering is nou een van de dingen die we nu al doen en waar we ook vanuit het programma verbetering financiële dienstverlening al een tijd mee bezig zijn en dat zijn we ook al aan het verbeteren. Als het aan mij ligt dan komen daar, we hebben nu bijvoorbeeld de corporaties, de zorgverzekeraars, de nutsbedrijven die aangesloten zijn op vroegsignalering en als het aan mij ligt komen daar nog veel meer instanties bij. En ook daar schijnen trouwens wat landelijke juridische drempels te zijn, maar daar ga ik nu even verder niet op in. Dus het korte antwoord is eigenlijk ja, we zijn het eens met de fractie van het CDA dat we daar meer mee kunnen doen. Maar daarbij wil ik wel nog even benoemen dat we ook al wel verbeteringen zien. Want we

hebben als doelstelling voor het effectiever maken van die vroeg signalering gezegd, we willen het bereik met 5 procent vergroten. Dat hebben we inmiddels gehad. Dus van daaruit kunnen we ook weer verder werken aan de volgende verbetering. Maar dat vroegsignalering, dat zit eigenlijk in het programma verbetering financiële dienstverlening. Dus dat valt min of meer, of de evaluatie daarvan, dat doen we wel, maar dat valt buiten de scope van dit document, van deze visie. Even kijken, welke mogelijkheden zijn er om de inkomens van 101 procent, 131 procent van het bijstandsniveau zodanig te faciliteren dat de armoedeval bij de inkomens niet meer voorkomt? Daar staan een aantal aanbevelingen uit het rapport van Stimulansz waarbij de effectiefste aanbeveling dus is, of de effectiefste interventie dus, is het uitbreiden van die individuele inkomensvoorziening. Kan alleen invloed worden uitgeoefend op het inkomensniveau met lokale maatregelen? Nee, dat heb ik al beantwoord net met mijn antwoord over de rol van de Rijksoverheid. Veel regelingen worden niet benut. Hoe kunnen we dat bevorderen? Er staat in de visie in paragraaf 6.2.1 al een aantal dingen. We gaan dat ook nog doen vanuit die uitvoeringsagenda waarin we de aanbevelingen of de bevindingen meenemen die we bijvoorbeeld met de campagne extraatjerijswijk.nl, ik noem hem nog maar eens, hebben opgehaald. Dus op die manier sluit ook de het actieplan armoedebestrijding+ naadloos aan op deze visie en op de concrete maatregelen die hier vervolgens uit weg komen. Klopt het dat armoede in Rijswijk het meeste voorkomt bij huishoudens met kinderen en oploopt naarmate er meer en/of oudere kinderen zijn? Dat is wel een conclusie die de commissie Sociaal Minimum trekt, in het algemeen, dus voor heel Nederland. Of dat ook voor Rijswijk geldt, dat zou ik niet zo 1, 2, 3 durven zeggen, maar het is een interessante vraag. Is het de bedoeling dat de visie de norm voor hulp bij armoede op 130 procent legt en gaan alle inkomensvoorzieningen dan van die norm uit? Nee. Nee, dus de norm die we nu hebben voor de inkomensvoorzieningen, die blijft bestaan. Dus alle voorzieningen, en dat gaat bijvoorbeeld over de minimaregelingen, Ooievaarspas, die op 130 procent van het sociaal minimum staan, die blijven daarop. Maar bijvoorbeeld de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, die zit op 100 procent en het is niet onze ambitie om die te verhogen. Komen er nog verdere maatregelen om kinderarmoede tegen te gaan? Ja. Ik heb er al een aantal genoemd vanuit de uitvoeringsagenda. En de laatste vraag van het CDA was, wat houdt de draagkrachtmeting in? En de draagkrachtmeting gaat over het feit dat we kijken naar de persoonlijke inkomenssituatie van een persoon. Dus het gaat dan over inkomsten en uitgaven. En wanneer iemand een hoger inkomen verdient dan waar de regelingen direct toegankelijk voor zijn, dan zullen we dus vanuit de kaders die we in deze visie vaststellen met zo iemand in gesprek gaan om te kijken waar we wel kunnen helpen. Ik sprak afgelopen donderdag bijvoorbeeld iemand tijdens die bijeenkomst van de inwonersraad voor armoedebestrijding die net niet in aanmerking komt voor alle regelingen die wij hebben, die dan vervolgens ook nog eens, omdat ze het niet zo breed heeft, heel zuinig met haar energie omgaat en een aanvraag bij het energiefonds doet en dan vervolgens nee te horen krijgt omdat het energiefonds dan zegt, ja maar uw stookkosten zijn veel te laag. Dat soort dingen daar moeten we denk ik als gemeente anders over nadenken en daar helpt bijvoorbeeld zo'n doorbraakmethode ook bij. Want die gaat ook uit van de volledige situatie van iemand, kijkt niet alleen maar vanuit, wat voor dingen heb jij recht op vanuit deze regeling of deze regeling, maar van wat zou jou helpen om verder te komen en hopelijk een concrete stap uit de armoede te zetten. Voorzitter, daar laat ik het even bij in de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Malsen. Dan gaan we nu naar de tweede termijn. Mevrouw Prenger, u wilde iets opmerken.

Mevrouw Prenger: Nee, ik wil graag van mijn tweede termijn gebruikmaken nu.

De voorzitter: Oké, ik wou het rijtje even afgaan.

Mevrouw Prenger: Mag ook.

De voorzitter: Mag ook, ja? Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag willen beginnen met te zeggen dat ik na deze termijn in ieder geval zou willen schorsen om te overleggen, want de wethouder heeft ons niet gerustgesteld en ook geen enkele toezegging gedaan die ons van gedachte heeft doen veranderen. En wederom is het lastig om de juiste woorden te vinden om deze termijn ons standpunt duidelijk te maken. Is de wethouder het met ons eens dat de bewonersraad wel degelijk uitspraken doet die thuishoren in de visie? Is de wethouder het met Wij. eens dat kaderstellen door ons wel ons recht is, maar ook beïnvloed mag zijn door hoe ervaringsdeskundigen adviseren? En is de wethouder het dan ook met ons eens dat die stukken dus vooraf bij ons bekend hadden moeten zijn? Want we horen de wethouder een hele hoop zeggen wat de bewonersraad meegegeven heeft. En daarin horen wij ook een hele hoop dingen waarvan Wij. zegt, dat had nou juist in die visie moeten staan. Ik vind het echt lastig, want ik word eigenlijk best wel heel erg, echt heel erg boos. Want als ik dan de leden van de bewonersraad spreek en hun vertel dat wij deze visie vandaag bespreken, dat ze dan letterlijk zeggen tegen mij, waarvoor hebben we dit werk gedaan? En dat voelt voor mij als een steek in mijn hart. En daar wil ik best wel een enorm punt van maken. En dat doe ik ook. Maar ik hoop dat we dat als raad ook doen. U geeft aan dat de uitvoeringsagenda juist dan het punt is waarin u dat wil meenemen. En dat klopt. Daar moet hij ook in thuis, daar hoort hij deels in thuis. Maar die kaders, die geven de koers aan. Dat zei ik in mijn eerste termijn ook al. En de vraag is dan, wat nou als de adviezen die deze bewonersraad aan ons meegeeft, concrete acties, niet binnen de divisie passen? Wat doen we er dan mee? Gooien we die dan ook in de prullenbak en zeggen we, ja sorry jongens, maar die passen net niet in dat kader thuis. En ik vraag me dan ook af, als we dit zo op deze manier naar de raad laten gaan, en dit ook als we daar een oordeel over gaan vellen, zoals het nu voor ons ligt, wat stellen dan de raadsvoorstellen die we nog verder vanavond op de agenda hebben staan voor? Wat is dan inclusie dan nog? Wat is dan participatie nog? Want dat is hier dus niet goed gegaan. En ik vraag me dan dus af dat u met droge ogen kunt zeggen, ja, nee, dit is echt wat het moet zijn. En we gaan er nog van alles mee doen. En kijk eens wat een mooie poster ik hier heb. En ja, ik weet het gewoon niet meer. Ik vind dit gewoon niet oké. En dat mag u gerust weten. Dus ik hoor graag van de wethouder of hij nogmaals wil overwegen om dit stuk toch terug te trekken. Want ik hoor ook andere partijen zeggen dat ze niet tevreden zijn. En opnieuw te beginnen. En dan wel die dingen mee te nemen. En bijvoorbeeld, kijk even naar mijn overbuurman, concreter te zijn. En die concreetheid ook te zoeken in, wat gaan we nu echt daadwerkelijk willen bereiken? En als we dat willen bereiken, doen we dat dan met de juiste input van de juiste mensen, die echt wel weten hoe het is en heel graag uit die positie willen. Want ik ben niet in deze situatie en ik zou mijn god niet weten hoe het is om in die situatie te zijn. En dat is fijn voor mij, maar ik zou wel graag een goed oordeel kunnen vellen dat wat we hier besluiten goed is voor de mensen die wel in die positie zitten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jansen-Dirkx. Mijnheer Ezinga, van de VVD.

De heer Ezinga: Dank, voorzitter. Ik heb met interesse naar de reactie van onze wethouder geluisterd. En mede ook uit zijn beantwoording en het lezen van de visie snap ik ook hoe de visie geschreven is. En een van de opmerkingen die bij mij bleef hangen is, de visie moet de uitvoeringsagenda gaan overleven. Ja, dan weet ik wel waarom die zo is opgeschreven. Dan is hij heel visionair. En dan aan alle kanten raapt hij alles bij elkaar, op een manier waarbij ik niet concreet kan pakken wat gaat gebeuren. Nou is een visie daar ook wel toe bedoeld. Dat weet ik ook wel. Maar de raad wenst volgens mij nu iets anders. En dat zou voor het onderwerp helemaal niet zo slecht zijn om een visie op een andere manier in te steken. Waarbij het niet decennialang moet kunnen overleven. Waarbij wij als raad samen met die uitvoeringsagenda de visie kunnen koppelen aan datgene wat we gaan doen. Waarom heeft de wethouder niet gekozen om de visie bijvoorbeeld in te delen op de

beleidstermijnen waar wij actief op zijn, waarbij dit thema juist van grote orde is? Werk, preventie, zorg, wonen, toeslagen en regelingen, et cetera, et cetera. Als je op die manier de indeling zou maken, mijns inziens, dat is mijn bescheiden mening, dan is de koppeling makkelijker te maken met de participatietrajecten waar ook mevrouw Janssen-Dirkx naar verwijst. Alsmede ook de uitvoeringsagenda die je daarop gaat schrijven en gaat uitvoeren. En is de controle voor ons als raad daarmee ook makkelijker te doen ten aanzien van de visie op die uitvoeringsagenda. De kruisbestuivingen in die aanpak kunnen dan makkelijker worden geduid. U zegt, er wordt gezegd dat regelingen leiden tot armoedeverlichting en niet tot oplossen. De visie zou dan ook de ondersteuning van die regeling richting financiële zelfredzaamheid moeten omschrijven. Als onderdeel van wat ik net heb gezegd. Dus mijn laatste vraag is dan ook, vindt de wethouder dat dit nu voldoende aanwezig is? Ik zou graag op basis van deze twee opmerkingen zijn reactie horen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ezinga. Dan is nu het woord aan de heer Van der Baan.

De heer Van der Baan: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me eigenlijk ook aan bij de eerdere sprekers hier in de tweede termijn. Ik heb wel wat concrete dingen gehoord, maar ik kan het gewoon moeilijk koppelen aan de visie en alle andere documenten die beschreven zijn. Dus ook vanuit de ChristenUnie zouden we heel graag zien dat als we dit bespreken in de raad, dat er dan ook een duidelijke koppeling ligt tussen de verschillende onderwerpen en ook deze visie. Tegelijkertijd hebben we één stuk natuurlijk gekregen, dat adviesrapport, waarin best wel wat goede lessen zitten. En we benadrukken nog maar een keer dat als iedere euro telt en je dan als overheid niet kan uitrekenen wat het betekent als iemand aan het werk gaat, of dat het heel lastig is, dat het dan niet helpt bij het herstellen van het vertrouwen. Dus dat is denk ik echt een opdracht voor ons ook hier in Rijswijk. Dus daarom zullen we bepleiten ook om het allemaal heel erg te gaan versimpelen. Als in de eerste termijn gaf de wethouder vervolgens aan, moet ik even kijken, dat een regeling was afgeschaft of verminderd was. Maar dat leek meer een financieel gedreven dan dat dat gedreven is om het systeem ook te versimpelen. Dus ja, ik zou de wethouder toch willen vragen, zijn er dan nog vervolgregelingen of zijn er plannen om verdere regelingen af te schaffen, terwijl de maatwerkmethode een prima manier is om toch meer euro's bij de Rijswijkse mensen in armoede te krijgen. En ik weet dat we met hetzelfde hart naar de Rijswijkers kijken die in armoede leven, maar het systeem klopt gewoon niet. Dus we hopen dat de wethouder hier nog iets op kan toevoegen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Baan. Mijnheer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Dank, voorzitter, voor het woord. Ik heb eigenlijk in vergelijking met de rest van mijn collega's en raadsleden maar een simpele vraag gesteld over de arbeid. Waarom is de arbeid of het werk niet betrokken in dit hele visie? En voor de rest wacht ik het antwoord voor de tweede keer af.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Mijnheer Stuijtzand.

De heer Stuijtzand: Het gaat steeds beter. Dank, voorzitter en dank aan de wethouder voor de beantwoording. Met betrekking tot het manifest ziet onze fractie zeker wel elementen terug, gelet op de bestrijding van de kinderarmoede en het genoemde maatwerk in deze visie. Maar zoals aangegeven door de wethouder, betreft dit een visie, maar onze fractie verzoekt de wethouder toch of hij de bevestiging kan geven dat de uitvoeringsagenda op schema ligt. En om een concrete toezegging dat de strategische agenda met duidelijke tijdslijnen, meetpunten, doelen, uiterlijk voor december met de raad zal worden besproken. En heeft de raad hier dan ook nog invloed op, is de vraag eigenlijk. Dank u, voorzitter. Dit was onze inbreng voor tweede termijn. En we wachten de beantwoording van de wethouder af.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stuijzand. Dan gaan we nu naar mevrouw Oude Alink, van GroenLinks.

Mevrouw Oude Alink: Dank u wel, voorzitter. Na de antwoorden van de wethouder gehoord te hebben begrijpen wij inderdaad wel de visie formuleert vooral voorspelbaar beleid. En als ik het stuk lees dan staat er ook duidelijk in dat voorspelbaar beleid als het gaat om armoede ook hard nodig is. Anders weten inwoners na een tijd helemaal niet meer waar ze aan toe zijn. Dus ik denk ook wel zeker dat het waarde heeft en misschien naast de uitvoeringsdocumenten dat het prima kan bestaan. Het gaat ook vooral over de benadering van de inwoner en hoe armoede gezien wordt, deze visie. En als ik daarnaar kijk, dan zie ik ook vrijwel alle punten uit het manifest armoede terug die onze vroegere fractie samen met de PvdA heeft ingediend bij de vorige wethouder. Bijvoorbeeld, ga uit van vertrouwen in plaats van wantrouwen, werk integraal, signaleer vroegtijdig, enzovoort. Er zijn volgens mij best wel wat stappen van gezet. Dus wat ons betreft kan deze visie prima bestaan naast uitvoeringsdocumenten en tussentijdse doelstellingen. En die ontbreken dan wellicht nog. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Dan gaan we naar de heer Veerman van D66.

De heer Veerman: Dank u wel, voorzitter en de wethouder voor de beantwoording van de vragen. Toch mis ik nog een aantal dingen. De volledige beantwoording van de vraag heb ik nog niet helemaal gekregen. En als het dan zo hoor naar de beantwoording, vraag ik me ook wat dingen af. Als we kijken over het nationaal aanpak dakloosheid, dan denk ik, dat is een preventiemiddel. Waarom staat dat er dan gewoon niet in? Maar afijn. Dat weten we toch. En dat weet Stimulansz ook. Ik vind dat Stimulansz gewoon eigenlijk een slechte tekst heeft afgeleverd. Want zij gaan natuurlijk uit het adviesbureau en komen net zoals de Kompaan en de Berenschot met een basistekst die ze per gemeente aanpassen. Nou ja, zo werkt dat nou eenmaal. Alleen het startdocument dat wij gemaakt hebben als gemeente, ik denk dat dat niet goed is geweest. Want hebben wij daar goed omschreven wat we eigenlijk verwachten van Stimulansz als adviserende partij? Hebben we daar alles in gemeld? Hebben we alle rapporten meegegeven? Hebben we preventiebeleid meegegeven? Hebben we het welzijnsbeleid daaraan gekoppeld? Hebben we alle stukken die al voorradig waren meegegeven aan die personen? Het lijkt haast van niet, want we missen gewoon dingen. Dan denk ik, dat vind ik jammer. En ik hoop wel dat zij bij de uitvoeringsagenda, waar ze nu hun stuk al voor klaar hebben, wat wij alleen nu niet krijgen, maar wat wel gemaakt is door hun, dat ze dat daar wel in meegenomen hebben. Want anders moeten ze dat alsnog aan gaan aanpassen straks voor november of wanneer dat stuk bij ons voor ligt. Aan de andere kant vind ik het ook raar dat een aantal dingen niet met ons zijn gedeeld. De adviesraad op sociaal beleid, die stuurt normaal een verslag mee. Dat heb ik niet gezien, wil ik graag voor de volgende raadsvergadering wel hebben, want het is bruikbaar dat we dat krijgen. Ik weet dat uw eigen partij er ook altijd om vraagt, dat zit er nu niet bij, dus dat zou ik graag nog inzien, want ik wil graag horen wat zij geadviseerd hebben aan u of wat uw wethoudersbrief op deze zaak is. Daarnaast is het collegevoorstel een ander voorstel dan we bij deze raadsinformatiebrief krijgen. Ik kan me niet voorstellen dat financiële zaken, juridische zaken, op basis van het stuk wat nu voor ligt, dit zo door heeft kunnen laten gaan. Ik kan me dat gewoon niet voorstellen. Dus u kan wel zeggen dat het zo is, maar ik kan me dat niet voorstellen. Want zij verwachten van u veel meer financiële onderbouwing en juridische zaken, dingen die afgetimmerd zijn, en die zien we nu gewoon niet. En ook de visie die straks in de uitvoeringsagenda had moeten komen, die had hier veel beter opschreven al kunnen worden. Die zat er allemaal niet in. Ook financieel onderbouwen niet. En die heeft er wel bij gezeten. Dus ik vind het een beetje rammelen. Dat is de tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Veerman. Mevrouw Prenger van Beter voor Rijswijk.

Mevrouw Prenger: Dank u wel, voorzitter. In de tweede termijn sluit ik me geheel aan bij de heer Ezinga. Wethouder, ik vroeg u, hoeveel mensen maken er op dit moment gebruik van de Voedselbank. U zei, een stuk of 30. Dan heb ik nieuws voor u. Ik heb het jaarverslag gelezen van de Voedselbank. Het waren er in december 99 huishoudens, dat betekent 262 personen. Dat vind ik nogal een verschil. En ik hoor net terug van mijn GroenLinks-collega dat er een aantal dingen wel vanuit het manifest zijn gehaald. Terwijl ik aan u net heb gevraagd, heeft u die stukken van 2011 naast elkaar gelegd. 2021, sorry. Dus ik wil hier graag toch nog wel wat verheldering over.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. Dan gaan we nu naar mevrouw Ten Brummelaar, Rijswijks Belang.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Excuus. Mevrouw Oude Alink, waar heeft u een interruptie op?

Mevrouw Oude Alink: Ja, ik wil wel even reageren op mevrouw Prenger. Nee, ik heb het inderdaad niet letterlijk naast elkaar gelegd. Is ook iets van de vorige fractie, had ik eigenlijk wel moeten doen, dus ik vond het wel goed dat u het noemde. Maar als ik naar die punten kijk, dan is dat eigenlijk ook wel het frame waar naar ik naar dit soort stukken kijk. Dus in die zin heb ik het denk ik wel gedaan, maar niet letterlijk inderdaad. Had ik misschien beter kunnen doen, ja.

Mevrouw Prenger: Maar u begrijpt mijn vraag? Want dat andere antwoord kreeg ik natuurlijk van de wethouder. Ik denk, ja, hoe zit dat nu? Dan wil ik dat wel graag weten. Dank je wel.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen wil ook interrumpen.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, ik ben geen woordvoerder, maar ik voel me wel aangesproken omdat ik zelf mee heb geschreven met toenmalig oud-raadslid mevrouw Van der Kooij van GroenLinks aan dat manifest. En dat hebben we aan de toenmalige wethouder van armoedebeleid mevrouw Bentvelzen aangeboden, ook ter voorbereiding van haar kadernota. En indirect komt dat dus nu ook weer terug in deze visie, want de kadernota Kans-Rijk Rijswijk heeft dat manifest meegenomen in haar beleid. Dus indirect zit het er gewoon in deze visie.

Mevrouw Prenger: Maar het antwoord van de wethouder was iets anders, daarop vraag ik het nog eens.

Mevrouw Ten Brummelaar: Punt van orde.

De voorzitter: Mag mevrouw Prenger eerst even antwoorden en dan punt van orde doen?

Mevrouw Prenger: Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg het omdat de wethouder een negatief en ontkennend antwoord gaf, terwijl ik dan van GroenLinks een ander antwoord hoorde en daarom was mijn vraag.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. Mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij is mevrouw Van Nunen niet persoonlijk genoemd en ze is ook geen woordvoerder op dit agendapunt, dus het lijkt me niet gepast om hierin dan wel het woord te nemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage, mevrouw Ten Brummelaar. We gaan verder. Uw tweede termijn nog.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel. Ja, ook na de beantwoording sluiten we ons nog steeds aan bij de woorden van mevrouw Jansen-Dirkx in het eerste termijn. Dat het stuk wat ons betreft ook

gewoon nog niet klaar is. Als we gaan kijken naar wat de betekenis is van de visie, dan is dat wat een bedrijf of in dit geval de gemeente wil bereiken op dit stuk in de toekomst. Dat zou een helder beeld weer moeten geven van de ideale situatie als zo'n visie of missie behaald wordt. En bij het formuleren van een visie gaat het dus om een droomscenario. Het geeft een beeld weer van de toekomst of die moet SMART zijn. Voor de mensen die niet weten wat het is, specifiek, meetbaar, acceptabel, tijdgebonden, realistisch. Als ik dan deze visie daarnaast leg en kijk naar de kaders die daarin worden omschreven, dan zijn die te open en mis ik heel veel specifics. Hij is wat ons betreft allesbehalve SMART op dit moment. Verder hebben wij geen antwoorden gehad op de vragen wat de kosten waren van het onderzoek dat is gedaan. En de weg uit armoede is betaald werk. Toch is er in de kadernota besloten minder in te zetten op bemiddeling naar betaald werk. De vraag was of de wethouder kan toelichten waarom, voorzitter, deze keuze is gemaakt en hoe zich dat verhoudt. Want het feit dat uit het onderzoek blijkt dat meer werken loont voor de inwoners met een laag inkomen. En is de wethouder het met ons eens dat een deel van het budget inzetten op bemiddeling naar werk een goede concrete maatregel zou zijn die uiteindelijk resulteert in een betere financiële situatie voor de inwoner? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ten Brummelaar. Ik zet ook nog even mijn CDA-pet op, heel kort. Wij vinden het stuk gewoon te vaag. Ik heb heel veel van u gehoord, mijnheer de wethouder, maar eerlijk gezegd miste ik totaal de systematiek en kan ik er ook niks mee eigenlijk voor mijn oordeelsvorming. En wat ook al gezegd is, wij vinden het heel belangrijk mensen niet in armoede te laten blijven, maar door ze te laten participeren binnen de maatschappij, met name door werk. En dat missen wij ook ontzettend in dit stuk, in deze visie. Gaan we nu over naar de tweede termijn voor de wethouder, de heer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, ik zou graag een paar minuten willen schorsen om met mijn collega's naast mij te overleggen.

De voorzitter: Gaat uw gang. De vergadering is een paar minuten geschorst. Wij gaan de vergadering hervatten, de schorsing is opgeheven en het woord is aan wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, ik wacht even tot iedereen weer zit. Ja, voorzitter, in de eerste termijn en de tweede termijn van de raadsleden heb ik wel gemerkt dat dit, zoals dat eerder ook altijd het geval is geweest, onderwerp enorm leeft in uw raad. Iedereen hecht er veel belang aan om dit zorgvuldig te doen en daarin vind ik uw raad ook en dat vind ik ook altijd heel fijn of het nou gaat om het actieplan armoedebestrijding+ of de avond die we hier hebben gehad met de heer 'S Jongers en de heer Caminada over armoede. Wat ik ook constateer is dat er nog een heleboel aanbevelingen en wensen en vragen leven bij uw raad. En dat daar nog wel wat werk te doen is. En ik wil graag al die wensen en aanbevelingen en vragen zorgvuldig en grondig meenemen. En daarin ook bijvoorbeeld de input die de inwonersraad voor armoedeverlichting mij donderdag heeft meegegeven. En daarbij het voorstel doen om dit voorstel te verplaatsen naar de raadsagenda van december. Dan met een voorstel te komen waarin ook heel duidelijk de samenhang staat tussen deze visie en de beoogde uitvoeringsagenda. Met ook financiële onderbouwing et cetera. Dus dat zou mijn voorstel zijn aan uw raad.

De voorzitter: U was eerst, mevrouw Prenger.

Mevrouw Prenger: Ik neem aan dat u bedoelt naar het Forum van december.

De heer Van Malsen: Ja voorzitter, de maand december, daar zit een forum in en een raadsvergadering. Ik zei december ja, dat spreekt voor zich dat dan eerst het Forum aan zet is en dan

de raadsvergadering. Goed, ik bedoelde het forum, maar ik ga de procedure ook niet nog moeilijker maken dan die al is, dus Forum, raad, december.

De voorzitter: Zo zal het zijn. Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. Ik vraag ook aan de wethouder of hij dan kan toezeggen dat de bevindingen uit het document van de bewonersraad dan ook serieus genomen kunnen worden, want dat heb ik de wethouder nog niet horen zeggen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, dat heb ik in mijn eerste termijn wel gezegd, dus dat gaan we ook gewoon nog steeds doen. Dus die zullen daar expliciet een plek in krijgen. En ik wil ook nog hier even zeggen en benadrukken, ook om elke twijfel daarover weg te nemen, dat ik het werk dat de inwonersraad voor armoedeverlichting doet, uiterst serieus neemt en dat we die bevindingen ook echt zullen gaan verwerken in ons beleid. Dat we ook die inwonersraad een doorstart geven, dat die een plek krijgen in het Rijswijkse armoede-ecosysteem, om het maar even zo te noemen. En dat ik daar dus afgelopen donderdag ben geweest en ook diep onder de indruk was van de raadsleden en wat zij hebben weten te produceren. Dus dat om even elke twijfel daarover weg te nemen, hopelijk bij uw raad, voorzitter. Dus met die toezegging, of met dat voorstel, een aantal vragen over die ik wil beantwoorden.

De voorzitter: Een interruptie van mevrouw Jansen.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Sorry, voorzitter. Dat is fijn en het is goed om te horen dat u het ook echt bloedserieus neemt. Dan hoop ik ook dat wij als raad kennis mogen nemen van deze stukken. Want het is natuurlijk voor ons als gemeenteraad ook wel heel interessant om te horen wat deze bewoners ons te vertellen hebben. Want dat is natuurlijk ook waar het om gaat. En het zou ook fijn zijn als we dan ook daarbij toch het advies van de kinderrechten ambassadeurs zouden mogen lezen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, zeker en het geeft ons ook de tijd als we tot december hebben om die stukken ordentelijk bij uw raad aan te leveren en ik zal ook zorgen dat het advies van de kinderrechten ambassadeurs meegestuurd wordt. Maar nogmaals, dat is echt een apart traject dat gaan we gewoon ook verwerken en dan gaan we een reactie op doen en dat staat los van deze visie en de uitvoeringsagenda die daarbij hoort. Dus dat. Even kijken. Met die toezegging en de toezegging dat we dus alles wat we hier vanavond gehoord hebben uiterst serieus nemen en ook een plek zullen geven in het stuk als we dat in december weer bespreken met u eerst in het Forum. Dan heb ik nog een aantal vragen die ik graag wil beantwoorden.

De voorzitter: Interruptie.

De heer Ezinga: Om enige verstoringen in december te voorkomen wil ik vragen aan de heer Van Malsen, mocht er enige twijfels zijn over de vragen die zijn gesteld in de tweede termijn en de aanbevelingen die daaromtrent aan u gegeven zijn, kom vooral op de lijn.

De heer Van Malsen: Voorzitter, ja die handreiking neem ik heel graag aan en dat zal ik ook zeker doen. En de andere kant op geldt die ook, als er zaken zijn die misschien na de behandeling van vanavond zijn blijven hangen in het hoofd om wat voor reden dan ook, meld het ook bij mij en dan nemen we die gewoon mee. Er waren nog wat vragen gesteld naar aanleiding van de eerste termijn. De PvdA vroeg naar de uitvoeringsagenda. Is die op schema? Die ligt op schema. Maar goed, met het voorstel dat ik net gedaan heb, zullen we die dus meenemen in de behandeling in december, als het presidium daar akkoord op geeft natuurlijk. De heer Veerman vroeg nog naar het advies van de adviesraad Sociaal Domein, maar die zit bij mij gewoon bij de stukken bijlage D, is dat.

De heer Veerman: Sorry, voorzitter, als ik mag. Ik zei het misschien verkeerd, maar ik bedoel het verslag wat er normaal altijd bij zit. Het is niet het advies dat meegestuurd wordt, maar het verslag van de adviesraad wordt meestal meegestuurd. Dat zit er niet bij. Dus in ieder geval inderdaad besloten hebben, dat heb ik gezien inderdaad. Ook een verslag wordt meegestuurd. Dat staat ook op de website hoor, maar het is natuurlijk gek dat wij op de website al die verslagen moeten gaan bekijken. Misschien is het wel raadzaam, want ik zag er nu, dat ik er net eentje opende waar ook nog andere dingen in staan waarvan ik denk, daar zouden wij als raad gewoon over geïnformeerd moeten worden. Dus ik zou willen vragen gelijk voor willen stellen om die adviesraadverslagen gewoon standaard gewoon aan ons toe te sturen. Misschien is dat te veel gevraagd, maar het zou mooi zijn.

De heer Van Malsen: Voorzitter, ik zal ervoor zorgen dat alle relevante stukken bij het stuk komen als we hem hopelijk in december weer bespreken. Er waren nog kleine vragen die ik eventjes wil beantwoorden. Eentje gaat over de Voedselbank. Er zijn inderdaad honderd huishoudens vorig jaar die vanuit Rijswijk bij de voedselbank lopen. Rijswijks Belang vroeg nog naar de kosten van het onderzoek dat Stimulansz heeft uitgevoerd, dat is zo'n 45 duizend euro geweest. En de rest van de vragen hebben allemaal betrekking op de relatie tussen de visie en de uitvoeringsagenda waarvoor ik uw raad nogmaals echt vanuit de grond van mijn hart voor wil bedanken. Het is echt een onderwerp dat enorm leeft en dat vind ik elke keer toch weer heel mooi om te zien. En als mijn voorstel ook doorgang vindt dan zullen we hier in december verder over praten, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Malsen, wethouder Van Malsen. Ik heb een aantal toezeggingen geroteerd. Ik kan niet beloven dat ik ze allemaal heb, maar ik doe mijn best. Daarna gaan we over formeel tot stemming over het voorstel om dit stuk van de agenda af te halen. Ik heb genoteerd dat er zo'n flap is, armoedeval. Misschien wilt u nog eventjes, die gaat u ons toezenden. En die kwam uit de, maar nou moet u me even helpen, uit de armoedewerkgroep.

De heer Van Malsen: Dit is de paginaversie van het rapport dat de inwonersraad voor armoedeverlichting heeft geschreven en ik zal zorgen dat het rapport, die is langer, bij uw raad terecht komt.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Dan heeft u aangegeven dat u de adviezen van de kinderrechten ambassadeurs aan ons toezendt. U heeft ook aangegeven dat de armoederaad structureel wordt en dat u verder gaat inzetten op het voorkomen van uitzetting. En dan heeft u nog aangegeven, en dan hoop ik dat ik ze allemaal heb, maar ik heb wel een soort disclaimer. Even kijken. Dat heeft u al beantwoord. Naar aanleiding van wat mevrouw Jansen heeft gevraagd. Ook iets van armoede of inwonersraad. Stukken die u zou geven. En u heeft, en dat is mijn disclaimer uiteindelijk gezegd, dat u alle stukken meestuurt die relevant zijn voor het onderwerp. En daarmee heb ik ze ook allemaal, gelukkig.

De heer Van Malsen: Punt van orde. Een van die toezeggingen ging over het voorkomen van huisuitzettingen. Dat is iets wat we al doen. Dus dat is geen aanvullende toezegging.

De voorzitter: Dus het Forum gaat nu besluiten dat het stuk in december terugkomt. En stemmen mogen alleen degenen die formeel zijn aangemeld als deelnemer van het Forum van vanavond. Wie is voor het voorstel om het stuk nu in te trekken en het onderwerp weer te agenderen in december? Wil u uw hand opsteken?

De heer Loof: Voorzitter, heel even een punt van orde. Het eerste punt kan, stemmen over intrekken, maar wij kunnen hier niet besluiten dat het in december wordt geagendeerd, want dat moet het presidium doen. En het wordt wel heel druk in december, dus ik denk dat het presidium vast nog wel iets hierover te zeggen heeft.

De voorzitter: Oké, mevrouw Prenger, u wilde nog iets opmerken? Oké, u hebt gestemd. Volgens mij klopt het wat de heer Loof zegt. Wij hebben dus net gestemd over het van de agenda halen van het raadsvoorstel Armoedevrij Rijswijk. Wilt u nog een keer uw hand opsteken? Als u voor het voorstel bent. Voor mijn voorstel. We zijn ruim over de tien, dus het voorstel om het voorstel van de agenda af te halen in de raad is aangenomen.

11. Raadsvoorstel Inclusie- en antidiscriminatiebeleid

De voorzitter: We hebben net geschorst dus we gaan nu gewoon door, we zijn net weer op stoom, met het agendapunt 11. Raadsvoorstel Inclusie- en antidiscriminatiebeleid. Mijnheer Van der Baan, mag ik u het woord geven.

De heer Van der Baan: Zeker. Dank u wel, voorzitter. Prachtig te lezen. Mooi stuk. Hartelijk dank, wethouder. En ook mooi te lezen hoeveel de wethouder ook spreekt met allerlei verschillende burgers uit Rijswijk met verschillende achtergronden. Maar we hebben ook gezien dat hij zich online laat gelden op dit onderwerp, net als anderen van het college ook. Erg warm om dit te zien vanuit de ChristenUnie. Het is ook een buitengewoon belangrijk onderwerp in een veelkleurige gemeente als Rijswijk is. En ook zullen we hier roepen de raad ook op om met elkaar het goede voorbeeld te geven. Binnen de Raad zijn er ook best wel veel ontwikkelingen natuurlijk op dit vlak geweest. Ook de afgelopen periode dat wij onderdeel zijn van de raad. En dat begint uiteraard met respect ook voor elkaar. Dus als wij hier kunnen laten zien dat we elkaar met respect behandelen, dan kunnen we dat ook als voorbeeld stellen richting inwoners. Daartoe roepen we elkaar ook op. En verder geen aanvullende vragen rond dit belangrijke voorstel. Hartelijk dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Baan. Dan geef ik nu het woord aan de PvdA en kijk ik even wie. Mijnheer Bosman.

De heer Bosman: Voorzitter, dank u wel voor het woord. De PvdA-fractie Rijswijk onderschrijft de inclusie- en discriminatieagenda, zoals voorgesteld door de wethouder en het college. Maar we hebben nog wel een aantal vragen ter concretisering van de aanpak. Allereerst hebben we drie algemene vragen. De inclusie- en discriminatie, antidiscriminatieagenda lijkt vooral uit te gaan van onbedoelde drempels en onbewuste discriminatie. Maar hoe kan er beter gehandhaafd worden wanneer expliciete discriminatie zich voordoet, naast het inrichten van goede meldingsfaciliteiten, zoals aangegeven. Verder zouden we ook graag willen weten of er incidenten zijn gemeld van handhavers die bewust of onbewust dergelijk gedrag hebben vertoond. Ook gegeven de recente ervaringen in Rotterdam op, twintig minuten rijden van Rijswijk en aangezien handhavers door doelgroepen soms ervaren worden als deel van het probleem. Een mening die overigens in principe niet gedeeld wordt door onze fractie. Wij zouden hier wel voor de volledigheid naar willen vragen. Er wordt een aantal keer in het document verwezen naar het coalitieakkoord, waar deze agenda goed te positioneren valt. Maar in hoeverre is deze agenda duurzaam? Hoe gemakkelijk is het voor toekomstige colleges om van deze lijn af te stappen? En hoe kan dit zoveel mogelijk, wat onze fractie betreft, kan dit zoveel mogelijk worden voorkomen? Verder hebben we nog een aantal specifieke vragen over het document. Even kijken. Ja, dus doordat de verantwoordelijkheid van het inclusie- en discriminatiebeleid bij iedereen ligt, is het dus ook lastig om te monitoren. Hoe stelt het college voor om hiermee om te gaan? Komen er bijvoorbeeld KPI's hierop bij medewerkers van de gemeente? Of zijn er bijvoorbeeld diversiteitindicatoren bij verschillende departementen. Even kijken, er wordt gezegd, er komt een update van het participatiebeleid. Dat is het volgende punt op onze agenda van het Forum. En dat daarin inclusief participeren wordt meegenomen. Maar bij doorlezen van het

participatiebeleid zoals het is voorgelegd, komt het niet heel duidelijk uit de verf, wanneer het gaat over aspecten als gender, etniciteit en andere vormen van discriminatie. Het lijkt meer te gaan daar over het bereik van stille inwoners en ouderen. Van wat is inclusief participeren. Er worden een aantal cijfers genoemd in het document. Incidenten en voorvallen van discriminatie in 2023 en 2022. Wij zouden graag willen weten wat voor soort discriminatie dit betrof. Bijvoorbeeld of dit raciaal, gender of seksuele voorkeur betrof. En hoe zich dit verhoudt tot landelijke en regionale cijfers. Verder wordt er genoemd in het document dat er verschillende organisaties door de gemeente gesubsidieerd worden, dat deze een belangrijke rol krijgen bij de aandacht voor inclusie en het voorkomen van discriminatie. Daar zouden wij graag voorbeelden van willen hebben. Tot zover. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bosman. Dan geef ik nu het woord aan Rijswijks Belang. Mijnheer Van der Wetering.

De heer Weterings: Mijnheer Weterings, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ook wij hebben het stuk gelezen en laten we vooropstellen dat Rijswijks Belang ook gewoon tegen discriminatie is. Iedereen mag zijn wat hij wil zijn, inclusief mag zijn, het maakt ons echt helemaal niet uit wie je bent, wat je doet, wat je wil zijn, is allemaal prima. Alleen bij een aantal stukken dacht ik van ja, daar zit wel wat in, ook een groot aantal stukken dacht ik echt, we zijn totaal doorgeslagen als we hier aan gaan toegeven. Als ik zo vrij mag zijn om het voorstel even door te lopen, dan wordt eigenlijk de inleiding dat we optreden tegen discriminatie. Volledig mee eens, helemaal prima, geen enkel probleem. Als je dan het stukje even doorleest, dan begint het proces, dat van de zomer is gestart in 2023, met belangrijke dagen voor het vlaggenprotocol. Die vinden wij op zich wel jammer, want uiteindelijk ga je keuzes maken voor wat vlag je gaat gebruiken. Is het dan een LGBT vlag? Is dat een kampers vlag? Is dat een veteranen vlag? Is dat op een gegeven moment als Japan met een Japanse vlag? Op een gegeven moment moet je keuzes gaan maken, waarin je dus andere mensen kan discrimineren waarom je hun vlag niet gebruikt. En wij zouden zeggen, we hebben een hele mooie rood, wit, blauwe vlag, die geldt voor ons allemaal. We hebben in Rijswijk een lokale vlag, die is blauw geel. Die is ook allemaal voor ons allemaal, hoe inclusief wil je zijn dat we allemaal onder dezelfde vlag vallen. Inclusiviteit geldt ook voor ons allemaal. Perfect, dan maken we geen onderscheid. En juist door keuzes te maken om te gaan vlaggen, ga je onderscheid maken. Dus daar vinden we wel wat van. Dan uiteindelijk ook over de discriminatiemonitor. Dan worden er behoorlijke cijfers worden genoemd. Je schrikt als je leest dat er 0,59 melding per 1000 inwoners. Nou goed, als je gewoon even rustig rekent. Dus per 1000 op de 60.000 inwoners is dat dus 35,4 meldingen per jaar. Zijn er dus 35,4 te veel. Maar ik vind wel op de 60.000 inwoners is 35 meldingen, ja wat zijn dat voor meldingen? Is dat dikke, rode, donkere, zwarte? Wat is dus dit discriminatie in dit geval wat je kan melden, zijn dat scheldwoorden, is het bedreiging? En als ik lees dat het hier merendeels gaat over de huiskleur en de herkomst, dan moet je je afvragen, wat absoluut vervelend is, maar dan kun je ook denken, we gaan kijken of we dus die mensen die dat hebben gedaan kunnen aanspreken. Die kunnen desnoods misschien kunnen melden of dat we die kunnen desnoods vervolgen voor het overtreden van artikel 1 van de Grondwet. Maar om dus al die meldingen op één hoop te gooien en daarvoor heel Rijswijk of de hele maatschappij met een inclusiviteitsagenda moeten opdringen, dat zien we eigenlijk niet zo zitten. Want u geeft ook aan in de stukken dat het vooral gaat om het vergroten van de maatschappelijke acceptatie. Wij zijn van mening dat de grote meerderheid in Rijswijk heeft maatschappelijk al lang geaccepteerd. Is het geen enkel probleem. Als je een kleine harde kern hebt die daar misbruik van maakt of die juist anders denkt, om er wel iets van te vinden, moet je die kern aanpakken. U geeft ook aan bij kanttekening 6 in het voorstel dat bij inclusie en antidiscriminatie heeft de raad hier ook een rol. U verplicht ons eigenlijk dat we door een inclusieve bril moeten kijken naar alle voorstellen. Volgens mij bepalen wij zelf wel hoe wij naar de voorstellen kijken. Het

opdringen van door een bepaalde bril te moeten kijken is gewoon niet oké. Want voor ons is het normaal, als we over voorstellen denken, dat we die inclusiviteit automatisch meenemen. Voor ons is het geen issue. Voor de partij waarvoor het wel een issue is, meld je dan, dan gaan we daarmee aan de slag. Dus laat andere partijen ermee enigszins met rust. Voorzitter, als ik zo vrij mag zijn om buiten het voorstel even door te gaan naar het document wat daarbij zit, de bijlage. Even kijken hoor. Geeft u zelf al aan dat in Rijswijk iedereen zichzelf moet kunnen zijn. Dat spreekt voor zich. Want dat staat notabene in artikel 1 van onze Grondwet. Dus als wij regelgeving willen gaan handhaven, komt aan op handhaving. En inderdaad die kennisgeving van dat we een grondwet hebben waar iedereen zich aan moet houden, daar op sturen in onze ogen. En als we uiteindelijk, geeft u ook aan, we zijn als gemeente wettelijk verplicht om een agenda op te stellen, dan vinden wij prima. Dat in die agenda komt te staan waar degene zich kan melden als hij wordt beledigd, dat er een discriminatievoorziening is, een ADV, dat je zelfs een landelijk meldpunt hebt waar je eraan kan melden. En op zich ook geen enkel probleem als u vrijwillig de wijk ingaat om voorlichting te geven als mensen daar behoefte aan hebben. Het is prima om dat allemaal te doen. Maar ik ben juist heel bang, als wij daar een soort verplichting van gaan maken, dat ook de acceptatie van een grote meerderheid in onze ogen, dat dat juist tegen gaat werken. Want we hebben al een regenboogakkoord stemmersverklaring ondertekend. We spannen zich overal in voor de LHBTQ + gemeenschap. En dan uiteindelijk, als ik verder scroll in het voorstel geeft aan dat het mooi aansluit bij het coalitieakkoord. En ik wilde eigenlijk vragen aan de coalitiepartijen, vooral de VVD en Beter voor Rijswijk, er staat duidelijk in, en daar kunnen wij ons trouwens ook in vinden, voor de stad zijn we benaderbaar, we zijn zichtbaar en toegankelijk. Alles op zich helemaal prima. Als je het zo genuanceerd houdt, dat je benaderbaar bent, zichtbaar en toegankelijk, daar hebben we geen enkele moeite mee. Maar dan als we gaan kijken naar de ambities en wat u wil gaan doen, daar vind ik ook wel dat andere partijen daar ook wel van iets mogen vinden, geeft u aan dat u eigenlijk portaalgesprekken wil gaan voeren met schoolbesturen, sportverenigingen, maatschappelijke organisaties. En dat continu maar blijven hameren op het beleid wat voor merendeels normaal moet zijn. En ik ben geen voorstander ervan om per kwartaal door te gaan verdedigen waarom schoolbesturen, sportverenigingen, maatschappelijke organisaties worden bezocht of ze het beleid, of ze de Grondwet wel naleven. Het zou normaal moeten zijn. Ik denk ook dat die verenigingen daar ook niet op zitten te wachten. En kijk, nogmaals, iedereen moet er zelf kunnen zijn. Dat is voor ons een logica. Maar ook weer, u wilt met een campagne komen om dat te gaan benadrukken. De focus wilt u gaan neerleggen op dat onderwerp.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, het is best laat. Zou u niet in herhalingen willen vallen?

De heer Weterings: Ja, maar het voorstel loopt door elkaar.

De voorzitter: U bent slim genoeg om daar gewoon dwars doorheen te gaan.

De heer Weterings: Het voorstel loopt dwars door elkaar. Goed voorzitter, dan zal ik het even gaan proberen af te ronden. U wilt zelfs, dat is trouwens een nieuw punt, een campagne gaan voeren om dat te benadrukken. En dan zelfs, even kijken hoor, u wilt bij elke communicatie, elke vorm van communicatie, wilt u erbij gaan stilstaan? Nou dat vind ik behoorlijk wat. Dus bij elke brief die je schrijft, bij elke vorm van communicatie staat er letterlijk, u wilt gaan stilstaan of u wel of niet hebt bereikt met het inclusieve beleid. Er wordt aardig wat ingehuurd denk ik dan van al deze mensen die dat in de gaten moeten gaan houden. Ik vind het wel een behoorlijke uitdaging om dat bij elke communicatie dat te gaan doen. Dus dat vinden wij heel bijzonder. Dat u jaarlijks een communicatiekalender heeft waarop u extra aandacht wil vragen, prima. Maar doe het dan bij bijeenkomsten waar mensen er vooral heel veel behoefte aan hebben. Vooral de achterban van de

Partij van de Arbeid, D66, GroenLinks, allemaal leuk en prima. Maar leg het niet op. En dan als laatste, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, mag ik nogmaals uw aandacht? Het zijn eigenlijk geen vragen meer ook.

De heer Weterings: Nee, maar goed, ik hou een betoog in mijn eerste termijn wat ik daarvan vind. En waarom daarvoor wordt gekozen.

De voorzitter: Misschien wilt u bij uw laatste punt toch kort, bondig en...

De heer Weterings: Kijk, u streeft ernaar om een jaarlijkse fototentoonstelling te houden voor de openbare ruimte. Ja, doe dat bijvoorbeeld ergens intern, nodig de mensen uit uiteraard die daar behoefte aan hebben. Maar ik vind niet dat we openbaar continu moeten worden blootgesteld aan iets wat voor ons normaal is. Dus de vraag is of u daar nog goed over wil nadenken. Dank u wel.

De voorzitter: Ik was een beetje in slaap gevallen, mijnheer Van der Wetering.

De heer Weterings: Het is de heer Weterings, voorzitter, voor de tweede keer.

De voorzitter: Dat kwam omdat ik in slaap viel. Mag ik GroenLinks vragen om het stokje over te nemen? Wie van GroenLinks? Mevrouw De Bruijn, heb ik begrepen. Hij doet nog niet. Wij wachten op de techniek.

Mevrouw De Bruijn: Dank u wel, voorzitter. En ook dank aan de wethouder en het college voor het voorleggen van de inclusie- en antidiscriminatieagenda. Ondanks de Grondwet, artikel 1, waar wij allen natuurlijk achter staan, is het ook helaas vandaag nog de dag dat mensen worden gediscrimineerd op basis van ras, geslacht, geloof, handicap en of seksualiteit. Zij hebben te maken met kansengelijkheid en worden soms gediscrimineerd. Daarom is GroenLinks blij dat er nu een agenda met concrete actiepunten voor ligt. Met deze agenda laat Rijswijk zien dat ze diversiteit en inclusie serieus neemt. Wel heeft GroenLinks nog een aantal vragen. Inzet voor diversiteit en inclusie vereist een samenhangende aanpak. Beleidsmakers moeten effecten van hun maatregelen kunnen meten en kunnen bijsturen waar nodig, om ervoor te zorgen dat ze daadwerkelijk bijdragen aan een inclusieve samenleving. Hierbij is ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid onmisbaar. GroenLinks is benieuwd naar hoe de ervaringsdeskundigheid effectief wordt ingebracht in beleidsbeslissingen en hoe ervoor wordt gezorgd dat ook moeilijk bereikbare groepen worden betrokken. Tot slot, helaas zien we ook in de praktijk dat er een kloof kan ontstaan tussen goede intenties en de harde realiteit. Ook in Rijswijk is het aantal meldingen van discriminatie gestegen. Dit benadrukt hoe hard we nog elke dag moeten werken voor maatschappelijke acceptatie van diversiteit. Volgens GroenLinks hoort daar ook bij dat we de aandacht moeten vragen door vlaggen uit te hangen. Is de wethouder het met ons eens dat wij als gemeente moeten laten zien dat wij staan voor een inclusieve stad waarbij iedereen er toe doet? En dat ook wij met elkaar hier over in gesprek moeten blijven gaan en dat we deze waarden als gemeente nog beter zichtbaar moeten maken in de openbare ruimte en bijvoorbeeld onze raadszaal. Tot slot, wat betreft de monitoring van de effectiviteit van deze agenda sluiten we aan bij de vragen van de PvdA. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Bruijn. Dan geef ik nu het woord aan D66. Mijnheer Verbrugh.

De heer Verbrugh: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Ook voor D66 is dit een heel belangrijk document. Inclusie en anti-discriminatie is iets wat echt ons aandacht blijft vragen. In tegenstelling tot de vorige gesprek denk ik dat het nog erg veel voorkomt. Dat er honderden gevallen zijn, omdat

bekend is dat slechts één op de tien werkelijke gevallen überhaupt gerapporteerd worden. Dat zijn de getallen die wij zien. Dat is toch wel een stuk hoger. Wat betreft het document zelf, het document is vooral een...

De voorzitter: Mijnheer Verbrugh wilt u iets dichter bij de microfoon spreken? Dank u wel.

De heer Verbrugh: Het draadje is korter. Gaat het zo beter? Het document zelf staat onder twee titels geagendeerd. De eerste titel is raadsvoorstel inclusie- en antidiscriminatiebeleid en verderop staat dan raadsvoorstel inclusie- en antidiscriminatieagenda. Wat is het nou, een van de twee? Het lijkt mij toch meer een beleidsvoorstel, omdat het hier vooral gaat om het definiëren van de visie en de grote ambities die wij hebben op dit terrein. En er zijn weliswaar aantal maatregelen ook wel voorgesteld in het document, maar die zijn veel minder uitgewerkt en zeker niet, zoals eerder opgemerkt bij hun vorige agendapunt, SMART geformuleerd. Zo staat er ook bijvoorbeeld in dat onder het punt toegankelijkheid, een van de vijf hoofdthema's van de aanpak.

Mevrouw (...): Mag ik een punt van orde. Gezien dat het zo laat wordt, wat zijn uw vragen?

De heer Verbrugh: Mag ik...Mevrouw de voorzitter, wat gaan we doen?

De voorzitter: Wil u kort...

De heer Verbrugh: Ja, ik probeer het zo kort mogelijk te houden, maar als ik onderbroken wordt dan gaat het steeds mis. Goed, de vragen zijn, kunnen die verwarringen in ieder geval worden weggenomen. Wat is het nu? Is het een beleidsstuk of is het echt een agenda met uitgewerkte punten? Dat laatste zien wij als D66 Rijswijk niet. En bijvoorbeeld, wanneer kunnen wij de lokale inclusieagenda, die er wel wordt aangekondigd onder punt 2, namelijk toegankelijkheid als fundament onder het inclusiebeleid, tegemoet zien? Dat zou bijvoorbeeld een heel concrete vraag zijn. Wanneer komt die en wanneer is die update van het participatiebeleid zover? Ten slotte wordt er ook gewacht gemaakt van het werken aan het gevoel van veiligheid en het opnieuw meten daarvan. De vraag is, hoe gaan we dat meten? Zijn dat nieuwe vormen van metingen of sluiten we aan op de veiligheidsmonitor die er al is? Dit zijn zo tot nu toe de vragen die we hebben.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Verbrugh. Dan geef ik nu graag het woord aan Wij. Rijswijk.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. Artikel 1 van de Grondwet is al een paar keer benoemd, maar het is misschien goed om even de tekst erbij te pakken. Allen die zich in Nederland bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook is niet toegestaan. Deze tekst laat niets aan de verbeelding over, maar wordt helaas nog dagelijks geschonden. Ook door onszelf als gemeente. Niet doelbewust, maar wel onbewust en vaak zonder bijbedoelingen. Juist dat moeten we nog beter voorkomen. Aandacht geven aan één doelgroep kan leiden tot negeren of vergeten van andere doelgroepen. Dit kan in beleid zijn, in uitingen van campagnes van de gemeente en in het ontwikkelen van onze stad. We moeten ons constant de vraag stellen, hebben we met iedereen rekening gehouden? Is dit voorstel een hoop mooie woorden of kan de wethouder echt beloven dat we inclusie niet alleen maar toepassen als het zo uitkomt? Laten we er in ieder geval ook allemaal voor waken dat we inclusie niet alleen maar toepassen op doelgroepen zoals mensen met een beperking of mensen met een bepaalde geloofsovertuiging, et cetera. Inclusie is meedoen en dat geldt voor iedereen op welke grond dan ook, noemt de wetgever het dan ook. En natuurlijk zal het nooit vlekkeloos zijn, maar leer van kritiek, borduur voort op complimenten en voorkomen is beter dan genezen. Dus zoveel mogelijk aan de voorkant checken of inclusie gewaarborgd is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Janse-Dirkx. Dan Beter voor Rijswijk. Wie van...

De heer Nunnikhoven: Dank u wel. De heer, zonder van, Nunnikhoven. Inclusie en discriminatie. Met de tekst daarboven, in Rijswijk moet iedereen zichzelf zijn. Vorige week was er de week tegen het pesten en hadden we dit onderwerp bij ons op school. En toen werd er ook gesproken van, ja meester, ik word gepest want ik ben homoseksueel. Meester, ik word gepest, want ik heb autisme. Maar heel vaak willen ze niet in dat hokje, want zo noemde de leerling het. En later doorpratend zijn we met deze inclusie, of dit voorstel, ook mensen wel in hokjes aan het douwen. Want we vergeten één hokje, om het zo maar even te zeggen, en dat is de meerderheid en niet de minderheid. Want inderdaad, ik hoorde het al zeggen, de meerderheid accepteert elkaar al. Het is een klein gedeelte die elkaar niet accepteert. En die hebben een bord voor de kop, daar zijn we het allemaal over eens. De definitie van discriminatie is volgens het college voor Rechten van de Mens, mensen anders behandelen, achterstellen of uitsluiten op basis van persoonlijke kenmerken. Dus een LHBTIQ+, die geen regenboogvlag wil, een gelovige die niet een kruisje of niet naar de kerk gaat, een man die gehandicapt is, een jongen met autisme die niet in het hokje autisme wil, die staat niet in dit stuk, want we hebben het alleen maar over die aparte hokjes. Dus mijn vraag eigenlijk is, kan er op de communicatieagenda een dag gewoon voor de mens, voor ons allemaal, wat je ook bent, welke kleur, want die hebben we niet. We hebben alle kleuren, dus een dag zonder vlaggen, zonder kleuren, zonder speldjes. En ik stel voor 10 december, de dag van de mensenrechten. Dat we gewoon mens kunnen zijn. Dus mijn vraag, kan de gemeente die dag extra aandacht geven aan gewoon iedereen, zonder wat je ook bent en dat je gewoon jezelf kan zijn? En mijn antwoord op de heer Weterings, ja, ik ben benaderbaar, maar dat is heel onze fractie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nunnikhoven. Dan gaan we nu naar de heer Ezinga van de VVD.

De heer Ezinga: Voorzitter, dank u wel. Ja, na alle redelijk lange betogen heb ik niet zo heel veel vragen. Ik zie ook prangende ogen. Of prengende ogen misschien. Ik heb wel een opmerking met betrekking tot ons vorige agendastuk, waarbij ik hoorde de wethouder zeggen dat hij ook eventueel de intentie heeft om mensen aan te trekken die ervaring hebben met de bijstand, die ervaring hebben met kinderarmoede en die als zodanig ook aan te stellen. Hoe verhoudt zich dat tot dit stuk als het gaat om gelijke kansen en discriminatie? Dat is één punt. Tweede punt is meer in een brede zin, naar de heer Nunnikhoven, de heer Weterings, we kunnen zeggen dat we inclusief zijn, maar voel ik mij inclusief? Ook al zegt u dat het logisch is dat u inclusief bent. En hoe gaan we daar dan mee om? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ezinga. En dan nu de heer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Dank, voorzitter, voor het woord. Voor ons ligt de inclusie- en antidiscriminatieagenda. Of raadsvoorstel met betrekking tot inclusie en antidiscriminatie. Onze fractie is blij dat hier aandacht wordt besteed aan inclusie en antidiscriminatie. Ook het beleid hieromtrent willen we van harte ondersteunen. Echter heeft onze fractie nog een aantal vragen. In de cijfers van discriminatiemonitor 2023 is te lezen dat het gemiddeld aantal meldingen in Rijswijk substantieel hoger liggen dan in de regio Hollands Midden. Ook is de toename in 2023 ten opzichte van het jaar 2022 waar te nemen. Voorzitter, via u voorzitter, waarom liggen deze cijfers hoger in Rijswijk dan de regio en hoe valt deze toename te verklaren? Tweede vraag, over probleemstelling gesproken, hoe wilt u deze trend doorbreken? Daar lees ik weinig concreets over. U stelt in uw rapport dat een bepaald onderwerp, zoals bijvoorbeeld stagediscriminatie, antisemitisme of islamofobie extra aandacht vraagt en dat u in gesprek gaat met diverse partners en inwoners. Onze fractie is blij dat u deze onderwerpen de nodige aandacht wilt schenken. Vraag luidt, wat gaat u nog meer doen dan alleen gesprekken voeren en hoe denkt u dit soort discriminatie doeltreffend te

bestrijden? Om te lezen dat antisemitisme apart vermeld wordt in cijfers en tabellen, wat overigens een goede zaak is, waarom wordt islamofobie niet apart genoemd? Bent u het met ons eens dat deze discriminatie net zo hardnekkig is als antisemitisme? Gaat u islamofobie net zo behandelen als overige vormen van discriminatie? Zo niet, waarom niet? Hoe wilt u effectief, zoals u voorstelt, communicatie toepassen om het verspreiden van bewustwording te bevorderen over uitsluiting, discriminatie en het belang van inclusie? Ontvangen we te zijner tijd een evaluatie over het behaalde resultaat? Discriminatie op grond van herkomst, huidskleur, blijft verreweg de meest voorkomende discriminatiegrond, te lezen bij een opmerking dat inclusief het aantal geregistreerde incidenten en voorvallen is waarbij politiefunctionarissen nota bene zelfs slachtoffer waren van discriminatie. Vraag luidt, speelt dit ook in Rijswijk? Een citaat uit uw rapport, sommige registraties hebben betrekking op antisemitisme, sinds uitlatingen tegen politiefunctionarissen. Er dient dus rekening te worden gehouden met het feit dat de betreffende uitlatingen gericht kunnen zijn tegen politiefunctionarissen die qua afkomst of geloofsovertuiging niet joods zijn. Waarom is hiervoor gekozen dat deze cijfers gecategoriseerd zijn als antisemitisme? Tot slot, voorzitter, er wordt discriminatie ervaren bij de beëindiging van de arbeidsrelaties. Komt dit soort discriminatie ook voor in Rijswijk? Zo ja, welke acties zijn ondernomen om deze vorm van discriminatie tegen te gaan? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Het woord is aan de heer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter. Eén, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht, negen. Dan neem ik aan dat ik de vragen die de fractie van het CDA gesteld heeft ook mee mag nemen? Dan doe ik dat gewoon weer. Dit is wel efficiënt hoor. Dank, voorzitter. Om met het CDA dan maar gelijk te beginnen, want dan kan ik die vragen ook eventjes opnoemen. Het CDA had een aantal vragen. De eerste vraag was, wat zijn de Rijswijkse antidiscriminatievoorzieningen? Daarmee wordt bedoeld op onze antidiscriminatievoorziening, dat is de stichting Inclusie en Discriminatiebestrijding, die ook trouwens het rapport de discriminatiemonitor maken elk jaar, waarover later meer. En voor de volledigheid en ook voor de notulen, zij zijn te bereiken via 0800 0880. Het e-mailadres haaglandenhollandsmidden@discriminatie.nl. En voor degene die dat wat een lang e-mailadres vindt, kunnen ze ook kijken op de website stichtingidb.nl. En ook via discriminatie.nl, het landelijke meldpunt, zijn zij te benaderen. Even kijken. De tweede vraag van het CDA was, uit bijlage 1 bij de monitor blijkt dat Rijswijk een hoog aantal meldingen per duizend inwoners heeft. Dat is het hoogste van de hele regio. Kan er aan worden gegeven welke specifieke maatregelen er voor Rijswijk dan nodig zijn? Een aantal van de maatregelen die we nemen in het inclusie- en antidiscriminatiebeleid dat zijn de maatregelen die wij nodig achten om hier tegenin te gaan. Bijvoorbeeld het organiseren van stadsgesprekken, waarmee we nog beter met inwoners in gesprek gaan over wat er volgens hen nodig zijn. En deze gesprekken zijn ook meteen een moment van ontmoeting. Dus het idee is dat we mensen die mogelijk anders denken over zaken bij elkaar zetten en het gesprek laten voeren over waar die verschillende leefwerelden dan vandaan komen en waar dat soms botst en wat dat dan ook voor gevoel los brengt bij een ander. Vanuit het idee dat veel discriminatie voortkomt uit een angstgevoel voor het onbekende. Onbekend maakt immers onbemind. We gaan ook met de antidiscriminatievoorziening en lokale partners in overleg over passende aanpak. Dus we gaan bijvoorbeeld meer inzetten op voorlichting en het extra inzetten op bijvoorbeeld trainingen of communicatiecampagnes die overigens de stichting IDB ook onder andere biedt. En het laatste punt wat ik hierover wil zeggen is ook dat meer meldingen ook een positief resultaat kan zijn. De laatste jaren hebben we ook echt ingezet, extra ingezet, op de bekendheid van de Antidiscriminatievoorziening, dus stichting IDB, en het belang van het melden van incidenten. Echter blijkt uit landelijk onderzoek dat maar zo'n 10 procent van de ervaringen gemeld wordt. Dus hoe meer we weten, hoe beter we ook onze aanpak kunnen afstemmen op wat nodig is. Dan de fractie, ik ga ze even in omgekeerde volgorde af, van de Partij voor Gelijkeheid & Rechtvaardigheid. Die stelde

voornamelijk wat vragen over de antidiscriminatiemonitor, waarmee ik dus nog even wil benadrukken dat dat stuk niet van ons is, niet van de gemeente, maar geschreven is door de stichting IDB. Het is hun monitor. De eerste vraag was, waarom liggen de cijfers hoger dan in de regio? Wij weten eigenlijk niet zeker waarom dat zo is. Een van de oorzaken kan natuurlijk zijn dat we er meer bekendheid aan hebben gegeven. Goed, dan nog steeds is het opvallend dat het zoveel hoger is. Maar goed, het is ook positief dus dat we weten dat het wel een probleem is dat wel degelijk aanwezig is in de stad en waar we iets aan moeten doen en vandaar ook deze agenda. Hoe gaan we de trend doorbreken? Dat zijn dus de acties die we hier ook vanavond bespreken, die in de agenda staan. Dus het gaat over het vergroten van bewustwording, het organiseren van die ontmoetingen door bijvoorbeeld die stadsgesprekken. En er zullen ook nog wat acties opgenomen worden in bijvoorbeeld de uitvoeringsagenda welzijn, waar we ook vanuit de coalitie inclusie al een aantal jaar aan dit thema werken. Dan over het rapport. Er wordt gevraagd, wat gaat u nog meer doen dan alleen gesprekken voeren. Dat staat in de agenda, maar nogmaals, het rapport is dus niet van ons, maar het rapport is door de stichting IDB opgesteld. En ook als het gaat over definities van meldingen, is dat iets van het IDB. Die hanteren gewoon een standaard en dat doen ze, geloof ik, in ieder geval in de twee regio's waar het IDB van is. Maar ik durf ook te vermoeden dat de discriminatievoorzieningen landelijk dezelfde definities hebben van meldingen en ook aard van discriminatie. En wat zij bijvoorbeeld zeggen over antisemitisme, waarom dat een aparte categorie is, is omdat heel strikt genomen volgens de wet antisemitisme zowel in discriminatie op basis van ras en op discriminatie op basis van geloof valt. En daarom is dat een aparte categorie. Het is wat technisch, maar goed, dat is wat de stichting IDB dus zegt en daarom is dat zo uitgesplitst en islamofobie of discriminatie van andere geloven valt dus onder discriminatie op basis van geloof. Even kijken, het evalueren en monitoren van de maatregelen, dat zal gebeuren bij de concrete acties zelf, dus we hebben er niet voor gekozen om dat op het niveau van de agenda te doen, omdat het ook moeilijk is om echt kwantitatieve doelstellingen te definiëren hierop. Als we zeggen, we willen het aantal meldingen omlaag brengen, is dat dan het reële aantal meldingen dat er is? Of gaat het dan om het aantal meldingen dat we zien en is het resultaat dan positief of negatief? Want zoals ik net al zei, als we meer bekendheid geven aan de antidiscriminatievoorziening, dan kan meer meldingen juist betekenen dat er een positief resultaat geboekt wordt. Even kijken, dan nog een vraag over discriminatie bij arbeidsrelaties, komt het ook voor in Rijswijk. Op pagina 37 van de antidiscriminatiemonitor staat dat er in 2023 vijf meldingen gedaan zijn op het thema arbeidsmarkt. Ik raad iedereen aan om die discriminatiemonitor nog een keer goed te bestuderen, want er staan nog veel meer hele waardevolle bevindingen in over de hoeveelheid meldingen en ook de aard van de meldingen in Rijswijk en ook in de rest van de regio. Even kijken, de VVD vroeg hoe verhoudt het aannemen van mensen met ervaringskennis, zoals dat besproken is in het vorige stuk, zich tot dit beleid? Het zit in dezelfde lijn. Uiteindelijk is ook het aannemen van mensen die vanuit een andere sociale klasse met een andere sociale achtergrond komen een vorm van inclusie en daar hebben we ook expliciet gezegd, dit is waardevol voor ons beleid en op die manier zien wij ook waarde in bijvoorbeeld het gebruik maken van de klankbordgroep toegankelijkheid, de coalitie inclusie en het vormgeven van ons inclusiebeleid.

De voorzitter: De heer Ezinga heeft een interruptie.

De heer Ezinga: Nou weet ik niet of dit voorbij mijn kennis gaat, maar u gaf letterlijk aan, zij hebben een pre in het aannamebeleid. Komt dat dan ook nog steeds overeen of zie ik dan toch dit als een verkapte vorm van voorkeur geven aan iemand die anders, een andere ervaring heeft dan elke andere sollicitant, om het maar zo maar even te zeggen. Want als u de voorkeur geeft aan iemand anders, op basis van dat gegeven en niet op basis van de competenties waarvoor het eigenlijk gaat. Snapt u mijn punt?

De heer Van Malsen: Voorzitter, ik geloof het dat ik de heer Ezinga begrijp, maar waar ik dan toch wel nog even, wat ik nog wil zeggen is dat het opnemen van ervaringskennis als een pre, in mijn ogen ook een soort competentie is. Dus als men vanuit een bepaalde kennis, kennis meeneemt naar een functie, of dat nou kennis is die hij opgedaan heeft vanuit een opleiding, of kennis die hij opgedaan heeft vanuit ervaring, dat zijn zaken die je in een vacature tekst kan opnemen. Dan, Beter voor Rijswijk vroeg naar, kan er ook in communicatieagenda een plekje voor een dag voor alle mensen en noemde dan ook meteen het antwoord dat ik zou geven, namelijk de dag voor de rechten van de mens. Dus ja, ik ben het heel erg met de heer Nunnikhoven eens. Die staat ook in de communicatiekalender, die staat ook in het vlaggenprotocol en die vieren we elke dag, maar ik zal zorgen dat we dat dit jaar goed onder de aandacht brengen bij iedereen in Rijswijk. De fractie van Wij. Rijswijk vroeg om inclusie niet alleen toe te passen als het ons uitkomt. Dat lijkt me iets dat we ter harte kunnen nemen en ook de ambtenaren die hiermee aan de slag gaan zal ik dat op het hart drukken. De fractie van D66 vroeg, wat is nou precies de status van dit beleid? Het is het inclusie- en antidiscriminatiebeleid. Je kunt het beleid noemen of een agenda. Dat maakt voor het niveau van abstractie van dit stuk niet zo veel uit. De fractie van D66 vroeg ook nog naar de inclusieagenda. Wanneer komt die? Die hebben we in 2022 al vastgesteld. We zullen vanuit dit beleid ook nog een aantal updates aan die agenda doen. Daarnaast vroeg D66 nog naar veiligheid. Hoe monitoren we dat? Sluiten we aan op de veiligheidsmonitor? Ja. En we nemen daarnaast ook nadrukkelijk de discriminatiemonitor mee. En op die manier hebben we twee hele betrouwbare, hele goede databronnen om te monitoren op discriminatie. Even kijken. GroenLinks vroeg nog, hoe borgen we ervaringskennis in het inclusiebeleid? Ik noemde net al de klankbordgroep Toegankelijkheid en ook de coalitie Inclusie die vanuit de uitvoeringsagenda welzijn al actief is en dat ook zal blijven doen. Daar zitten een aantal vertegenwoordigers in van partners die wij hebben, zoals bijvoorbeeld het COC, de Roze Ouderen, stichting Roshni, die ook vanuit hun achtergrond meedenken over beleid. De fractie van GroenLinks vroeg ook nog, moeten we blijven laten zien dat wij staan voor een inclusieve stad? Ja, wat mij betreft wel. Dus ook de vragen over het vlaggenprotocol bijvoorbeeld, dat over meer gaat dan alleen maar de vlaggen die we hijsen tijdens dagen als de internationale dag tegen homofobie en transfobie of de dag van rechten voor de mensen. We hijsen de vlag ook op Koninginnedag en ik weet de rest van de dagen uit het vlaggenprotocol niet uit mijn hoofd. Maar dat we hier aandacht voor moeten blijven geven, dat staat wat mij betreft buiten kijf. Even kijken, de fractie van Rijswijks Belang vroeg nog, wat voor soort meldingen worden er nou gedaan? En ook daarvan zeg ik, kijk nog even naar de monitor discriminatie. Daar staan alle meldingen op, bijvoorbeeld pagina 15 en pagina 16 uitgesplitst naar aard van de melding en ook staan ze gecategoriseerd naar hevigheid. Dus zijn het echt meldingen bij de antidiscriminatievoorzieningen, zijn het meldingen bij de politie, zijn het zaken die naar het Europese Hof voor de Rechten van de Mens zijn gegaan. Dat soort zaken staan hier allemaal in. De Partij van de Arbeid. Even kijken, vroeg in eerste instantie, hoe gaan we beter handhaven op expliciete discriminatie? Dat is eigenlijk dezelfde manier als we dat doen op impliciete discriminatie.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, de wethouder ging ons er heel erg snel voorbij. We hadden ook een vraag gesteld dat in het raadsvoorstel staat dat u bij elke vorm van communicatie blijft u stilstaan, zowel extern als intern. Ja, ik begrijp best wel dat het voorstel daarmee is ontstaan, maar vindt u dat niet een beetje overdreven?

De heer Van Malsen: Voorzitter, nee. Even kijken, de fractie van de Partij van de Arbeid vroeg nog naar discriminatie door handhavers. Die vraag wil ik, als ik de burgemeester het goed vind, aan de burgemeester laten. Dank u wel. De vraag van de Partij van de Arbeid over de duurzaamheid van de

agenda, hoe duurzaam is deze agenda? Kunnen volgende college, volgende raden hieraan wijzigen? Ja, het staat de gemeenteraad en het college altijd vrij om beleid aan te passen als men met voortschrijdend inzicht komt. Verantwoording, heb ik ook al wat gezegd in de beantwoording van de vragen. Participatiebeleid, hoe is de samenhang tussen dit beleidsstuk en het participatiebeleid? Die zullen allebei onderdeel vormen van de kaders waar naar onze ambtenaren zich hebben te handelen. Dus ook als het niet nadrukkelijk op dezelfde manier in het participatiebeleid staat als hier, dan kan men dit stuk alsnog gebruiken daarvoor. Maar ik laat het ook even aan de collega naast mij om tijdens het volgende agendapunt daar mogelijk nog wat over te zeggen. De PvdA vroeg ook nog aan voorbeelden van organisaties. Ik heb net al wat genoemd. De stichting IDB zelf is een van onze partnerorganisaties. Het COC Haaglanden, de stichting Roshni, de Rosjongeren, de Rosouderen, die heten inmiddels anders trouwens, volgens mij de Rainbow Seniors. Maar ik word vast gecorrigeerd door de voorzitter van die organisatie na deze vergadering. En de ChristenUnie had geen vragen, dus dan ben ik door mijn eerste termijn heen, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Malsen. Mevrouw de burgemeester.

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag ingaan op de vraag die gesteld is over de handhavers en discriminatie en racisme. Helaas komt het in onze stad ook voor dat mensen gediscrimineerd worden en zelfs te maken hebben met racistische uitlatingen. Recentelijk hebben jullie natuurlijk wat meegemaakt, de verkeersveiligheids campagne en wat dat heeft veroorzaakt. En die zaak is bijvoorbeeld in behandeling bij een zaakofficier die het in behandeling heeft. En op dit moment is men druk bezig om degene ook te identificeren, zodat er ook richting de mensen die via allerlei accounts mensen discrimineren en zelfs racistische uitlatingen, doodverwensingen doen, ook daadwerkelijk worden vervolgd. Die zaak loopt nog. Dit gesprek vindt ook plaats rondom discriminatie met onze handhavers. Als zij in het openbaar gebied bijvoorbeeld hakenkruizen zien, racistische teksten, die worden daar wordt onmiddellijk melding gedaan bij de politie en aangifte gedaan. Ik heb ook aandacht gevraagd voor dat handhavers zelf te maken kunnen krijgen met discriminatie. Dat is iets wat we nog verder met elkaar bespreken, want ook zij als zij mensen aanspreken op straat dan hebben zij ook negatieve ervaringen, helaas. Uit de veiligheidsmonitor, dat recentelijk ook is gepubliceerd, blijkt ook dat in Rijswijk mensen zich meer gediscrimineerd hebben gevoeld in de afgelopen twaalf maanden dan het landelijke percentage. Het landelijke percentage is 11 procent en in Rijswijk is dat 15 procent. En de meeste mensen voelen zich vooral op straat gediscrimineerd. Volgens de veiligheidsmonitor. De veiligheidsmonitor is wat dat betreft iets anders. Want dat zijn mensen die echt zelf die monitor invullen. Dus dat is denk ik wat ik aan toe te voegen heb.

De voorzitter: Dank u wel, burgemeester. Dan gaan we over naar de tweede termijn. Mijnheer Van der Baan, wilt u gebruik maken van de tweede termijn? U zegt nee, dan gaan we naar de PvdA.

De heer Bosman: Ja, graag. Even kijken hoor. Nee, we zijn dus, dank nogmaals voor de wethouder en de burgemeester voor de beantwoording van de vragen. Het is al een stuk duidelijker geworden en ook inderdaad de antwoorden op de vragen van de collega's hier. Dus we zien dit ook als een belangrijke, dit document als een belangrijke uitwerking van het coalitieakkoord en onderschrijven daardoor, zoals eerder gezegd, het document en alle uitgangspunten.

De voorzitter: Mijnheer Bosman, heeft u vragen, wellicht?

De heer Bosman: Vind u het goed als ik daar nog een...Ik had nog niet verwacht dat ik zo snel aan de beurt zou komen, omdat de wethouder omgekeerd ging. Dus ik had er even niet mee rekening gehouden. Dus ik maak nog even mijn aantekeningen in orde. Ja, graag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar Rijswijks Belang. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, dank. Ik had inderdaad nog een aantal die ik in de vraagstelling misschien had moeten stellen over het vlaggenverhaal. Ik heb aangegeven, een rood, wit, blauwe vlag is van ons allemaal, de blauwe gele vlag is van ons allemaal. Waarom gaat u dan in principe discrimineren om een aantal vlaggen wel te gebruiken en een aantal vlaggen niet te gebruiken? Je hebt campersvlaggen, je hebt allerlei andere vlaggen van verenigingen die wat te vieren hebben. Je hebt allerlei zaken, de veteranenvlag, er zijn heel veel organisaties die dat ook hebben. Nu ga je eigenlijk een keuze maken om die dus eigenlijk niet te gaan ophangen als het een speciale dag is. Ik vind het jammer, maak gewoon een keuze voor één vlag. Dus graag een reflectie van de wethouder daarop. En ook zijn vraag over, in het voorstel staat, de rol van de raad. Er wordt gesuggereerd dat de rol van de raad is om door een inclusieve bril te kijken naar alle voorstellen, in ieder geval naar de voorstellen. Vindt de wethouder dat een rol van het college om te vinden wat wij moeten doen, hoe wij de voorstellen moeten kijken? Daar kunnen wij, nogmaals, zelf over gaan, maar ik zou graag wel een verheldering willen op deze zin. De heer Ezinga vroeg aan mij, van de VVD, hoe zou u het dan willen aanpakken? Wij zouden willen voorstellen om in ieder geval die vijfendertig meldingen die in het jaar is gekomen serieus te nemen. En daarvan dus de mensen die dit eigenlijk veroorzaken, die aan te pakken. Maar om permanent, wat ik al zei, mensen die de acceptatie allang hebben, continu die diversiteitsgedram op te leggen, dat gaat tegenwerken. En dan is eigenlijk mijn wedervraag aan u, in het coalitieakkoord staat een passage. Kan dit gehele raadvoorstel zich volledig vinden in wat er in het coalitieakkoord staat?

De voorzitter: Mijnheer Weterings, er is een interruptie van de heer Ezinga.

De heer Ezinga: Saved by the bell. Nou, dat was niet zozeer mijn vraag, hoe u het zou aanpakken. Mijn vraag aan u was, u geeft aan dat u het normaal vindt, inclusief. Het is niet meer dan logisch en zo doen we het met zijn allen. Maar aan de andere kant van de tafel is er ook een partij die zich niet inclusief voelt benaderd. Die niet die ervaring van inclusiviteit heeft. Dat betekent dus dat we een educatieachterstand hebben voor een gedeelte van de bevolking. Klein, zegt u, kleine harde kern hebben we het over. Maar het hele concept van ongelijkheid en discriminatie is veel verfijnder dan dat. Het is voor een ieder, ook in de raad, heel lastig om zich inclusief te verhouden ten opzichte van iedereen. Jong, oud, man, vrouw, hoe je je ook identificeert, maakt niet uit. Je maakt altijd ergens een misstap. En die continue beleving van wat inclusie is, zal altijd moeten worden geadresseerd. De vraag is natuurlijk, hoe ver ga je? En daarvoor zitten we hier. Maar dat was mijn vraag. En dat is ook denk ik de reactie die ik aan u wil geven op basis van wat u net zegt over uw vlag.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Helder, bedankt voor uw vraag. Ik denk dat in ieder geval opvoeding een hele belangrijke rol in speelt bij de ouders. Ook school speelt daar een rol in. Alleen het doorslaan om per kwartaal verhaal te gaan halen bij scholen, sportverenigingen, andere organisaties, dat gaat ons een beetje ver. Voel aan waar je signalen krijgt waar het mogelijk misgaat. Leg daar de focus op. Maar het permanent per kwartaal gaan drammen wat mensen moeten doen. Bij de organisaties die dat allang koek en ei hebben. Die gaan even, daar heb je ze weer, komen ze weer met die inclusie agenda. Heb je ze weer met dat gedram. Hou alsjeblieft op. We weten het wel. We vinden het prima wie je wil zijn. Barbapapa, helemaal goed.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, u heeft weer een interruptie van de heer Bosman.

De heer Bosman: Eerste interruptie. Ik vraag me af, de heer Weterings zegt dat er organisaties zijn waar dit allemaal koek en ei is. Ik zou daar graag voorbeelden van willen horen. Daar ben ik heel benieuwd naar. Dank u wel.

De heer Weterings: Ik zei tegen u, er zijn genoeg verenigingen waar er geen problemen zijn, waar er geen meldingen zijn. Er zijn er maar vijfendertig meldingen in dit jaar geweest, op zesduizend inwoners. Kan u mij vertellen, als u signalen hebt van verenigingen of van organisaties, dan ga ik graag met u daarheen om dat daar op te lossen. Maar ga de organisaties die het allemaal onder controle hebben niet elke keer lastig vallen met dat, tussen haakjes, gedram, want daar zitten ze niet op te wachten.

De heer Bosman: Dank u wel, voorzitter. Er werd net ook genoemd, zoals ook in het document beschreven staat, dat één op de tien of één op de negen van de meldingen ook daadwerkelijk wordt gemaakt. Dus de cijfers wat dat betreft zijn niet representatief en we weten ook niet in welke organisaties het wel en niet goed gaat, want de cijfers zijn wat dat betreft niet representatief. Dus als u inderdaad echt organisaties kent waar alles koek en ei is, waar iedereen, en waar er helemaal geen inclusie en diversiteit problemen bestaan, dan zou ik het heel graag willen weten. Kunnen we daarvan leren. Kunnen we daar denk ik misschien op bezoek en kijken hoe dat we dit ook elders kunnen implementeren.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: U doet het net een beetje voor alsof elke sportvereniging dat er ontzettend grote problemen zijn. Laten we de problemen aanpakken die er zijn bij de signalen. Ik graag met u mee, want ik ben er ook op tegen. Ik ben er ook echt op tegen. Maar ga niet iedereen verplichten om bij elke school, bij elke vereniging daar maar langs te gaan. Vang die signalen op en ik ga met u mee.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, wilt u uw betoog vervolgen?

De heer Weterings: Even kijken, tweede termijn. Ik heb volgens mij, voorzitter, alles wel enigszins benoemd. En ook, ja, de vraag nogmaals aan VVD en Beter voor Rijswijk of dit gehele voorstel overeenkomt met wat in het coalitieakkoord staat, dat is eigenlijk mijn vraag. En als het wel zo is, dan prima, dan weten we dat.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Dan gaan we naar GroenLinks. Wilt u gebruik maken van de... D66, wilt u gebruik maken van de...

De heer Verbrugh: Korte opmerking, mevrouw de voorzitter. De wethouder heeft gemeld dat hij vooral gebruik gaat maken wat betreft de monitoring van veiligheid de veiligheidsmonitor. In het stuk zelf staat echter wel dat het gevoel van veiligheid in de publieke ruimte wordt gemeten middels enquêtes en stadsgesprekken waarna een gericht beleid ontwikkeld zal worden. Dat is dan in aanvulling op die monitors. Moet ik dat zo zien? Oké, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Verbrugh. Dan gaan we naar Beter voor Rijswijk.

De heer Nunnikhoven: Dank u wel, voorzitter. Ik wil de wethouder bedanken voor de toezegging dat we een dag krijgen voor iedereen zonder vlaggen, kleuren, speldjes of enzovoort. En ik wil even op de heer Ezinga, want hij had de vraag eigenlijk letterlijk gezegd, zijn wij inclusief? Nee, ik denk dat niemand inclusief is. En dat maakt het juist zo mooi. Dat we allemaal anders zijn. En ik denk dat dat de boodschap moet zijn, dat iedereen gewoon anders is en kan zijn wie hij wil zijn.

De voorzitter: Mijnheer Ezinga, gaat uw gang.

De heer Ezinga: Is de heer Van Nunninkhoven, de heer De Nunninkhoven, is hij het eens met mij dat inclusie wat anders is dan diversiteit en anders zijn?

De heer Nunninkhoven: Ik denk dat inclusief...

De voorzitter: Mijnheer Nunninkhoven, gaat uw gang.

De heer Nunninkhoven: Sorry, mevrouw de voorzitter, via u. Inclusief is inclusief iedereen erbij. En ik denk dat niemand, want inclusief is heel breed. Dus het is inclusief, is erbij horen, geaccepteerd worden. Dus het is dezelfde strekking.

De heer Ezinga: Het voert te ver, voorzitter, tweede interruptie daarin om daarop in te gaan. Maar voor deze neem ik zijn bericht ter kennisgeving aan.

De voorzitter: Mijnheer Nunninkhoven. Dat was het? Dank u wel. Mevrouw Jansen-Dirkx, Wij. Rijswijk.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. De wethouder beantwoordde een vraag die ik niet gesteld had. Ik vroeg namelijk of we dit voorstel als een hoop mooie woorden moeten zien of dat de wethouder echt kan beloven dat we inclusie niet alleen toepassen als het zo uitkomt. Dat was de vraag die ik stelde. Ik stelde niet de vraag of we ervoor kunnen waken. Dat was eigenlijk gewoon een opmerking dat we ervoor moeten waken dat we iedereen erbij betrekken. En als het gaat om inclusie, dan is dat natuurlijk een lastig concept, want wij kunnen niet bepalen voor iemand wat hij of zij of het, hem, dem, wat voor mooie pronouns ze hebben, denkt. Want dat gebeurt tussen de oren. En daar gaan we niet over. We kunnen wel ervan zeggen wat we acceptabel vinden. En ik denk dat dat vooral het belangrijkste is wat we moeten uitdragen. Vinden we iets wel of niet acceptabel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jansen-Dirkx. Dan gaan we naar de heer Ezinga van de VVD. Wilt u nog gebruikmaken van...Dan hebben we nog de Partij voor Gelijkheid & Rechtvaardigheid, mijnheer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Dank u wel. Even het punt van orde, voorzitter, want ik hoor aan de overkant teveel onzin. Dus u als voorzitter moet even de orde roepen, want we horen hier met respect om te gaan, bij deze.

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui, ik denk dat iedereen in principe mag zeggen wat hij wil en ik heb geen beledigende opmerkingen gehoord.

De heer El Majjaoui: Nee, maar ik wel. Dus aan de overkant wordt veel gepraat. Kijk, en iedereen mag praten met een microfoon met uw toestemming. En niet zomaar. Anders hebben we hier gewoon...

De voorzitter: Wat wilt u precies, mijnheer El Majjaoui?

De heer El Majjaoui: Punt van orde. Dat mensen gewoon stil moeten zijn als iemand praat. Als u het woord geeft aan iemand, behoort iedereen stil te zijn. Dat probeer ik te zeggen.

De voorzitter: Dat is de vraag van de heer El Majjaoui. Wilt u luisteren naar elkaar? Mijnheer Ezinga.

De heer Ezinga: Ja voorzitter, ik wil dat wel ondersteunen. Want die opmerkingen aan de overkant maken voorafgaand aan het betoog van iemand anders, kan echt niet. Ongeacht wat je ervan vindt, ik vind dat niet kunnen. En ik wil het ook tegen de heer Weterings zeggen, ik heb het gehoord. Ik wil het ook niet meer zien.

De heer Weterings: Ik zei ook al...

De voorzitter: Mijnheer Weterings, ik gaf u niet het woord.

De heer Weterings: Voorzitter, mag ik erop reageren?

De voorzitter: Even niet. Ik wil even in ieder geval benadrukken, ik heb het zelf niet gehoord, maar als het zo is dat er gesproken wordt, terwijl dat niet de bedoeling is, dan verzoek ik u dat niet meer te doen. En u wilde nog reageren op de Ezinga, mijnheer Weterings, gaat uw gang. Kort graag.

De heer Weterings: Ja, nu even niet.

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui, gaat uw gang.

De heer El Majjaoui: Dank, voorzitter, voor de beantwoording. Ik ga inderdaad op uw verzoek ga ik de bijlage nogmaals uitvoerig bestuderen. Mochten er nog zaken zijn waar ik een vraagteken bij heb zal ik die zeker bij de aankomende raadsvergadering wederom stellen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. En dan hebben we nog de heer Bosman.

De heer Bosman: Ja, dank u wel. Ik heb even na kunnen denken en mijn aantekening even rustig door kunnen nemen. Waarvoor dank. Ja, er was inderdaad goed antwoord gegeven op al mijn vragen. Ik had nog één op de vraag van, dit coalitieakkoord, dit past inderdaad heel goed in het coalitieakkoord. Toekomstige colleges kunnen daar dus wel van afstappen. Dat werd inderdaad bevestigd door de wethouder, gegeven voortschrijdend inzicht, et cetera. Toch zou wat betreft de PvdA-fractie, dit wel duurzaam, zo duurzaam mogelijk deze agenda uitgevoerd moeten worden. Dus zijn er toch strategieën of zaken te bedenken waardoor de kans wordt vergroot dat dit niet bij een volgend college teniet wordt gedaan? Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn wij aan het eind van de tweede termijn van de raad gekomen en geef ik het woord aan de heer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, dank u wel. En er zit een collega naast mij al heel lang te wachten tot zij ook een keertje aan het woord mag. Dus ik zal mijn uiterste best doen om de vragen kort en bondig te beantwoorden. Te beginnen bij de fractie van Rijswijks Belang die vroeg naar de vlaggen. Waarom kiezen we ervoor om sommige vlaggen wel op te nemen in onze vlaggenprotocol en communicatieagenda en sommige niet? Wij geven aandacht aan groepen waarvan wij vinden dat het nuttig en nodig is om daar aandacht aan te geven, omdat ze gediscrimineerd worden. Een andere vorm van onderdrukking of dergelijke ervaring.

De voorzitter: Mijnheer Van Malsen, u heeft een interruptie van de heer Weterings.

De heer Van Malsen: k ben benieuwd wat geïnterrumpeerd wordt.

De heer Weterings: Hoort u wat u zelf zegt, waarvan wij vinden? Dus u maakt alweer een keus voor anderen. Ik kan me gediscrimineerd voelen als u mijn vlag niet gebruikt. Dat is ook discriminatie, beseft u dat wel?

De voorzitter: Mijnheer Van Malsen, wilt u hierop reageren?

De heer Van Malsen: Even terugkomend op mijn eerste opmerking deze termijn, ik hoop wel dat we elkaar uit laten praten. Want wat ik wilde zeggen is, als daar hiaten in zitten en we bepaalde vlaggen missen of bepaalde groepen missen, bepaalde dagen missen, dan hoor ik dat uiteraard graag. En dan nodig ik ook uw raad uit om met een voorstel te komen als dat zo is. Even kijken. Dan werd er nog een vraag gesteld over met welke bril de raad naar voorstellen dient te kijken en dat die zin die

daarin staat in het raadsvoorstel, die slaat direct terug op de eerste pagina van de inclusie- en antidiscriminatieagenda, namelijk artikel 1 van de Grondwet en de hele Grondwet. En de gemeenteraad heeft zich ook daarnaar te houden en dat wordt daarmee bedoeld dat we met die bril en dat uw raad met die bril naar stukken dient te kijken. En dat is in principe ten overvloede in dit raadsvoorstel. Even kijken, de fractie van D66 vroeg nog naar of de stadsgesprekken aanvulling zijn op de monitoren. Ik knikte, dat is denk ik voor de mensen thuis niet duidelijk geweest, maar bij deze. Beter voor Rijswijk zei, de heer Nunnikhoven zei, pardon, dat ik zei dat er een dag voor iedereen komt zonder speldjes of vlaggen. Dat is niet wat ik zei. Ik zei dat we de dag van de mensenrechten gaan vieren, zoals we dat ook al doen, en dat ik ervoor ga zorgen dat we die goed onder de aandacht zullen brengen bij iedereen in Rijswijk.

De voorzitter: Mijnheer Van Malsen, u hebt een reactie van de heer Nunnikhoven.

De heer Nunnikhoven: Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik toch u interrumperen. Want dan mag het ook een andere dag zijn. Mag er dan op de communicatieagenda gewoon een dag voor iedereen, zonder...Want dat is een beetje, ik snap iedereen zijn punt en ik accepteer iedereen zijn punt. En dat is ook inclusie. Maar laten we gewoon een dag doen, zonder vlag, gekleurd spelletje, maar gewoon de dag van iedereen. Van mijn part de dag van de Rijswijker. En er zijn nog veel dagen vrij.

De voorzitter: Mijnheer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, ten eerste, we gaan wel gewoon de dag van de mensenrechten vieren. Mensenrechten gaan iedereen aan, dus ik zou ook iedereen aanraden om daar vooral zichzelf onder te scharen als die dag gevierd wordt. De dag van de Rijswijker, ja dat zijn interessante suggesties en ik zou uw raad ook willen uitnodigen om daar vooral over door te denken. Dan de Partij voor de Arbeid tot slot. Hoe gaan we ervoor zorgen dat we dit zo duurzaam mogelijk uitvoeren? We nemen de acties die hieruit komen in ieder geval op in onder andere de uitvoeringsagenda welzijn en de coalitie inclusie. Dat betekent dat ze in feite geborgd zijn voor de komende vier jaar, want die lopen nog tot 2028. En zodra zaken, projecten lopen en dingen uitgevoerd worden, bijvoorbeeld met die stadsgesprekken beginnen, dan weten we in ieder geval zeker dat dat zal gebeuren. Maar goed, er is altijd een bepaalde slag om de arm die men moet nemen bij het maken van beleid. Voorzitter, dan heb ik alle vragen die ik had opgeschreven beantwoord en dan was dat mijn tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Malsen. Ik heb één toezegging genoteerd, dat wij in Rijswijk extra aandacht gaan besteden aan de dag voor de mensenrechten. Dan komt nu de vraag, is dit een bespreekstuk of een akkoordstuk voor de raad?

De heer Weterings: Bespreekstuk, voorzitter.

De voorzitter: Bespreekstuk, iedereen mee eens? Dan is het een...Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Ja, ik ben heel benieuwd naar wat de inbreng zal zijn in de raad. Dus dat wil ik eigenlijk aan de personen vragen die het nu als bespreekstuk...

De heer Nunnikhoven: Dat wil ik zeker tegen mevrouw Van Nunen uitleggen, mevrouw de voorzitter, als dat mag.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, was u eerst? Ik denk het wel.

De heer Weterings: We zullen met een amendement of motie komen. Dat zijn de regels toch? Dan vraagt u toch naar de bekende weg.

De heer Nunnikhoven: Ja, ik wil wel wat zeggen. Volgens mij praten we over de inclusie en ik vraag om een toezegging voor een bepaalde dag dat we mensen niet uitsluiten. En we hebben het over inclusie en discriminatie. Het is makkelijk om, er zijn 365 dagen per jaar. Dan kunnen we toch als Rijswijk gewoon één dag dat we iedereen blij maken. En die toezegging...Maar het wordt nu een bespreekstuk, inderdaad. En dat zal inderdaad met een motie komen, mevrouw Van Nunen. Goed, dat is helder. Wilt u even schorsen? Even vijf minuutjes schorsen en dan gaan we met de vlam in de pijp, zal ik maar zeggen.

12. Raadsvoorstel Participatiebeleid: Eén gemeenschap, één stad: samen bouwen we Rijswijk

De heer Smith: Aan deze nota, laat het college zien dat zij haar inwonersorganisaties en andere stakeholders serieus betreft bij de ontwikkeling in de stad, van de stad. Desalniettemin heeft GroenLinks toch enkele vragen over deze nota en ik zal ze zo concreet mogelijk proberen te stellen zodat er een antwoord ook makkelijk te formuleren is. Betreft het uitdaagrecht, hoe vaak is hier de afgelopen jaren gebruik van gemaakt? En hoe vaak is hierdoor de gemeentelijke taak overgenomen? De tweede vraag gaat over het digitale stadspanel. In het raadsvoorstel staat in de mijlpalenkalender, voor mij een nieuw woord, volgens mij is het een soort tijdlijn, het opzetten van een digitaal stadspanel. GroenLinks is blij dat de wethouder in ieder geval onze suggestie over heeft overgenomen in dit voorstel in Q1 van volgend jaar. Maar omdat we hierover niks kunnen terugvinden in de beleidsnota hebben wij hierover de volgende vragen. Wie worden hiervoor uitgenodigd en hoe kunnen inwoners, betrokkenen zich hiervoor aanmelden? Is dit al uitgewerkt of gaat het nog gebeuren? En gaat het in dit panel om kennis op te halen of om meningen te verzamelen? En het laatste over het stadspanel. En waarom is het stadspanel niet opgenomen in het schema van overzicht, instrumenten, samenwerkingsvorm raadplegen in bijlage 2? De derde vraag gaat over het communicatiebeleid, wat een uitgangspunt is uit de participatieverordening. Om het participatiebeleid goed uit te voeren wordt er een stevig beroep gedaan op het team Communicatie en Participatie. Maar wat is op dit moment de stand van de personele zaken van dit team? Met andere woorden, is het reëel te verwachten dat alle participatieprocessen op een goede manier gepland, begeleid en geëvalueerd kunnen worden? Graag uw reflectie hierop. En als allerlaatste gaat het over de participatiedoelen. De doelen zoals omschreven zijn, een betere kwaliteit, meer grip en bevorderen van de gemeenschapsgevoel, oftewel betrokkenheid. Deze doelen zijn alleen te behalen als het vertrouwen van de inwoners gewonnen wordt. Vertrouwen moet je winnen. Ik weet niet of dit als doel omschreven kan worden, het vertrouwen terugwinnen. Ik zou het een hele mooie aanvulling vinden om de drie eerdergenoemde doelen te behalen. Hier wil ik het laten bij de eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Smith. Dan gaan we naar D66, die van u. Mijnheer Veerman

De heer Veerman: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel, wethouder en beleidsambtenaren voor het maken van dit stuk. Het is een uitwerking van een ruim besproken participatieverordening die we al eerder behandeld hebben met elkaar. Daar hebben wij de nodige inbreng geleverd. En als D66 zijn we dan ook heel blij dat het uitdaagrecht, wat we daar ook benoemd hebben, een goede plek heeft gekregen in dit huidige beleid. Het vraagt om extra aandacht om onze stad die de komende jaren groeit. Ik moet het anders formuleren. Het vraagt om extra aandacht, omdat onze stad de komende jaren groeit. Het vraagt om extra verbinding. Daarom is de uitwerking van dit beleid ook zeer welkom. Nog een aantal vragen aanvullend op al een aantal die gesteld zijn. De gemeente streeft naar een participatieproces waar iedereen de kans krijgt om mee te doen, ongeacht achtergrond of

omstandigheden. Dat betekent ook dat er een mix offline of online participatiemethoden wordt aangeboden. De vraag is hoe we dat onder de doelgroepen gaan uitdragen en hoe we dat willen bereiken, zodat dat ook voortgang krijgt. Verwachtingsmanagement, transparantie over de ruimte, over de inbreng en wat er met de feedback gedaan wordt. Ik vraag me dat af, wat we daarmee doen. Het is wel verwachtingsmanagement dat we daar transparantie, dat we daar iets mee willen gaan doen en dat we ook de feedback, wat gaan we er dan duidelijk mee doen, dat is ook een vraag. Ook alweer even op de financiën. Ik zie in het stuk terugkomen dat er een participatieparagraaf voor de begroting 2025 voor het eind van het jaar opgeleverd wordt. Ik ben zeer benieuwd of we dat ook gaan halen. Die zit hier nog niet bij. Wij zien die wel graag, omdat wij daar een raadsbesluit over moeten hebben. Als we over dit stuk een besluit nemen, nemen we ook een stuk over de financiële middelen die ter beschikking worden gesteld over het komend jaar. Dus ik zou er graag toch wel voor het eind van het jaar dat stuk dan ook zien waar we dan het jaar erop weer met elkaar over gaan praten of de doelen die daarin gehaald zijn. Dat waren mijn vragen in de eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Veerman. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Nunen van de PvdA.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, dank. Ik sluit me ook aan bij vragen van vorige sprekers. Goed stuk, mooie titel. Concrete stappen in het participatieproces of processen en de kwaliteit van participatie. Dus dat wordt duidelijk beschreven. Ik sluit nog wel heel even aan bij, vraag nog even aandacht voor de opmerking die mijn collega Bosman bij het vorige onderwerp heeft gemaakt, met betrekking tot ook andere groepen dan alleen het betrekken van jongeren en ouderen of de stillen. U heeft die vraag ongetwijfeld ook bij het vorige agendapunt gehoord. Dus graag daar ook aandacht voor, voor echt inclusieve participatie. Het burgerberaad vindt de PvdA ook heel interessant. Net als de wijkbudgetten. En ik begrijp dat u in 2025 in Q2 met de uitkomst van onderzoeken komt. Dus daar zijn we zeer benieuwd naar. En we hopen daarin ook een positief oordeel te lezen. Maar dat wachten we nog even af. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan de heer Ezinga van de VVD. Mijnheer Loof, ook van de VVD.

De heer Loof: Ja, dat klopt. Gelukkig wel, inderdaad. Dank, voorzitter, en ook dank aan de wethouder voor het overnemen van het gedane werk, in ieder geval. Enkele vragen hierover. We hebben al veel stilgestaan bij de participatieverordening zelf, dus ik zal wat daar zo is gezegd, dat was allemaal heel duidelijk en de uitwerking daarvan is volgens mij ook goed ten uitvoer gekomen in dit beleid. Toch nog een paar vragen. Namelijk hoe we in het algemeen gaan borgen dat niet weer de usual suspects een leidende rol gaan spelen in verschillende participatiebijeenvakkomsten. Maar dat ook echt de groep, zoals ook in het plan wordt genoemd, in het stille midden ook echt aan het woord komt. Platform Samen. Rijswijk wordt daar een belangrijke rol aan gegeven, maar bereik je daarmee ook echt meer en andere inwoners? Want mijn voorzichtige inschatting is dat dat wel zal meevallen. Dus hoe gaan we echt zorgen dat die groep in het stille midden aan het woord komt? Daarnaast wordt in de planning aangegeven dat er komende jaar onderzoek zal worden gedaan naar onder meer stadspanel, burgerberaad en wijkbudgetten. Dan de eerste vraag, wat is precies het verschil tussen een stadspanel en een burgerberaad? En hoe wordt tegelijkertijd ook voorkomen dat bij het houden van bijvoorbeeld peilingen of andere soorten van participatie, zoals bijvoorbeeld de flitspeiling die nogmaals gehouden gaat worden, dat de inhoud daar niet ook wordt vormgegeven, vooral door dezelfde mensen die eventueel deel gaan uitmaken van de stadspanel en burgerberaad, dus weer de usual suspects. Daarnaast ook de vraag waarop onderzoek naar een burgerberaad en vooral de wijkbudgetten eigenlijk is gebaseerd. Was dat een expliciete uitspraak van onze raad? Stond dat in de in maart vastgestelde verordening? Waarom wordt dat hier ineens naar voren gehaald als wenselijk

en vooral, hoe wordt dit bekostigd? Als we op het vervolg hiervan, artikel 5.3 van de in maart vastgestelde verordening zegt, bijvoorbeeld, het is eigenlijk het enige wat ik enigszins uit zou kunnen halen dat hier iets van een wijkbudget op gebaseerd kon zijn, de gemeenteraad kan jaarlijks, naast subsidies vanuit loket Stadskracht, een budget ter beschikking stellen voor ideeën en initiatieven uit de samenleving. Een budget ter beschikking gesteld voor ideeën en initiatieven is toch echt wat anders dan een geormerkt wijkbudget. Wat zouden hier de kaders voor zijn? Wie beheert dit budget? Graag een duidelijke toelichting erop en nogmaals zeer duidelijk antwoord, waar komt ineens het idee wijkbudget vandaan? Want dat werd niet benoemd bij de behandeling van de participatieverordening. Tot slot, kan de wethouder bevestigen dat bij raadsvoorstellen voortaan een aparte participatieparagraaf wordt opgenomen, want dat geeft wel een heel duidelijk inzicht zodat we weten wanneer er sprake is van participatie en op welke manier. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Beter voor Rijswijk, wie van u neemt het woord?

De heer Nunnikhoven: Dank u wel, voorzitter. Al onze vragen zijn al gesteld door andere personen, dus ik zal die niet herhalen in de eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dan vroeg ik Rijswijks Belang, mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Allereerst de wethouder, welkom en succes vanavond. Ik kan me voorstellen dat het best nog wel spannend is ook. En ik wil vanaf deze plaats raadslid mevrouw Koegler bedanken voor de inbreng die ze heeft gedaan ondanks de situatie en haar heel veel succes en sterkte wensen. Bij participatie zoals aangeven goed om de verwachtingen van de inwoners te managen. In het raadvorstel staat goed beschreven, maar vanuit de inwoners krijgen we in de praktijk toch andere signalen. En wat ons betreft behoeft dat toch echt meer aandacht aan de voorkant van de participatietrajecten. Wat ons wel opvalt is dat er heel veel gebruik gemaakt wordt van enquêtes. Ook de komende jaren blijft dat een belangrijk instrument. Rijswijks Belang wil daarbij aandacht vragen voor de suggestieve vraagstellingen. Het valt ons op dat bij sommige vragen de vraagstelling dusdanig is dat er gestuurd wordt op de uitkomsten. En ook valt de wisselende kwaliteit van de enquêtes op. Wie stelt die enquêtes samen? Wie toetst de kwaliteit van de vraagstelling? En wie borgt de onafhankelijkheid van deze enquêtes? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Ten Brummelaar. Dan gaan we naar Wij. Rijswijk, mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Voorzitter, dank. We hebben een tijdje geleden in april voor de participatieverordening gestemd. Die maakt een aantal middelen mogelijk en nu zouden we vandaag in dit beleidsstuk zien hoe we daar dan mee omgaan als Rijswijk en ik denk dat we daar heel goed in geslaagd zijn. Er ligt echt een heel mooi stuk dus ook complimenten daarvoor, ook voor de weg hier naartoe. Ik denk dat iedereen en vooral de raad ook heel goed is meegenomen daarin. Wel zien wij nog een aantal dingen die wellicht ontbreken of waar ik nog een reflectie van het college op wil, dus die wil ik vanavond in dit Forum nog even bespreken. Het eerste is het ambitieniveau van het college. Als we het hebben over bijvoorbeeld de participatietreden, die later in het stuk helemaal onderaan ergens staan. Dan gaat het over de manier waarop Rijswijkers straks mee kunnen participeren. Dat kan vanaf meedenken of gewoon inzien tot en met uiteindelijk helemaal onderaan het zelf doen. Of echt meebeslissen. Daarin wordt gezegd, het college stelt voor wat de participatietrede is. En vervolgens wordt dat dan goedgekeurd door de raad. Maar ik vraag me af welke afweging het college daarin maakt om welke vorm of welke trede van participatie daadwerkelijk toe te passen op het desbetreffende stuk dat voor ligt. Over die afweging kon ik niks vinden. Terwijl het wel een hele belangrijke is over het ambitieniveau waar we uiteindelijk participatie in Rijswijk willen toepassen. Als we alleen maar mensen laten meedenken dan zegt dat wat tegenover meer echt meedoen en

ook uiteindelijk mee beslissen. Dan wilde ik het loket Stadskracht nog even benoemen. Dat is in het verleden, het is al heel lang geleden volgens mij een keer vastgesteld en opgericht, maar is tot op heden, onbedoeld denk ik, een lege huls geworden. Dus het is mooi om te zien dat daar nu echt invulling aan wordt gegeven onder andere door te combineren met Samen. Rijswijk en door echt een proces aan loket Stadskracht te koppelen, hoe aanvragen vanuit inwoners daadwerkelijk worden opgepakt. Alleen, en dat is een beetje in het verlengde van mijn collega van de VVD, is het natuurlijk wel zo dat voor loket Stadskracht ook wel geld beschikbaar moet zijn om er iets mee te kunnen doen. Dus als je zegt dat je dit gaat doen, dan moet je er ook budgetten voor overhouden en moet er capaciteit zijn in de organisatie. Dat kost wat. Dus mijn vraag aan het college, kunt u misschien al een klein beetje zinspelen op hoe die bekostiging er straks uit komt te zien en of hier capaciteit voor wordt vrijgemaakt. Dan het tijdsplan. We zien in het raadsvoorstel dat er heel veel zaken nog worden uitgezocht. Best belangrijke zaken. De heer Loof, maar ook GroenLinks, die benoemden er een paar. Jongerenparticipatie moet worden uitgewerkt in Q4. Dat zijn wel zaken waarvan we eigenlijk al meerdere keren hebben gevraagd van, waar is dat dan? Of waar blijft dat dan? En hoe gaan we dat dan doen? En nu eigenlijk, en we hadden verwacht, en dat werd ook in de beantwoording destijds gegeven van, dat komt in deze beleidsnota en nu staat er in dit stuk, raad nog heel even geduld, want we gaan het in Q4 van dit jaar uitzoeken, gaan we starten met het onderzoek. Dus ik vroeg me af hoe dat zo is gekomen en wat de keuze was om dat niet al in dit beleidsstuk op te nemen. En dat geldt eigenlijk helemaal voor het stukje wijkbudgetten en daarmee heb ik misschien al een vraag beantwoord van de VVD. In de raad van 5 juli 2022 hebben wij een motie ingediend die het college heeft overgenomen. Dat ging over die wijkbudgetten. Wij vroegen daarin om een onderzoek naar wijkbudgetten. Dat werd toegezegd en er werd toegezegd dat we dat onderzoek zouden doen voordat we deze beleidsnota zouden krijgen. En nou lees ik dat we het onderzoek pas gaan starten in Q2 van 2025 en dat vind ik wel echt jammer. Want daar is een concrete toezegging aan ons gedaan dat dat nu al zou komen en die toezegging die hebben we meerdere keer herhaald en die is ook meerdere keren bevestigd in de raad, dat we die nu zouden krijgen. Dus ik ben daar wel op zoek naar een verklaring waarom dat nu niet is opgenomen hierin. Het allerlaatste iets wat nog wat ons betreft ontbreekt zijn is een overzicht van de participatiemiddelen. Wij hebben in het, in april hebben wij aangegeven dat het heel goed is dat we heel veel participatiemiddelen creëren als Rijswijk. Dat geeft de burger wat handvaten. Alleen het effect van die handvaten moet wel geborgen worden als de inwoner dat weet wat ze kunnen doen. Zoiets als het loket Stadskracht, wat nu, daar ben ik het geheel mee eens met de VVD, nog niet heel goed staat omschreven in deze beleidsnota, kan heel veel effect hebben, denk ik. Alleen als de inwoner niet weet dat het bestaat, dan gaan ze er natuurlijk ook geen gebruik van maken. We hebben destijds gezegd van, creëer dan heel simpel gewoon op Samen. Rijswijk even een webpagina met middelen die de Rijswijker kan gebruiken, zodat ze weten waar ze naartoe moeten gaan. Ik zie daar niks van terug over die webpagina of sociale kaart. Je kan het ook bij de sociale kaart toevoegen. Er is hier daar niks over beschreven, over die communicatie daarover. Dus hoe komt dat straks terug? Graag daar ook nog een reflectie op van het college. En daarbij laat ik mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Van Dam. Dan de heer Van der Baan van de ChristenUnie.

De heer Van der Baan: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me aan bij verschillende voorgangers, andere partijen die opmerkingen gemaakt hebben over de goede, de complimenten eigenlijk voor dit stuk. Dat delen wij. Erg concreet, fijn. Het is altijd goed als burgers kunnen participeren, maar dat we hierbij ook de wettelijke kaders of de kaders daarvan in Rijswijk kunnen zien, zoals het burgerberaad en uitdaagrecht inderdaad. Dus hartelijk dank, geen aanvullende vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Baan. Wethouder van de Waart, aan u het woord.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel voorzitter, ik hoop dat hij goed staat. Allereerst, voorzitter, ik begin natuurlijk in alle bescheidenheid, want deze stukken waren al verstuurd naar de raad voordat ik mijn functie had aangenomen. En ik had ook al begrepen, en u gaf het zelf ook aan, dat u als raad zeer nauw betrokken bent geweest met de totstandkoming van dit mooie beleidsstuk, maar ook de verordening daarvoor. Dus ik ga mijn uiterste best doen om al uw vragen te beantwoorden, maar ik besef geheel mijn positie daarin nog deze week. Ik ga beginnen, want ik begrijp dat dat fijn is omdat we dat gewoon echt per partij doen, bij GroenLinks. Ik moet ondertussen ook wennen aan dat ik dan allerlei dingen toe krijg, dus geef me een klein beetje respijt. Ik ga heel even kijken. Ja. Want dat was de eerste vraag inderdaad, dankjewel. De eerste vraag is van, hoe vaak is er gebruik gemaakt van het uitdaagrecht en dat is tot nu toe geen gebruik van gemaakt. Dus we hopen natuurlijk dat dat anders gaat in de toekomst, want daar is het voor bedoeld. Het digitaal stadspanel, en misschien mag ik dan ook gelijk even het antwoord geven op wat het verschil is met de burgerraad. Het digitaal stadspanel is dus echt dat we mensen uitnodigen een aantal keren per jaar ergens een mening over te vormen. En het burgerberaad gaat echt verder. Dus daar ga je meer in op een thema. Dus dat is echt een andere vorm en dan kun je ook echt thematisch iets meer bij de kop pakken. En de vraag van GroenLinks is van, wie worden daar voor uitgenodigd? Dat is nog niet gebeurd, dus ik denk ook, om maar een link te maken, daar moeten we dus heel zorgvuldig mee omgaan, ook om net de eerdere discussie over diversiteit en inclusie, dat moet een mooi beeld van onze stad zijn. Daar moeten we natuurlijk ook van leren dat dat goed gaat. Want ik hoorde ook een paar vragen van, zijn dat niet altijd dezelfde mensen? Daar moeten we natuurlijk ook van leren dat als we zo'n instrument opzetten, dat we dan goed kunnen zien dat het een heel divers antwoord geeft. Dus ik hoop dat dat antwoord op uw vraag geeft. En dit is inderdaad, het digitale stadspanel is echt om mening op te halen. Dus dat gaat iets minder diep dan het burgerberaad. Vroeg u om het stand van het personele team. Dan moet ik toch even kijken of iemand mij daarbij kan helpen. Allereerst...Ja, de communicatieafdeling is vooral bedoeld als ondersteuning natuurlijk voor al die mensen die de mooie voorstellen voor jullie produceren en voor de stad produceren. Dus zij zullen daar ook echt een ondersteunende rol in hebben. Vandaar ook dat in het voorstel heel duidelijk de nadruk ook ligt op het maken van formats en tools en instrumentarium daarin. Dat is de rol van de afdeling communicatie en dat zal natuurlijk vooral aan het begin echt wel even een klus zijn, want dit gaat niet alleen over uw rol, onze rol, maar ook de rol natuurlijk van de ambtenaren die betrokken zijn bij het maken van de voorstellen. Dus de rol van de communicatie zit heel erg in het maken van instrumenten en adviezen. U gaf heel mooi aan, dat gaat natuurlijk over vertrouwen. Om heel eerlijk te zijn hoop ik echt oprecht dat we met dit instrument echt gaan bouwen aan iets samen waarmee we vertrouwen kunnen winnen. En ik denk ook dat dat, ze zeggen altijd, vertrouwen dat komt te voet en dat gaat te paard. Ik denk dat dat ook te voet gaat. Dus dat we daar samen aan moeten bouwen en dat dit juist een instrument is wat we met zijn allen kunnen gebruiken. Dus ik weet niet of we eerst vertrouwen moeten hebben. Ik denk dat we dat gaandeweg kunnen opbouwen met zijn allen. Dat is volgens mij waren dat de vragen van GroenLinks, als ik het goed heb. Dan ga ik naar D66. Ja, de vraag was, we hebben verschillende instrumenten, online, offline. Hoe zorgen we nou dat dat onder alle doelgroepen wordt uitgedragen? Dat is inderdaad een goede vraag, want dat is natuurlijk wat we willen. We zoeken een mix aan instrumenten. In eerste instantie gaat het om heel goed nadenken over, wie gaan we daarvoor bereiken, maar het gaat ook over toetsen of dat lukt. Er is al heel netjes opgeschreven waarom het zowel online als offline is, om de verschillende doelgroepen goed te bereiken. Maar ook dat zullen we gaandeweg moeten leren. Wat gaan we met de feedback doen? We hebben natuurlijk ook afgesproken dat we met elkaar echt gaan leren. Dus ook daarvoor zit in het instrumentarium hoe we terugkomen per onderwerp, per thema, hoe het is goed gegaan. En daar heeft u een belangrijke rol in als raad. Want het is eigenlijk aan u om te bepalen, is er genoeg geparticipeerd? Dat kan aan de voorkant in het voorstel, maar dat kan natuurlijk ook op het moment

dat we evalueren op een onderwerp. Financiële begroting, ja het klopt, maar weet ik natuurlijk niet helemaal precies wat jullie kennisniveau daarvan is. Dus als ik hele rare dingen zeg, grijpt er vast wel iemand in, denk ik zo. Maar wat ik in ieder geval weet dat in de huidige begroting voor jeugdparticipatie zit natuurlijk vijftigduizend euro. Nee, vijftigduizend euro. Voor het loket Stadskracht zit altijd vijftigduizend euro. En voor de overige bezetten die we dus nodig hebben om dit uit te rollen, is een voorstel gedaan voor de tweede halve jaren op het lijstje van 2024 en voor de begroting van 2025 en dat is respectievelijk twintig- en veertigduizend euro. Ik weet niet of ik het nu aan de stok krijg met mijn wethouder financiën, dat ik dat allemaal zo zeg, maar dat is in ieder geval wat ik mee heb gekregen en dat zou in ieder geval voldoende moeten zijn om de plannen die in het opliggende stuk, voor 2024 en 2025, uit te voeren. Maar er zit dus ook nog een nuance in, want het is nog niet vastgesteld. Dus dat is ook nog aan u. Even kijken, hoor. PvdA, ik had nog een vraag, inderdaad, van de vorige bespreking. U verwoordde hem iets anders. Ik moet, voorzitter, de PvdA verwoordde dat iets anders. Ik moet nog even leren. In ieder geval ging het erover, als het over inclusie gaat, hoe zie je dat dan in het kader van participatiebeleid. Want inderdaad, het instrument zoals nu omschreven is generiek. Dus er wordt in het instrument nu, behalve de jeugd, want daar doen we dan voor 2024, 2025 een expliciet voorstel voor, in het instrument zelf wordt niet voor een bepaalde doelgroep al een instrument gemaakt. En dat is eigenlijk heel bewust. Want de bedoeling is dat het participatiebeleid inzetbaar is voor alle thema's en alle voorstellen. En het kan dus ook per voorstel verschillen op welke manier je participatie wilt plegen en wat de doelgroepen zijn of wie je meer wil betrekken. Er zijn generieke thema's, er zijn generieke instrumenten, maar het is ook per voorstel mogelijk om daar over te hebben. En nogmaals, het is dan ook weer aan u, B&W, aan het college om daar goede afwegingen te maken, maar ook om de vraag voor jezelf te stellen, is dat voldoende. Dus dat is de reden waarom het niet in dit voorstel is meegenomen. Maar uiteraard, er is zojuist natuurlijk ook een voorstel besproken waarin staat dat inclusiviteit daarin heel belangrijk is. Even kijken, het burgerberaad had ik volgens mij al antwoord op gegeven. VVD. Belangrijkste hoofdvraag van de VVD, voorzitter, was volgens mij, hoe voorkomen we dat het altijd dezelfde mensen zijn die aan participatie doen? Ik denk dat het een vraag is die bij iedereen speelt. Want het is natuurlijk best een, het kost veel inzet, zowel van het ambtelijk apparaat, van jullie zelf. Het is dan heel vervelend als het niet goed werkt, dat we het niet goed van verschillende mensen horen. Dus dat is ook een van de dingen waarom we een aantal dingen goed willen uitzoeken. Een aantal van die instrumenten. Hoe zetten we dat nou goed op? Zodat het ook voor iedereen beschikbaar is. Dit is ook één van de vragen die daar belangrijk bij is. Maar dit is ook één van de redenen waarom erin staat dat we blijven leren. Dat we elkaar scherp houden op dat er inderdaad een goede vertegenwoordiging is. Ik moet die kant opkijken. Van al die instrumenten. En dat is ook wel echt een aandachtspunt. Even kijken hoor, verschil had ik al genoemd. En de VVD, voorzitter, vroeg ook nog een punt over de wijkbudgetten. Volgens mij is de herkomst van het belang van de wijkbudgetten al beantwoord door Wij. Het is inderdaad zo dat het gewoon nog een uitzoekpunt is. Dus ik verwacht eigenlijk dat we uit gaan zoeken, niet alleen de manier waarop we dit werkbaar kunnen maken, maar ook welk budget daarvoor nodig zal moeten zijn. En dat budget is op dit moment nog niet opgenomen in de voorstellen voor 2025. Dus dat is iets wat nog besloten moet worden. Tot slot vroeg de VVD, voorzitter, of dat de raadsvoorstellen een aparte participatieparagraaf zouden moeten hebben. Ik weet niet of het al participatieparagraaf zou moeten heten, maar in ieder voorstel zou in ieder geval benoemd moeten zijn op welke manier er participatie is gepleegd. Daar wordt ook jaarlijks over gerapporteerd, over hoe goed we dat hebben gedaan als gemeente. En dat zal dus ook de vraag al aan de voorkant zijn, aan de initiatiefnemers, hoe ze dat hebben georganiseerd. Ik ga, voorzitter, naar Rijswijks Belang. U onderstreept nog een keer het belang van verwachtingsmanagement. Dat kan ik alleen maar onderstrepen. Het is natuurlijk wel zo dat participatie niet gaat...Ik moet deze kant opkijken, sorry. Participatie niet gaat over dat iedereen zijn

zin krijgt, want dat kan nou eenmaal niet. Het gaat natuurlijk ook over het grote belang. Dit zal natuurlijk uiteraard weleens gaan spelen. Het staat ook nadrukkelijk benoemd in het beleidsstuk dat dit gaat spelen. Uiteindelijk is het natuurlijk ook bij eindbeslissingen goed om te kijken, hebben we in ieder geval het participatietraject heel netjes en zorgvuldig gedaan? Hebben we goed gecommuniceerd over wat mensen kunnen verwachten? Oké, dan ben ik bij Wij., voorzitter. Het ambitieniveau en hoe de college dat vaststelt dat staat inderdaad niet met naam en toenaam genoemd. Ik kan in ieder geval beloven dat ik daar zelf op toe zal zien als wethouder participatie. En dit is misschien wel even nog een mooi uitwerkpunt voor hoe wij dat zullen gaan doen. Dus dank u wel voor de suggestie. Loket Stadskracht, u noemt het een lege huls. Zoals ik heb geleerd, bestaat er al jaren een subsidieregeling voor. U kunt misschien er iets van vinden over de manier waarop dat gebruikt is. Maar goed, de mensen maken er gretig gebruik van. Het is natuurlijk wel mooi om te kijken, als we toch met zijn allen naar de participatie instrumenten kijken, hoe we het krachtiger in kunnen zetten. Maar er wordt in ieder geval met veel plezier gebruik van gemaakt tot nu toe. U had nog over specifieke dingen, dus inderdaad, er wordt het nodige nog uitgezocht. Ik zal zo even kijken voor de reden waarom sommige dingen vertraagd zijn uitgezocht. Even kijken of dat nog wat is, maar dat kijk ik zo even voor u na. Het is inderdaad zo dat jongeren specifiek zijn opgenomen voor 2024 en 2025. Ik begreep dat het ook naar aanleiding van het verzoek van de raad was. Dus als dat niet zo is, hoor ik het graag, maar volgens mij vinden we dat allemaal een heel belangrijk punt. In ieder geval twee van de instrumenten blijven daarbij overeind. Er wordt inderdaad gekeken, want er is een budget van vijftigduizend euro, wat we daar nog meer mee kunnen doen. Dat kan ook bijvoorbeeld gewoon uitbreiding zijn van bestaande initiatieven. Bijvoorbeeld naar meer scholen. Of het vaker dat inzetten. Ja, en misschien goed, want u gaf ook aan, er moet nog veel worden uitgezocht. Ik zou er graag wat meer over horen. Nou moet ik heel even eerlijk zijn. Dit stuk is natuurlijk later geagendeerd dan dat we hadden gehoopt. Dus de planning die erin zit, is wat ambitieus nu door de agendering op 1 oktober. Dus mag ik zo vrij zijn, want de planning is eigenlijk een aantal maanden later. Maar ik kan me voorstellen dat we zo voor de zomer en dan misschien agendering net na de zomer, echt in ieder geval even goed terugkomen met elkaar op de instrumenten die zijn uitgezocht. En als het eerder is, dan kunt u er ook eerder naar vragen, maar dat we er in ieder geval in samenhang weer even met elkaar naar kijken, want dan kunnen we daar ook van leren. Ik hoop dat u dat een goed voorstel lijkt. Ga ik ondertussen nog heel even kijken of dat ik, want u had een hele concrete vraag over...Ik krijg daar geen concrete extra suggestie voor, dus mijn excuses daarvoor, over uw vraag hoe het zo gekomen is dat het nog verder uitgezocht moet worden. Volgens mij heb ik iedereen beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw de wethouder, voor uw doorwrochte antwoorden. Wat betreft het laatste punt, komt u daar nog schriftelijk op terug of op een andere manier?

Mevrouw Van de Waart: Ik zal het inderdaad even navragen en dan zal ik dat even schriftelijk terug...

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Wie heeft er behoefte aan een tweede termijn? Wie wil een tweede termijn? De heer Smith. Dan ga ik nog even het rijtje af. Dan moet u maar even zeggen of u wil of niet wil. GroenLinks, in ieder geval wel.

De heer Smith: En u gaat het vast vragen om het kort te houden. Dat ga ik doen. Dank u wel, voorzitter. Dank u wel, wethouder, voor de antwoorden. Even terugkomen op het uitdaagrecht. Eenvoudige vraag hoe vaak is er gebruik van gemaakt? Eenvoudig antwoord, nul. Dan wil ik er even op doorgaan als er van een tool, een hele zware tool, een zeker recht van gemaakt is en er wordt geen gebruik van gemaakt. Wat kan daar de oorzaak van zijn? Is dit ook een stuk communicatie? Of is dit gewoon een onwetendheid? Of zijn er gewoon geen goede alternatieven voor een project geweest? Graag even wat de oorzaak is dat er nog nul gebruik van gemaakt is. En als tweede heb ik

even, ik heb gevraagd wat op dit moment de stand van zaken is van de personele zaken van het participatieteam. En dan bedoel ik eigenlijk de Fte's, de bemensing, want er wordt gesproken over een contactpersoon per proces, per project wordt gesproken over een contactpersoon gemeente, een verantwoordelijke op proces, een verantwoordelijke op inhoud, vertegenwoordiger inhoud en een beslisser. Dat kunnen nooit allemaal dezelfde persoon in één zijn volgens mij. Kunnen wij nogmaals, die vraag was, is het reëel om te verwachten dat het participatieproces op een goede manier gepland, begeleid en geëvalueerd kunnen worden als de ambitie zo hoog is? En de vraag was hoeveel, is het team dus groot genoeg? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Smith. Dan gaan we door naar de heer Veerman.

De heer Veerman: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel, wethouder, voor het beantwoorden van deze vragen. Ik ben blij dat we ook nu weer een extra rol gecreëerd hebben door onze feedback. Aansluitend zullen we ook een rol krijgen waarschijnlijk om te beoordelen over die participatieparagrafen. Tenminste zo staat het beschreven. Ik hoor u noemen dat u die vijftigduizend euro jeugd, vijftwintigduizend Stadskracht, dat dat eigenlijk de structurele bedragen zijn die al in de begroting staan en dat we dan als we die twintig en veertig bij elkaar optreden dan zestigduizend euro met elkaar te besteden hebben per jaar om extra participatiedoelen te doen. Als dat hier het geval is, dan corrigeert u me waarschijnlijk. Ik hoorde aan mijn linkerzijde al over wijkbudgetten en zo worden er nog misschien een hele net toezeggingen gedaan. Het is misschien goed om dan voor het eind van het jaar de begroting op te stellen die we dan wel daarin mee te nemen als we die toezeggingen doen. Dat we ook geld vrijmaken voor die wijkbudgetten en of dat dan past uit die zestigduizend euro die we dan extra te besteden hebben. Het is goed om daar even naar te kijken en daar dan ook financiële middelen tegenover te zetten en ons als raad daar dan over te informeren. Dat was mijn laatste vraag, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Veerman. Mevrouw Van Nunen van de PvdA. Dan gaan we naar de VVD, mijnheer...

De heer Loof: Dank u wel, voorzitter. En ook dank aan de wethouder voor de beantwoording. Ook dank aan de collega's aan de overkant voor de beantwoording. Dat maakt het een en ander wat duidelijker. Volgens mij ligt hier een goed, helder beleid wat een mooi uitvloeisel is van de vastgestelde participatieverordening begin dit jaar en is het wat mij betreft ook gewoon akkoord wat de Rijswijkse VVD betreft. Maar niet voordat ik nog eventjes herhaal wat ik toen ook heel veel heb herhaald is dat zolang door participatie blijft vloeien dat de raad uiteindelijk het laatste woord heeft, ben ik helemaal blij en geef ik alle zegen aan elk participatieproject dat er komt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Wethouder, bedankt voor de beantwoording en complimenten voor de manier waarop. We hadden nog vragen gesteld omtrent het gebruik van enquêtes. Daar mag u van mij ook schriftelijk op terugkomen als dat makkelijker is. Ik weet niet of ik ze even moet herhalen? Oké, top. Dank u wel. Dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ten Brummelaar. Wij, Rijswijk.

De heer Van Dam: Dank, voorzitter. Ik begin met waar de VVD mee eindigde. Ik zou het wel mooi vinden als we in die hoogste participatietreden een paar projecten gaan zien die inwoners echt laten meebeslissen in plaats van alleen laten meedenken. Dat ambitieniveau hoop ik dat we dat ooit een keer gaan bereiken en daarmee wil ik eigenlijk beginnen waar de wethouder ook ergens in haar toespraak iets over zei. Dat het ambitieniveau nog gaat worden uitgewerkt. Ik ben heel blij dat dat

straks dan misschien nog naar de raad toekomt. Wel even een vraag van, hoe ziet u dat voor zich? Komt dat dan naar de raad of hoe gaat u dat uitwerken en hoe zien we dat dan ook nog terug? Want dat zou ik heel mooi vinden als u daar een toezegging op kan geven. We horen dat we meerdere punten nog gaan uitwerken. GroenLinks vroeg naar het stadspanel, onder andere. Wij vroegen naar wijkbudgetten en zo zijn er nog een aantal middelen genoemd die ook worden benoemd in deze nota. Mijn vraag is eigenlijk van, goed dat dat wordt gedaan en ik snap dat niet alles in één keer nu kan. Dus ik snap die tijdsplanning daarin, maar als we die zaken allemaal nog gaan uitwerken en we gaan al die middelen naast elkaar zetten en uiteindelijk komt daaruit dat we iets wel of niet gaan toepassen, dan wordt dit beleid dan nog aangescherpt in de toekomst? Omdat we straks wijkbudgetten wellicht hebben. Maar ik neem aan dat die raakvlakken hebben met zoiets als een ander middel en hoe die dan combineren, dat lijkt me heel relevant om dat juist in dit stuk op te nemen. Dus de vraag is, komt er dan nog een aanscherping op dit beleid en gaan we dat dan nog terugzien? Zeker omdat je geld maar één keer kan uitgeven en we dat op een goede manier willen doen, ook als het gaat om participatie. Eén puntje nog, ik ben blij dat u schriftelijk terugkomt op waarom die wijkbudgetten niet in dit beleidsstuk zijn opgenomen, terwijl dat wel de toezegging was. Daar vind ik wel wat van en dat vind ik echt jammer dat dat hier niet meteen in staat, maar dat het eigenlijk weer wordt uitgesteld. Ik hoop dat dat schriftelijk goed kan worden uitgezocht en dat we daar in de raad wellicht nog op terug kunnen komen. Daarbij laat ik het, voorzitter.

De voorzitter: Dan hebben we nog de heer Van der Baan van de ChristenUnie.

De heer Van der Baan: Nee, dank u, voorzitter.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Het uitdaagrecht, kijk, waarom het nog niet precies is gebeurd, dat antwoord kan ik u natuurlijk niet helemaal geven. Maar de verwachting is, het is pas, ik probeer even de datum te vinden. Het is pas deze zomer vastgesteld. Ik had een datum voor u. Waar had ik dat opgeschreven? Dus dat zou natuurlijk mee kunnen spelen en daarmee is het eigenlijk alleen maar belangrijker om daar extra aandacht aan te besteden. Ik kom hem zo nog tegen, voorzitter. Heel even kijken hoor. Op 26 oktober 2023 heeft de Tweede Kamer, op 4 juni 2024 heeft de Eerste Kamer de Wet versterking participatie op decentraal niveau aangenomen. En daar stond echt een uitwerking daarvan.

De voorzitter: Ik begreep dat de heer Smith wilde interrumpen.

De heer Smith: Nee hoor. Ik wilde alleen maar zeggen dat de precieze datum was niet zo belangrijk in dit geval. Zomer is genoeg.

Mevrouw Van de Waart: Zou dus de reden kunnen zijn. De Fte-vraag die ben ik u even verschuldigd, want die weet ik niet zo uit mijn hoofd. Maar die neem ik mee, want ik heb toch nog een aantal vragen te beantwoorden. Dus deze kunnen we denk ik heel makkelijk voor u opzoeken. Voorzitter, D66 vraagt, doet eigenlijk een suggestie zou ik willen zeggen voor hoe om te gaan met het geld. In eerste instantie voor 2024 en 2025 zijn dus die twintig- en veertigduizend euro opgenomen. Daarmee zou je in principe de activiteit kunnen dekken die nu in het raadsvoorstel staan. U doet volgens mij een voorstel om ook alvast voor het eind van het jaar, voor volgend jaar, te kijken naar die wijkbudgetten. Zelf vind ik dat wat lastig, want we gaan eerst nog even uitwerken wat die verschillende instrumenten zijn. Dus we weten ook eigenlijk nog helemaal niet wat het gaat kosten. Dus ik zit dan gewoon in het praktische probleem. Maar als uw raad daar anders over denkt, dan heeft u daar, denk ik, bij de bespreking van de begroting alle redenen toe om daarmee aan de slag te gaan. Voorzitter, de VVD had geen vraag, maar een oproep, maar die wil ik wel bekrachtigen. Ik zal nooit het democratische recht van de raad op een of andere manier in de weg staan. Dat wil niet zeggen, en dan maak ik toch even een linkje naar Wij., dat jullie als raad niet kunnen besluiten op

welke manier je participatie- instrumenten kunt inzetten. En daar gaan jullie dan zelf over. Dat is ook democratie. De enquêtes, voorzitter, die neem ik inderdaad even mee, die vraag. Sorry, deze was ik echt vergeten. Even kijken. Dan had Wij. nog, voorzitter, een vraag over hoe de, Wij. vertaalden dat als het hoogste ambitieniveau van het college en daar zo van toezegging op. Daar wil ik toch even een nuancering in doen. Wat ik namelijk een interessante suggestie vond is om de manier waarop het college de afweging maakt over welke treden we daarin nemen, om die wat meer uit te werken. Daar wil ik wel over nadenken en in ieder geval met mijn collega's ook bespreken, want dat is denk ik ook handig voor het gesprek in het college en ook wat makkelijker te toetsen. En of dat dan het hoogste ambitieniveau is en of de raad daar het mee eens is, voorzitter, dat zien we dan later.

De heer Van Dam: Voorzitter. Nee, hartstikke bedankt voor die toezegging in ieder geval en dat was ook het enige wat ik vroeg, hoor. Ik hoef niet het hoogste ambitieniveau uitgewerkt te hebben. Als ik dat gezegd heb, dan bij deze de correctie en ik ben blij met deze toezegging.

De voorzitter: Mevrouw de wethouder.

Mevrouw Van de Waart: En tot slot, ik had er nog eentje staan en ik moet heel even toetsen of ik hem goed heb begrepen, maar u wil eigenlijk dat het beleid zoals het nu voorligt eigenlijk aangepast kan worden op basis van de instrumentenmix die we later kiezen. Ik denk dat dat niet nodig is, want ik denk dat we gaandeweg ook leren, dat is ook wat we voornemen, om die instrumenten met elkaar te gebruiken. Ik denk dat het beleidsdocument namelijk zoals hij nu staat, daar alle ruimte toe biedt en dat we dat ook iedere keer met elkaar kunnen afspreken. Want ik denk ook, als we bijvoorbeeld wijkbudgetten die voor Wij. erg belangrijk is en natuurlijk ook voor ons als we dat hebben uitgewerkt en we besluiten als dit het instrument is waar we voor gaan, dan kan het nog zijn dat we dat een tijdje proberen en tot de conclusie komen dat het misschien briljant werkt of juist misschien iets minder briljant werkt en dat we daar weer aanpassingen op doen. En het lijkt me niet nodig om daar iedere keer het beleidsdocument op aan te passen. Volgens mij waren dat de laatste vragen.

De voorzitter: De heer Van Dam heeft nog een interruptie voor u.

De heer Van Dam: Er staan best wel veel middelen die nu niet beschreven worden in dit beleidsdocument. Wijkbudgetten zijn er één van, maar het Stadsrecht of de burgerberaad zijn daar ook middelen van. Het flitspanel, of weet ik veel hoe we dat noemen, wat in het raadsvoorstel staat, is een andere. En dat zijn stuk voor stuk middelen die nog uitgezocht moeten worden, wat ik ook in mijn tweede termijn heb gezegd dat ik snap. Alleen op het moment dat we die hebben straks, en hebben uitgezocht, en ze onderdeel worden van onze participatie gereedschapskist. Het lijkt me heel logisch dat die ook worden opgenomen in de participatiebeleid an sich, dat daar ook iets over beschreven staat. Het zou toch jammer zijn, denk ik, als ons participatiebeleid die middelen niet heeft, terwijl die andere middelen die we wel hebben uitgezocht nu, wel beschrijft. Daar zou het mee incompleet zijn, zou ik willen beargumenteren. Ik verschil daar misschien met u in van mening, maar ik vind dat dat wel een goede toevoeging zou zijn op dit participatiebeleid. En wat mij betreft...

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, u heeft een interruptie van de heer Veerman.

De heer Veerman: Ja, ik ben het met de heer, ik ben je naam even kwijt, Van Dam ook eens, maar ik denk dat we wel moeten oppassen dat het geen opplusbudget is. We hebben zestigduizend euro, dat betekent niet en, en, en. Als er en iets bij komt, moet er ook iets af natuurlijk. Het is niet dat we dan extra middelen hebben. Dat we dat wel goed in de gaten houden met elkaar.

De heer Van Dam: Daar mag ik op reageren toch?

De voorzitter: Heel kort.

De heer Van Dam: Liever niet. Nee, maar in de reactie op de heer Veerman, zeker en daarvoor zeg ik het ook, want juist om die budgetten te bewaken moet je gewoon een goed overzicht hebben. Dus ik denk dat het juist alleen maar positief is als je het opneemt, want dan kan je ook een goede afweging maken waar je wel en waar je niet geld aan uit geeft.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Mevrouw de Wethouder, wilt u hierop reageren?

Mevrouw Van de Waart: Ja, mag ik een voorstel doen? Want ik had eigenlijk al aangeboden om richting de zomer te kijken naar al die instrumenten en dat we dan ook even met elkaar bespreken of dat we bijvoorbeeld een nieuw overzicht aan instrumenten maken. Zonder dat we het hele beleidsstuk opnieuw hoeven vaststellen, kunnen we wel kijken of dat we het overzicht aanpassen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit...

Mevrouw Van Nunen: Ja, ik heb een ordevoorstel. Ik wil graag het Forum vragen of agendapunt 13 en 14 niet rechtstreeks naar de raad kunnen. Die zijn later toegevoegd aan het Forum, en belangrijk, maar kunnen die mogelijk rechtstreeks naar de raad? Dat vraag ik.

De voorzitter: De heer Van Dam wil antwoord geven.

De heer Van Dam: Nee, ik zat nog in het vorige agendapunt en ik had nog één ding wat de wethouder nog geen antwoord op had gegeven. Dus ik hoopte dat u nog de kans bood om daar heel even op stil te staan.

De voorzitter: Heel kort.

De heer Van Dam: Ja, ik had nog een vraag over de webpagina waar voor de burgers, waar voor de inwoners alles duidelijk zou zijn welke middelen ze konden gebruiken.

De voorzitter: We ronden eerst even dit voorstel af en daar gaan we op uw voorstel in. Mevrouw de wethouder, hartelijk dank nogmaals voor uw doorwrochte betoog. Ik sta er zelf wel versteld van dat u dit al allemaal weet.

De heer Van Dam: Voorzitter, ik heb net een interruptie gedaan. Mag de wethouder daar nog op reageren?

De voorzitter: Toch klaar of niet?

De heer Van Dam: Maar de wethouder heeft toch helemaal niet gereageerd?

Mevrouw Van de Waart: Voorzitter, het is inderdaad zo dat we nu een tweede vraag ontdekten die ik inderdaad vergeten was. Er is een webpagina overigens bij de gemeente. Misschien kent u die ook wel over meedenken en meedoen, waar verschillende instrumenten al zijn. We zouden dat misschien meer onder de aandacht kunnen brengen, maar dat is een mooie basis om de verschillende instrumenten daar een plek te geven.

De voorzitter: Goed, in de herhaling. Ik heb een aantal toezeggingen genoteerd die u heeft gedaan. Er komt een nadere uitwerking van een aantal elementen, zoals bijvoorbeeld de stadspanels. Na de zomer, u heeft het net nog een keer herhaald, gaan we de instrumenten bespreken. U gaat nog een aantal dingen nazoeken, waaronder het wijkbudget. Daar gaat u ons schriftelijk over informeren, net als over de enquêtes. En ik heb als laatste opgeschreven dat u nog in beraad hebt de treden van de participatieladder en dat de raad daar ook nog nader over wordt geïnformeerd. Ben ik zo volledig?

Mevrouw Van de Waart: Misschien voor de duidelijkheid, dat laatste ging over de afwegingen, hoe we dat doen. En misschien even heel concreet, volgens mij komt er één schriftelijke beantwoording

van de vragen die zijn blijven liggen of de antwoorden die ik krijg, dat zal op relatief korte termijn zijn. En de rest van de toezeggingen neem ik mee zin de uitwerking richting de zomer.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Mijnheer Smith.

De heer Smith: Er was nog één toezegging over de Fte's.

De voorzitter: Agendapunten 13 en 14. Oh ja, is het een bespreekstuk of een akkoordstuk?

De heer Van Dam: We hebben een aantal toezeggingen gekregen voor vragen die nog moeten worden beantwoord. Dus het is een bespreekstuk wat mij betreft.

De voorzitter: Is het een bespreekstuk. Prima.

13. Raadsvoorstel Aanvullende toetsingscriteria aanwijzingsprocedure lokale omroep

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 13 en agendapunt 14. Het voorstel van mevrouw Van Nunen is om die rechtstreeks te agenderen voor de raadsvergadering en hier niet te behandelen. Mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Wat Rijswijks Belang betreft, prima. We hadden geen aanvullende opmerkingen erover. Dus wat ons betreft akkoord.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ten Brummelaar. Mijnheer Veerman.

De heer Veerman: Wat ons betreft voor beide onderwerpen eigenlijk niet, want we hebben nog een aantal vragen ook daarover.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ik haat een spelbreker te zijn, maar ik ben het eens met de heer Veerman. Ik heb een hele korte vraag, dus dat hoeft niet veel tijd te kosten.

De heer Kruger: Voorzitter, ik heb een hele kleine vraag, een verzoek. Ik zou nu zeggen, want daarmee kunnen we voorkomen dat we daar een discussie over in de raad moeten gaan beginnen. Want dan moet het een bespreekstuk worden. Terwijl we het hier kunnen afmaken. En tenslotte kunnen de meeste mensen het ook niet helpen dat wij deze vergadering extreem lang hebben laten lopen. Veel dingen zijn dubbel gevraagd. Dus wat mij betreft, gewoon maar even behandelen. En met een beetje moeite zijn we misschien net even over twaalfen klaar.

De voorzitter: Aan de orde is het agendapunt 13, raadsvoorstel aanvullende toetsingscriteria aanwijzingsprocedure lokale omroep. Graag geef ik het woord aan Beter voor Rijswijk, mijnheer Kruger.

De heer Kruger: Dank u wel voorzitter. Eigenlijk een tweetal verzoekjes, dat zou het wat makkelijker maken. Dit is een formulier wat men moet invullen bij de aanvraag. Ik zou het graag zien om te voorkomen dat het toch misloopt, dat de journalistieke gehalte van de aanvragen, dat dat toch een borging in zit om te voorkomen dat er straks niks meer als copy-paste berichten worden geplaatst wat je al te vaak ziet. Dus dat zou wat meer benadrukt mogen worden. En wat ik ook mis, dat is binnen enkele jaren is de wetgeving zodanig aangepast dat we moeten komen tot streekomroepen. Er zijn veel omroepen die zijn er al mee bezig of die zijn al samen gegaan. En ik vind het ook van belang om te vragen of men inmiddels afspraken heeft gemaakt met omroepen in de regio om mee

samen te werken. Ik heb dat hier niet in aangetroffen, maar het lijkt me wel erg belangrijk, omdat het over een aantal jaren wordt opgelegd.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kruger. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: We zijn het in principe eens met wat hier wat hier wordt voorgesteld. Prima criteria. Alleen ik ben benieuwd naar gewoon het hele proces hieromtrent hoe we dat gaan aanstellen. Dit is alleen een aanvulling op het huidige proces en ik ken het huidige proces niet, dus als we dat volgend jaar gaan doorlopen dat proces om iemand aan te stellen of een organisatie dan wil ik wel weten hoe we dat dan precies gaan doen en dit is een mooie aanvulling. Alleen ik heb geen zicht op het gehele proces, dus die zou ik dan wel ook willen weten, te zijner tijd.

De heer Veerman: Aanvulling daarop, die toetsing die staat nu in zeven categorieën omschreven. Wij moeten straks een normering vaststellen waarop we gaan toetsen. Dat kan niet met plus, plus, plus. Daar moeten we wel zeggen wat we vinden en waar ze aan moeten voldoen. Dat moeten we omschrijven. Dus ik vind ook dat we daar een rol in moeten nemen als raad. Maar daar moeten we wel de ruimte voor nemen, want anders dan voorzie ik dat we daar problemen krijgen. Ik zie het in andere gemeenten ook. Ik heb dat in Pijnacker-Nootdorp gezien hoe dat gegaan is. Kijk, we hoeven van het Commissariaat voor de Media niet te verwachten dat zij de keuze maken. Wij moeten de keuze maken. En daar liepen ze in Pijnacker-Nootdorp ook hiernaast tegenaan bij de vorige keer. Dat hij zegt, ja, maar wij willen die keuze helemaal niet willen maken, want waar moeten we die keuze dan op maken? Wij hebben toch het Commissariaat voor en dat is namelijk niet het geval. Dus je moet wel die normering duidelijk stellen als raad. Want anders hebben we straks heel veel partijen die niet weten waar ze aan toe zijn. En we hebben toch voor vijf jaar gaan we daarmee akkoord. Dus ik stel voor dat we met alle partijen, maar dat we daar door een beleidsmedewerker die hier wat meer zicht op heeft, samen met ons, wel dan die normering gaan vaststellen. Niet zomaar dit zo nu doen. En we moeten voor 24 april eigenlijk antwoord geven op de vragen die binnenkomen van de partijen die mee willen doen. Ik vind dat we daar wel even wat meer inhoud aan moeten geven en niet zomaar moeten zeggen, akkoord hiermee en we sturen dit naar de media toe.

De voorzitter: Helder. Mevrouw Van Maarseveen, van GroenLinks.

Mevrouw Van Maarseveen: Dank u wel, voorzitter. Ik ben het eens met de heer Kruger dat we van lokale journalistiek mogen verwachten dat ze kritisch, evenwichtig en grondig zijn en berichten over lokale zaken. Dat toetsingscriteria kon ik dus niet terugvinden in de brief van het Commissariaat van de Media. En daar staat helemaal niks in met betrekking tot journalistieke kwaliteit, naast de genoemde acht toetsingscriteria. En misschien begrijp ik het niet helemaal voldoende en begrijp ik het proces niet helemaal goed, maar is het niet de bedoeling dat we naast de criteria van het Commissariaat van de Media ook zelf onze eigen toetsingscriteria opstellen? En ik sluit me ook aan bij de vraag van de heer Van Dam van, hoe is dan dat proces? Wie toetst de aanvragers op de criteria? Komt er een soort van commissie voor? Een soort beauty parade waar alle omroepen langs moeten lopen? En verwachten we nog meer aanvragen naast de stichting Omroep Rijswijk? En wat gebeurt er als alle aanvragers niet aan de criteria voldoen? Want is daar ook een soort van proces voor? Dat was het, dank u wel.

De voorzitter: Wilde u een interruptie, mevrouw Ten Brummelaar? Gaat uw gang.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor vooral heel veel toetsingscriteria, maar ik denk dat we vooral niet moeten vergeten dat we te maken hebben met persvrijheid en dat we er dus ook niet teveel eisen aan mogen stellen over wat omroepen wel of niet delen met ons. Dus daar wil ik wel voor waken in dit onderwerp. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Van Maarseveen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Maarseveen: Het zijn de toetsingscriteria van het Commissariaat van de Media. Dus daar moeten alle omroepen aan voldoen. Ze worden ook door ons gefinancierd. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij hoorde ik u ook vragen of wij niet apart daar nog toetsingscriteria ook aan moeten hangen. Ik denk dat als zij al een toetsingscriteria hebben dat dat voldoende moet zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ten Brummelaar. Nog meer? U wilt nog even reageren?

Mevrouw Van Maarseveen: Dank u wel, voorzitter. Ik denk wel dat het belangrijk is, zoals de heer Kruger ook zegt, dat we geen omroep hebben die alleen maar copy-paste berichten overnemen, maar dat er wel een soort bepaalde journalistieke kwaliteit aan ten grondslag ligt en dat ze dingen onderzoeken voordat ze het ergens op een website storten.

De voorzitter: Mevrouw van Nunen, u wilde ook nog een...

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, ik wil me toch wel baseren op wat hier nu voor ligt en dat is de aanscherping van toetsingscriteria en niet het hele proces. Daar komen we nog op een ander moment over te spreken, daar gaat het raadsvoorstel niet over. Ik heb wel een aanvullend toetsingscriterium en dat is de inzet van vrijwilligers bij de omroep, welke omroep dan ook. Daar hebben we altijd een veel waarde aan gehecht. Dat is wel eens ook in het verleden en misschien soms ook nog nu, daar is weleens weinig aandacht aan besteed. Dat was mijn aanvulling. Laten we ons nu niet richten op het proces, is mijn voorstel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Verder zie ik geen vingers meer. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank, voorzitter. Wat de Rijswijkse VVD betreft zaten wij nog te denken over aanvullend toetsingskader, kijken naar samenwerking tussen platformen of vergunningsaanvragers die er eventueel aan zouden zitten komen. Ik denk dat iedereen hier wel weet dat het zeer waarschijnlijk is dat er twee vergunningsaanvragen sowieso gaan komen. Ik denk dat iedereen ook weet van welke platformen die komen. Terwijl wat ons betreft, als die twee zouden samenwerken je daar een hele mooie aanvullende bundelende krachten zou hebben waar iets heel moois samen uit zou kunnen komen. En als we zoiets ook op een bepaalde manier zouden kunnen toetsen, slash, kunnen aanmoedigen om dat in gang te brengen, dan zou dat denk ik heel waardevol zijn voor de hele gemeente.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Wit.

De heer Wit: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil toch even, ik wil aanhaken op wat mevrouw Ten Brummelaar terecht zegt, wij hebben geen, wij mogen niet, onze criteria mogen niet van invloed zijn op het media aanbod. Dus alles wat gaat over de inhoud van wat de omroep brengt, daar hebben wij niets over te zeggen. Dat is aan de omroep. De criteria die hier staan zijn dan ook neutraal en gaan over de bedrijfsvoering en over de wijze waarop de omroep zich presenteert in de samenleving en hoe zij haar werkzaamheden uitvoert. Maar absoluut niet over de inhoud. Daar zal het Commissariaat ons ook absoluut op terugroepen op het moment dat wij dat wel in de criteria zouden opnemen. Dus daar wil ik echt wel een scherpe scheiding zetten, want ik heb die vraag van een aantal fracties gehoord, ook onder andere van GroenLinks en ook van Beter voor Rijswijk. Wij gaan daar niet over. En we mogen daar ook niet over gaan. Maar redactionele onafhankelijkheid is natuurlijk wel iets wat valt onder een professionele geborgen organisatie. Dus in principe is het voor

een redactie, binnen deze kaders hebben ze de ruimte om hun werkzaamheden op een goede manier uit te voeren. Dan heb ik nog een aantal vragen gehad, nee één vraag van de Partij van de Arbeid, over vrijwilligers. Vrijwilligers staan bij mijn weten in de criteria bij interactie. Dus dat is wel iets wat meegenomen wordt. De algemene vraag, of eigenlijk de vraag die al een beetje boven de markt hangt, welke partijen gaan zich inschrijven? Daar kan ik natuurlijk niet op vooruit lopen. De heer Loof, de VVD geeft terecht aan, er is wel een vermoeden welke partijen zich zullen inschrijven. Misschien is dat wel meer dan een vermoeden. Maar ik ga daar niet op vooruitlopen. We gaan zien welke dat zijn. En alhoewel ik het sympathiek vind aan wat u zegt over samenwerking, is dat een criterium dat ik ook niet zo mag opnemen. Want als zij beiden apart gaan inschrijven, ik neem in criterium op dat ze daarna met elkaar moeten gaan samenwerken. Dat is een hele vreemde manier van communiceren richting het Commissariaat van de Media. Dus dat zou ik niet willen overnemen. GroenLinks vroeg ook nog iets over de wettelijke kaders en hoe het nu in elkaar zit. Of we nog aanvullende eisen willen geven en hoe het in elkaar zit. Feitelijk de vragen dat wij hier nu extra aan u opgeven, deze extra bullets, deze extra criteria, die zijn alleen van kracht op het moment dat er meerdere omroepen inschrijven. Dus dat staat echter niet, de basis blijft de wet uit 2008, de Mediawet, en de criteria die daarin zijn. Daar moet elke omroep die zich inschrijft per definitie aan voldoen. Dat wordt getoetst door u als raad of dat klopt. Als dat blijkt dat dat niet zo is valt hij ook direct af. Dus op het moment dat ze beiden, of als er twee zijn, en die gaan zich inderdaad inschrijven en die voldoen aan die wettelijke criteria, dan komen deze toetsingscriteria naar voren en dan gaan dus we kijken, u als raad gaat dan beoordelen op basis van deze lijst of de inschrijving voldoet. Hoe het proces daar precies over loopt, daar zullen we u nog exact over meenemen, maar dit is wel de basis zoals het werkt. Wettelijke eisen en daarna de aanvullende toetsingscriteria. En hoe we die dan verder gaan invullen, dat is iets wat we nog met u als raad denk ik moeten gaan bespreken. Ik heb dat ook niet exact op papier staan hier. Maar het gaat voor ons nu om dat wij voor 24 oktober toetsingscriteria aan het Commissariaat van de Media meegeven. Anders zijn we te laat. Dan is het gewoon de wettelijke eis. Dan hebben we er verder niet zoveel meer over te zeggen. Er worden vragen gesteld ook over de streekomroep inderdaad en over de toekomst, dat werd door Beter voor Rijswijk gesteld. Het is nog een beetje onzeker. Zoals ook in de brief staat, worden er een aantal data genoemd. 1 januari 2026. Dan '27 wellicht ingaan. Ik heb geen idee of dat ook daadwerkelijk zo gaat zijn. Dus op het moment dat wij een aanwijzing doen en we hebben een omroep die voor ons nieuws gaat brengen. Dan zal dat ook voorlopig zo blijven, totdat de wetgever besluit dat dat verandert. En als we dan vooruitlopen op de muziek en zeggen van, we verwachten van u dat de streekomroep, dat u als streekomroep gaat opereren of dat u daar stappen toe zet, dat vind ik ook criteria die ik eigenlijk niet kan meegeven, want dat is niet de criteria die ingaat op het feit waar we hier nu voor zitten. Dat die wetwijziging komt, dat zou best kunnen. Wanneer weten we dus niet.

De heer Kruger: Even korte interruptie, kan misschien tweede termijn besparen. Het is wel heel legitiem om te vragen of men daarmee bezig is op dit moment. Wij doen ook bepaalde dingen vooruitlopend op wijzigingen die eraan gaan zitten komen. Dat kan toch gevraagd worden en dat kan toch mee beoordeeld worden. Kijk, een omroep die nog niks gedaan heeft, zou een minpuntje kunnen zijn. Maar een omroep die zegt, ik heb al diverse contacten met de Delft en weet ik veel wat, dat zou ik een enorm pluspunt vinden voor de beoordeling. En er zijn natuurlijk meerdere feiten en dat wil ik eigenlijk alleen maar vragen om dat mee te nemen.

De heer Wit: Ik zou het ontraden. Om het doodeenvoudige feit dat als je nu een omroep die voldoet volgens de criteria die hier staan en volgens de Mediawet uit 2008 en daarna ga je zeggen, u heeft iets minder contact met andere omroepen in de regio om in de toekomst misschien te voldoen aan een wet. Dat vind ik eigenlijk niet een criterium dat eerlijk is. Daar creëer je geen gelijk speelveld mee. Wat we juist hiermee proberen te doen is dat wel te creëren. Ik zou het echt ontraden om dat

op te nemen. Even kijken hoor. Had ik nog verdere vragen? Inzet vrijwilligers, samenwerking. Ja, nogmaals de inschrijving. Ik weet niet wie er, GroenLinks vroeg daar om, ik weet niet wie er gaat inschrijven. Ik ga verder ook daar geen uitspraken over doen. Ik ga ook niet lobbyen daarvoor. Dit is echt aan de omroeper zelf. Het zal in de media komen dat dit, we gaan erover communiceren dat de uitvraag eraan komt. Of dat die ligt en vanaf 24 oktober tot 24 april. Dat is een half jaar, best een lange periode, hebben omroepen de tijd om zich in te schrijven. Wel zo natuurlijk dat ontwikkelingen in het kader van samenwerking, je zou kunnen zeggen dat onder diversiteit geografische leefomgeving zit. Dus feitelijk op het moment dat je diversiteit gaat opnemen, dat is ook een van de criteria die we opnemen, mijnheer Kruger, richt ik me even tot u. Dat mag niet, via de voorzitter. Dat feitelijk samenwerking daar een voet, een haakje in zou hebben, dus dat je daar op die manier alsnog, zij het op een zijweg iets over zegt, alleen niet direct. Dus wat dat betreft denk ik dat een deel van uw vragen wel degelijk terugkomt in de lijst die hier momenteel ligt. Voorzitter, ik heb verder geen vragen meer gehad volgens mij. Dank u wel mijnheer Wit. Wie voor een tweede termijn? Alleen de heer Van Dam. Gaat uw gang.

De heer Van Dam: Ik wou de wethouder bedanken voor de duidelijke antwoorden die zijn gegeven en wat ons betreft kan het gewoon als hamerstuk op de agenda van de raad.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Iedereen mee eens dat het een hamerstuk wordt? Dan gaat het als hamerstuk naar de raad. Ik heb toch wel één toezegging genoteerd, mijnheer Wit, dat u de raad gaat informeren over het proces.

14. Raadsvoorstel Ontwerp gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden 2025

De voorzitter: Dan gaan we verder naar agendapunt 14. Raadsvoorstel Ontwerp gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden 2025. Wie wil er een eerste termijn? Ik zie alleen de heer Verbrugh. Gaat uw gang, mijnheer Verbrugh.

De heer Verbrugh: Hartelijk dank, voorzitter. D66 Rijswijk wil nogal eens op wijze dat de Wet gemeenschappelijke regelingen is gewijzigd om raden van de deelnemende gemeenten meer positie te geven en om burgers een belanghebbende inspraak- en participatiemogelijkheden te bieden. En daardoor eigenlijk de legitimiteit van de gemeenschappelijke regelingen zelf te verbeteren. Dat is het doel. De voorliggende gewijzigde GR van de Veiligheidsregio laten dit eigenlijk niet zo duidelijk zien, omdat ze heel algemeen zijn. De bepalingen over het vragen van zienswijze aan de raden en het evalueren van de GR zijn opgenomen als zogenaamde kan-bepalingen. Dat betekent dat het uit de stukken onduidelijk is hoe dit wordt ingevuld in de praktijk en dat dit geheel aan het bestuur van de GR zelf is om in te vullen. En we hebben een paar concrete vragen. Kan de wethouder aangeven of deze uitwerkingen in het reglement van orde van het bestuur komen te staan? Klopt het dat de GR bestuur deze vaststelt en dat dit reglement van orde niet aan ons college noch aan de raad zal worden voorgelegd? Twee, kan de wethouder aangeven of er een toetsing heeft plaatsgevonden in de uitvoering van de wet, de gewijzigde Wet GR en of is het enkel aan de gemeenteraden om te controleren of zij op een goede uitwerking zitten, op een goede positie zitten? Ten slotte nog twee concrete voorstellen voor aanvullingen op onze concept zienswijze zoals die staat in bijlage D. A, neem een termijn mee voor een periodieke evaluatie van de GR. Vaak is dat vier, vijf jaar. Dat kan ook wel een lichte toets zijn, maar neem in ieder geval een termijn mee. En twee, maak duidelijk hoe het vragen van zienswijze aanraden en de participatie van burgers worden ingevuld en uitgewerkt. Bijvoorbeeld door aan te sluiten op de participatieladder die bekend is. Dat zijn eigenlijk onze bijdragen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Verbrugh. Mag ik het woord geven aan de burgemeester?

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de vragen, mijnheer Verbrugh. De laatste vraag die u stelt, kan burgers participeren en dergelijke. Dit is wel een bijzondere Veiligheidsregio, een bijzondere gemeenschappelijke regeling die echt ingaat op de brandweezorg, de geneeskundige hulpverlening en rampenbestrijding. Dus heel veel beleid is niet zo dat we burgers kunnen vragen, hoe zullen we de brandweezorg gaan inrichten en dergelijke. Dus u heeft helemaal gelijk dat door die wetswijziging er nu een heel belangrijke slag is gemaakt in het verder versterken van de democratische legitimiteit van deze gemeenschappelijke regeling. Dus ik denk dat ik het daarbij hou. Dus uw vraag over het reglement van orde, die begrijp ik niet, want alle wijzigingen zijn in principe in de regeling aan de orde gesteld. Bedoelt u daarmee de vergaderorde en dergelijke?

De heer Verbrugh: Hij staat in het concept gewijzigde GR regeling, dat de wijze waarop vorm wordt gegeven aan de participatie mogelijkheden voor burgers en belanghebbenden, wordt uitgewerkt in het ordereglement van het bestuur. En over het uitwerken van de zienswijze, vragen van zienswijze aan raden staat heel weinig beschreven.

Mevrouw Sahin: Maar dat, via u voorzitter, dat komt ook echt door het karakter van deze gemeenschappelijke regeling. Het is echt een uitwerk, het is een verplicht samenwerkingsverband, een Veiligheidsregio die echt toeziet op die drie hoofdtaken. En er is dus niet, er is natuurlijk wel altijd kun je burgers meedenken laten over veiligheidsbeleid, maar het gaat dus niet zozeer over het veiligheidsbeleid van de gemeente, het gaat echt over die drie hoofdtaken. Dus en we gaan er wel met binnen de Veiligheidsregio Haaglanden wordt er ook wel goed nagedacht, hoe gaan we nou invulling geven aan participatie? Je kunt in principe zijn de vergaderingen van het algemeen bestuur altijd openbaar. Je zou dat ook nog bekender kunnen maken, dat mensen kunnen komen kijken of komen inspreken. Je zou dat misschien kunnen invoeren, maar dat wordt nog verder uitgewerkt.

De voorzitter: Dank u wel, burgemeester. Mijnheer Verbrugh, wilt u nog een tweede termijn?

De heer Verbrugh: Ik wil even nog reageren op de opmerking van de burgemeester. Als u het een tweede termijn noemt, vind ik het ook best. Wat krijgen wij dan als raad nog terug over deze invulling van de participatiemogelijkheden voor burgers bijvoorbeeld en over het vragen van zienswijze aan raden?

De voorzitter: Van Dam, u hebt nog een brandende...

De heer Van Dam: Ja, mijn tweede termijn dan. Een voorstel meer van, kijk, ik vind het wel hele goede punten die u noemt. En het gaat hier over een zienswijze in bijlage D die wij vaststellen met zijn allen. Dus is het dan een voorstel om dit te verwerken in de zienswijze, aangezien wij daar als raad zelf over gaan, over onze eigen zienswijze? En zou het optioneel zijn om dat dan toe te voegen?

De voorzitter: Ja, dan moet er een amendement komen.

Mevrouw Sahin: Ja, het is uw zienswijze. Wij bereiden dit voor. Eigenlijk zou het via de griffie voorbereid kunnen worden. En als u daar een zin aan wilt toevoegen, dan is dat echt aan u zelf. Maar ik wil benadrukken dat dit samenwerkingsverband toch een ander karakter heeft. En daardoor, door die wetswijziging, lijkt het alsof we heel veel ruimte kunnen geven aan burgers mee te gaan participeren, dat is wel beperkt. Het gaat wel heel erg om de uitvoering. Als u dat in acht wil nemen, vind ik dat wel belangrijk.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, kort graag.

De heer Van Dam: Kijk, D66 heeft hier duidelijk meer over nagedacht dan de rest van de raad. En ik zou dan ook de D66 roepen om dat in een amendement te verwerken, zodat wij als rest van de raad dat ook even goed kunnen bekijken. En wat de burgemeester net zei, ook daarin mee te nemen. En dan kunnen wij komende twee weken gaan beraden of we dat een heel goed plan vinden of niet. En dat zou deze vergadering wat sneller laten verlopen, denk ik.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank, voorzitter. Toch heel even de vraag, op welke punten denkt D66 dan dat er binnen de Veiligheidsregio kan worden geparticipeerd? Gewoon even voor mijn begrip ook. Is dat wanneer we een in een GRIP 3-situatie zitten? Is dat wanneer we aanwijzingen krijgen van de minister van Volksgezondheid, omdat er weer een pandemie is. Wat is precies het punt waarop geparticipeerd moet worden?

De voorzitter: Mijnheer Verbrugh.

De heer Verbrugh: In het algemeen zou ik zeggen dat we burgers niet moeten uitsluiten van participatie op geen enkel onderwerp. U moet zelf kunnen beredeneren waarom u burgers zou willen uitsluiten van participatie bij een bepaalde besluitvorming. En ik zie dat niet 1, 2, 3. De burgemeester merkt op dat het een bijzondere regeling is.

De voorzitter: Mijnheer Verbrugh, u hebt twee interrupties.

De heer Verbrugh: Alle regelingen zijn als het ware toch vrij bijzonder. Het gaat over een belangrijk onderwerp.

Mevrouw Van Nunen: Ik zou willen pleiten ook voor wat de burgemeester zegt, want als je het opneemt, schept dat ook verwachtingen en die moet je kunnen waarmaken naar je burgers. Dus dan zou ik ook bij D66 willen neerleggen, of misschien bij beide partijen, ook bij Wij., van op basis van wat de burgemeester zegt, welke mogelijkheden ziet u, ruimte ziet u, voor participatie? Dat is dan misschien op dit late tijdstip ook een...

De heer Van Dam: Punt van orde.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, u bent nog niet aan de beurt. Mevrouw Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Daarbij komt dat ik dan toch wel heel benieuwd ben, we moeten burgers nooit uitsluiten van participatie en dat triggert bij mij toch een beetje, dat ik ga niet participeren over de zorg die mijn verloskundige geeft of die een ziekenhuis mij biedt. Ik vind de Veiligheidsregio Haaglanden, dat is vakwerk met vakmensen en ik, zoals mevrouw Van Nunen ook aangaf, het schept verwachtingen. Dus ik wil dat toch vooral gewoon bij de VRH laten. En daar niet een verantwoording voor neerleggen bij burgers.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Volgens mij kunnen we hier eindelang over gaan discussiëren. Maar als gewoon D66 met een amendement komt, dan kunnen we dat met zijn allen beoordelen. En dan kunnen we de discussie daarover in de raad nemen. Dan nemen we in acht wat de burgemeester nu heeft gezegd. Dan kunnen we daarover een discussie straks gaan voeren. Dat lijkt me toch een prima voorstel.

De voorzitter: Burgemeester, heeft u nog behoefte aan een laatste opmerking hierover? Dan zijn we klaar met dit onderwerp, met agendapunt 14. En ik begrijp dat er een amendement mogelijk komt, dus dan wordt het een bespreekstuk in de raad.

15. Vragenuur

- 15.a Vragen Rijswijks Belang - RIB 24 064 Museum Rijswijk
- 15.b Vragen Rijswijks Belang - RIB 24 066 Grip op inhuur
- 15.c Vragen Rijswijks Belang - RIB 24 056 Huisvesting Huisartsenzorg
- 15.d Vragen D66 - RIB 24 062 Regionale aanpak kostenbeheersing jeugd

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind gekomen van deze vergadering...Oh, het vragenuur. De meeste vragen van het vragenuur...We kunnen nog niet dus naar huis, bijna. De vragen van het vragenuur zijn beantwoord, behalve de vragen van Rijswijks Belang. Nee, die zijn naar november, naar het Forum van 12 november gegaan. Dus de vraag is nu of de vragen 15.b, 15.c en 15.d of die voldoende beantwoord zijn? Iedereen akkoord? Dan kunnen wij nu naar huis. De vergadering is gesloten en mocht u thuis nog kijken, ook goede nacht gewenst.